

**«Аграрлық несие корпорациясы»
акционерлік қоғамы**

Қаржылық есептілік

*2018 жыл үшін,
тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебімен*

МАЗМҰНЫ

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ АУДИТОРЛЫҚ ЕСЕБІ

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІК

Қаржылық жағдай туралы есеп	1
Пайда немесе зиян туралы есеп	2
Жиынтық кіріс туралы есеп	3
Капиталдағы өзгерістер туралы есеп	4
Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп	5-6

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

1. Қызметінің сипаты	7
2. Қаржылық есептілікті дайындау негізі	7
3. Есеп саясатының негізгі ережелері	7
4. Маңызды есептік пайымдаулар мен бағалаулар	25
5. Ақша қаражаты мен оның баламалары	26
6. Кредиттік ұйымдардағы қаражат	27
7. Клиенттерге берілген несиелер	28
8. Инвестициялық бағалы қағаздар	31
9. Инвестициялық жылжымайтын мүлік	31
10. Негізгі құралдар	32
11. Материалдық емес активтер	32
12. Басқа да активтер	33
13. Акционердің алдындағы берешек	33
14. Кредиттік ұйымдардың қаражаты	36
15. Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	36
16. Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдардың алдындағы берешек	36
17. Басқа да міндеттемелер	37
18. Салық салу	38
19. Капитал	39
20. Несиелік зияндар бойынша шығыстар	41
21. Қызметкерлер құрамының шығыстары және өзге операциялық шығыстар	42
22. Шарттық және шартты міндеттемелер	42
23. Тәуекелдерді басқару	43
24. Қаржылық қызметке қатысты міндеттемелердегі өзгерістер	50
25. Қаржы құралдарының әділ құны	50
26. Активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімін сараптау	53
27. Байланысты тараптармен операциялар	54
28. Капитал жеткіліктігі	55
29. Есепті күннен кейінгі оқиғалар	56

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

«Аграрлық несие корпорациясы» акционерлік қоғамның Акционері мен Директорлар кеңесіне

Пікір

Біз «Аграрлық несие корпорациясы» акционерлік қоғамының (бұдан әрі - «Қоғам») қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік, әрі оған 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы есеп, пайда мен зиян туралы есеп, жиынтық кіріс туралы есеп, көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін капиталдағы өзгерістер туралы есеп және ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп, сондай-ақ есеп саясатының негізгі ережелеріне қысқаша шолуды қоса алғанда, қаржылық есептілікке жасалған ескертпелер жатады.

Біздің пікірімізше, қоса беріліп отырған қаржылық есептілік барлық елеулі қатынастарда Қоғамның 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдайын, сондай-ақ көрсетілген күнге аяқталған жыл ішіндегі ақша қаражатының қозғалысы мен қаржылық нәтижелерін Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі - «ХҚЕС») сәйкес дұрыс бейнелейді.

Пікірді білдіру негізі

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына (бұдан әрі - «ХАС») сәйкес жүргіздік. Осы стандарттарға сәйкес біздің міндеттеріміз одан әрі біздің есебіміздің «Аудитордың қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі» бөлігінде сипатталған. Біз Бухгалтерлерге арналған халықаралық этика стандарттары жөніндегі кеңестің Кәсіпқой бухгалтерлер этикасының кодексіне (бұдан әрі - «БХЭСК Кодексі») сәйкес Қоғамға қатысты біз тәуелсізбіз және біз БХЭСК Кодексіне сәйкес басқа да этикалық міндеттерді орындадық.

Біз алынған аудиторлық дәлелдер өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылады деп пайымдаймыз.

Аудиттің шешуші мәселелері

Аудиттің шешуші мәселелері - біздің кәсіптік пайымдауымызға сай ағымдағы кезең үшін қаржылық есептіліктің аудиті үшін барынша маңызды болып табылған мәселелер. Бұл мәселелер қаржылық есептілік аудитіміздің контекстінде және осы есептілік туралы пікірімізді қалыптастыру кезінде қарастырылған және біз бұл мәселелер жөнінде бөлек пікірімізді білдірмейміз.

Төменде көрсетілген мәселеге қатысты бұл мәселенің аудитіміздің барысында қалай қарастырылғанының сипаты осы контекстінде келтіріледі.

Біз есебіміздің «Аудитордың қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі» бөлімінде сипатталған міндеттерді, оның ішінде осы мәселеге де қатысты міндеттерді орындадық. Тиісінше, аудитімізге қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін бағалауымызға жауап ретінде әзірленген рәсімдерді орындау жатады. Аудиторлық процедураларымыздың, соның ішінде төменде көрсетілген мәселені қарастыру барысында орындалған процедуралардың нәтижелері қоса беріліп отырған қаржылық есептілік туралы аудиторлық пікірімізді білдірудің негізі болады.

Аудиттің шешуші мәселесі	Шешуші мәселе ретінде аудитіміздің барысында қарастырылды
Клиенттерге берілген несиелер бойынша күтілетін несиелер залалдарының резерві	
<p>«Қаржы құралдары» 9 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес клиенттерге берілген несиелер бойынша күтілетін несиелер залалдары резервінің деңгейін бағалау Қоғам басшылығы пайымдауының шешуші аясы болып табылады. Актив алғаш рет танылған сәттен бастап несиелер тәуекелінің айтарлықтай ұлғаю факторларының анықталуы, дефолт ықтималдылығының және дефолт кезінде шығындар деңгейінің мәндерін айқындау субъективті пайымдауды, жорамалдар мен түрлі тарихи, ағымдағы және болжамды ақпаратты талдауды айтарлықтай пайдалану амалдарын қосатын процестер болып табылады.</p> <p>Түрлі модельдер мен жорамалдарды пайдалану клиенттерге берілген несиелер бойынша күтілетін несиелер залалдары резервінің деңгейіне едәуір әсер ете алады.</p> <p>2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қоғам активтерінің жалпы сомасының 71% құрайтын клиенттерге берілген несиелердің едәуір сомаларының күшіне, сондай-ақ кәсіптік пайымдаудың айтарлықтай пайдаланылуына орай, күтілетін несиелер залалдарының резервін бағалау аудиттің шешуші мәселесін білдірді.</p> <p>Клиенттерге берілген несиелер бойынша күтілетін несиелер залалдары туралы ақпарат қаржылық есептіліктің «Клиенттерге берілген несиелер» 7-ескертпесінде және «Тәуекелдерді басқару» 23-ескертпесінде көрсетілген.</p>	<p>Біздің аудиторлық процедураларымызға клиенттерге берілген несиелер бойынша күтілетін несиелер залалдарының резервін бағалау әдістемесін талдау, сондай-ақ мерзімі өткен берешек мерзімі және активтің несиелер сапасының нашарлауы себебімен берешектің қайта құрылымдауының болуы жататын актив алғаш рет танылған сәттен бастап несиелер тәуекелінің айтарлықтай ұлғаю факторларын анықтау процестеріне бақылау құралдарын талдау және тестілеу кіреді.</p> <p>Аудиторлық процедураларымыздың барысында біз, іріктелген негізде, жорамалдарды талдап, Қоғам клиенттерге берілген несиелер бойынша күтілетін несиелер залалдарының резервін бағалау кезінде пайдаланған бастапқы деректерді, оның ішінде берешекке қызмет көрсету бойынша статистикалық деректерді, кепіл мүлкінің сатылуы нәтижесінде дефолт болған жағдайда шығындардың өтелуін және берешектің ақша қаражатымен өтелуін, сондай-ақ болжамды макроэкономикалық факторлардың әсерін тестіледік.</p> <p>Біз күтілетін несиелер залалдарының резервін қайта есептедік.</p> <p>Біз қаржылық есептіліктің Ескертпелерінде ашылып көрсетілген клиенттерге берілген несиелер бойынша күтілетін несиелер залалдарының резерві туралы ақпаратты сараладық.</p>

Қоғамның 2018 жылғы Жылдық есебіне қосылған басқа да ақпарат

Басқа да ақпаратқа Жылдық есепте қамтылған ақпарат жатады, бірақ қаржылық есептілік пен сол туралы біздің аудиторлық есебіміз жатпайды. Басқа да ақпарат үшін жауапкершілікті басшылық көтереді. Жылдық есеп, жорамалмен, бізге осы аудиторлық есеп күнінен кейін ұсынылады.

Қаржылық есептілік туралы пікіріміз басқа ақпаратқа таралмайды және біз бұл ақпаратқа қатысты қандай да бір нысанда сенімділікті білдіретін тұжырымды ұсынбаймыз.

Қаржылық есептілікке аудитті жүргізуімізге орай біздің міндетіміз жоғарыда аталған басқа ақпаратпен, ол бізге ұсынылған кезде танысу және бұл ретте басқа да ақпарат пен қаржылық есептіліктің немесе аудит барысында ие болған біліміміз арасында елеулі сәйкессіздіктердің болуы және басқа да ақпарат өзге елеулі бұрмалануларды қамтымайтындығы мәселесін қарастыру болып табылады.

Басшылықтың және Директорлар кеңесінің қаржылық есептілік үшін жауапкершілігі

Басшылық қаржылық есептіліктің ХҚЕС-ке сәйкес жасалуы және шынайы ұсынылуы үшін әрі басшылық шынайы емес әрекеттердің немесе қатенің салдарынан маңызды бұрмалануы жоқ қаржылық есептілікті дайындау үшін қажет деп санайтын ішкі бақылау жүйесі үшін жауапкершілік көтереді.

Қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық Қоғамның өз қызметін үздіксіз жалғастыра алу қабілетін бағалау үшін, тиісті жағдайларда қызметтің үздіксіздігіне қатысты мәліметтердің ашылып көрсетілуі үшін және басшылық Қоғамды таратқысы келген, оның қызметін тоқтатқысы келген жағдайларды немесе оның мұндай әрекеттерге іс жүзіндегі баламасы болмай қалған жағдайларды қоспағанда, есептіліктің қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалдың негізінде жасалуы үшін жауапкершілік көтереді.

Директорлар кеңесі Қоғамның қаржылық есептілігінің дайындалу процесін қадағалау үшін жауапкершілік көтереді.

Аудитордың қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз қаржылық есептілік бүтіндей адал емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан және біздің пікірімізді қамтитын аудиторлық есепті шығаруда елеулі бұрмалануларды қамтымайды деген ақылға қонымды сенімдікке қол жеткізу болып табылады. Ақылға қонымды сенімділік сенімділіктің жоғары дәрежесін білдіреді, бірақ Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілген аудит елеулі бұрмалану бола қалғанда оны әрдайым анықтайтындығының кепілдігі болып табылады. Бұрмаланулар адал емес әрекеттердің немесе қателердің нәтижесі болуы мүмкін және егер олар жеке-жеке немесе жиынтығында осы қаржылық есептіліктің негізінде қолданылатын пайдаланушылардың экономикалық шешімдеріне әсер етуі мүмкін деп негізделген күйде пайымдауға болса, елеулі болып есептеледі.

Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілетін аудиттің шеңберінде біз кәсіпқой пайымдауды қолданып, бүкіл аудиттің бойына кәсіптік скептицизмді сақтап қаламыз. Сонымен бірге, біз келесіні орындаймыз:

- ▶ адал емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан болған қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін анықтап, бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық процедураларды жасаймыз; өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылатын аудиторлық дәлелдерді аламыз. Қателердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмауы тәуекеліне қарағанда, жоғарыдағы адал емес әрекеттердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмай қалу тәуекелі, өйткені адал емес әрекеттерге сөз байласу, алдау, қасақана жіберіп қою, ақпараттың дұрыс ұсынылмауы немесе ішкі бақылау жүйесін айнала жасалған амалдар кіруі мүмкін;
- ▶ Қоғамның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірді білдіру мақсатында емес, жағдайларға сәйкес келетін аудиторлық процедураларды әзірлеу мақсатында, аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесін түсінеміз;
- ▶ қолданылатын есеп саясатының лайықты сипатын және басшылық есептеген бағалау мәндерінің және ақпараттың тиісінше ашылып көрсетілу негізділігін бағалаймыз;
- ▶ басшылықтың қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалды қолдану заңдылығы туралы тұжырым жасаймыз және түскен аудиторлық дәлелдердің негізінде Қоғамның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінде айтарлықтай күмән тұғыза алатын оқиғаларға немесе талаптарға орай елеулі белгісіздіктің бар екендігі туралы тұжырым жасаймыз. Егер де біз елеулі белгісіздіктің болуы туралы тұжырымға келетін болсақ, біз өзіміздің аудиторлық есебімізде қаржылық есептілікте ақпараттың тиісінше ашылып көрсетілуіне назар аудартуымыз керек немесе егер ақпараттың осылайша ашылып көрсетілуі лайықты болып табылмаса, пікірімізді түрлендіру керек. Біздің тұжырымдар аудиторлық есебіміз жасалған күнге дейін түскен аудиторлық дәлелдерге негізделген. Дегенмен келешек оқиғалар немесе талаптар Қоғамның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінен айырылып қалуына әкеп соқтыра алады;
- ▶ қаржылық есептіліктің бүтіндей ұсынылуын, оның құрылымы мен мазмұнын бағалаймыз, оған қоса ақпаратты ашып көрсету, сондай-ақ қаржылық есептіліктің оның негізінде болған операциялар мен оқиғаларды олардың шынайы ұсынылуын қамтамасыз ететіндей етіп ұсынылатындығын бағалаймыз.

Біз Директорлар кеңесінің назарына, өзгесінен басқа, аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері туралы, сондай-ақ аудит нәтижелері бойынша елеулі ескертулер туралы, оның ішінде егер біз аудит процесінде ондайларды анықтасақ, ішкі бақылау жүйесінің едәуір кемшіліктері туралы ақпаратты жеткізе отырып, онымен ақпараттық өзара әрекеттесуді жүзеге асырамыз.

Сондай-ақ біз Директорлар кеңесіне тәуелсіздікке қатысты барлық тиісті этикалық талаптарды сақтағандығымыз туралы мәлімдеме жасадық және осы тұлғаларды барлық өзара қарым-қатынастар мен аудитордың тәуелсіздігіне әсер етеді деп негізделген түрде есептеуге болатын басқа да мәселелер туралы, ал қажетті жағдайларда - тиісті сақтық шаралары туралы хабардар еттік.

Біз Директорлар кеңесінің назарына жеткізген мәселелерден біз ағымдағы кезең үшін қаржылық есептіліктің аудиті үшін барынша маңызды болған және тиісінше, аудиттің шешуші мәселелері болып табылатын мәселелерді айқындаймыз. Біз бұл мәселелерді аудиторлық есебімізде сипаттаймыз, тек бұл мәселелер туралы ақпаратты жария ету заңмен немесе нормативтік актімен тыйым салынған жағдайдан немесе қандай да бір мәселе туралы ақпарат біздің есебімізде хабарланбауы тиіс екендігі туралы тұжырымға келген сирек жағдайлардан басқа, өйткені мұндай ақпаратты хабарлаудың теріс салдары оның хабарлануынан қоғамдық маңызы бар пайдадан асады деп жорамал жасауға болады.

Соның нәтижелері бойынша тәуелсіз аудитордың осы аудиторлық есебі шығарылған, аудиттің жүргізілуіне жауапты жетекші, - Пол Кон.

„Эрнст энд Янг“ ЖШС

Пол Кон
Аудит жөніндегі партнер

Ольга Хегай
Аудитор

Гульмира Турмагамбетова
«Эрнст энд Янг» ЖШС-тің
Бас директоры

Аудитордың 2015 жылғы 25 қыркүйектегі
№МФ-0000286 біліктілік күәлігі

Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі
2005 жылғы 15 шілдеде берген сериясы
МФЮ-2 № 0000003 болатын Қазақстан
Республикасының аумағында аудиторлық
қызметпен айналысуға арналған мемлекеттік
лицензия

050060, Қазақстан Республикасы, Алматы қ.
Әл-Фараби даңғылы, 77/7, «Есентай Тауэр» ғимараты

2019 жылғы 19 сәуір

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ЕСЕП**2018 жылдың 31 желтоқсанына***(мың теңгемен)*

	<i>Ескерт.</i>	2018 жылғы 31 желтоқсан	2017 жылғы 31 желтоқсан
Активтер			
Ақша қаражаты мен оның баламалары	5	70.889.857	7.046.982
Кредиттік ұйымдардағы қаражат	6	32.815.837	21.671.412
Клиенттерге берілген несиелер	7	265.103.066	163.555.462
Сатуға арналған активтер	7	864.739	443.657
Инвестициялық бағалы қағаздар	8	–	51.175.874
Инвестициялық жылжымайтын мүлік	9	345.724	337.694
Негізгі құралдар	10	362.767	242.056
Материалдық емес активтер	11	297.828	230.959
Ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша активтер	18	359.009	39.453
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша активтер	18	982.220	1.744.732
Басқа да активтер	12	274.320	624.312
Активтер жиыны		372.295.367	247.112.593
Міндеттемелер			
Акционердің алдындағы берешек	13	127.888.348	13.745.153
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	14	9.546.645	1.515.288
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	15	56.898.981	66.867.978
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдардың алдындағы берешек	16	22.634.685	9.891.167
Қысқа мерзімді бағалау міндеттемелері		344.507	226.695
Басқа да міндеттемелер	17	3.688.523	2.307.634
Міндеттемелер жиыны		221.001.689	94.553.915
Капитал			
Жарғылық капитал	19	158.630.371	158.630.371
Қосымша төленген капитал	19	34.670.854	12.538.954
Резервтік капитал	19	5.339.751	2.546.627
Шартты бөлу резерві	19	(46.219.772)	(24.051.401)
(Жинақталған залал) / бөлінбеген пайда		(1.127.526)	2.894.127
Капитал жиыны		151.293.678	152.558.678
Міндеттемелер мен капитал жиыны		372.295.367	247.112.593
Бір жай акцияның баланстық құны (теңгемен)	19	951,87	960,27

Қоғам Басқармасы атынан қол қойылды және шығаруға бекітілді:

Нармұхан Қалмаханұлы Сарыбаев

Басқарма Төрағасы

Ирина Николаевна Зайтуллаева

Бас бухгалтер

2019 жылғы 19 сәуір

7-56 бет аралығындағы қоса беріліп отырған ескертпелер осы қаржылық есептіліктің ажыратылмас бөлігі болып табылады.

ПАЙДА НЕМЕСЕ ЗИЯН ТУРАЛЫ ЕСЕП**2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін**

(мың теңгемен)

	<i>Ескерт.</i>	<i>2018 жыл</i>	<i>2017 жыл</i>
Тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып есептелген пайыздық кірістер			
Ақша қаражаты мен оның баламалары		3.749.649	3.609.472
Кредиттік ұйымдардағы қаражат		4.046.964	3.931.053
Клиенттерге берілген несиелер		24.660.881	17.683.908
Инвестициялық бағалы қағаздар		4.533.535	2.958.575
		36.991.029	28.183.008
Пайыздық шығыстар			
Акционердің алдындағы берешек		(4.396.260)	(950.193)
Кредиттік мекемелердегі қаражат		(122.454)	(31.368)
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар		(5.810.686)	(4.744.479)
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдардың алдындағы берешек		(1.785.800)	(641.611)
Қазақстан Республикасы Үкіметінің алдындағы берешек		(5.417)	(4.914)
Басқа да міндеттемелер		(119.301)	(2.482)
		(12.239.918)	(6.375.047)
Таза пайыздық кіріс		24.751.111	21.807.961
Несиелік зияндар бойынша шығыстар	6, 7, 20	(5.076.898)	(8.818.614)
Несиелік зияндар бойынша шығыстарды шегере отырып, таза пайыздық кіріс		19.674.213	12.989.347
Шетел валютасындағы операциялар бойынша таза шығындар		(629)	(532)
Басқа да кірістер		201.759	217.829
Қызметкерлер құрамының шығыстары	21	(2.810.515)	(2.109.630)
Басқа да операциялық шығыстар	21	(2.038.261)	(1.512.903)
Амортизациялық құны бойынша бағаланатын қаржы активтерін түрлендіру нәтижесіндегі таза залалдар	7	(1.287.749)	—
Амортизациялық құны бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелерді мойындауды тоқтату нәтижесіндегі таза залалдар		(388.195)	—
Басқа да шығыстар		(2.992)	(1.196.477)
		(6.326.582)	(4.601.713)
Пайыздық емес шығыстар			
Корпоративтік табыс салығының шығыстарына дейінгі пайда		13.347.631	8.387.634
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	18	(2.972.014)	(1.404.825)
Бір жылғы пайда		10.375.617	6.982.809
Жай акцияға базалық және бөлінген пайда (теңгемен)	19	65,41	44,02

Қоғам Басқармасы атынан қол қойылды және шығаруға бекітілді:

Нармұхан Қалмаханұлы Сарыбаев

Басқарма Төрағасы

Ирина Николаевна Зайтуллаева

Бас бухгалтер

2019 жылғы 19 сәуір

7-56 бет аралығындағы қоса беріліп отырған ескертпелер осы қаржылық есептіліктің ажыратылмас бөлігі болып табылады.

ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ЕСЕП**2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***(мың теңгемен)*

	<u>Ескерт.</u>	<u>2018 жыл</u>	<u>2017 жыл</u>
Бір жылғы пайда		10.375.617	6.982.809
Бір жылғы басқа да жиынтық кіріс		—	—
Бір жылғы жиынтық кіріс жиыны		10.375.617	6.982.809

Қоғам Басқармасы атынан қол қойылды және шығаруға бекітілді:

Нармұхан Қалмаханұлы Сарыбаев

Басқарма Төрағасы

Ирина Николаевна Зайтуллаева

Бас бухгалтер

2019 жылғы 19 сәуір

КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ЕСЕП

2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

(мың теңгемен)

Ескерт.	Жарғылық капитал	Қосымша төленген капитал	Резервтік капитал	Шартты бөлу резерві	(Жинақталған зиян) / бөлінбеген пайда	Жиыны
2016 жылдың 31 желтоқсанына	158.630.371	6.831.528	1.086.111	(15.008.072)	(1.167.650)	150.372.288
Бір жылғы жиынтық кіріс жиыны	–	–	–	–	6.982.809	6.982.809
Салықты шегере отырып, Акционерден әділ құны бойынша алынған қарыздарды бастапқы мойындаудан түскен кіріс	19	–	5.707.426	–	–	5.707.426
Салықты шегере отырып, бір жылда шартты бөлу бойынша резерв	19	–	–	(9.043.329)	–	(9.043.329)
Резервтік капиталды ұлғайту	19	–	–	1.460.516	–	(1.460.516)
Жарияланған дивидендтер	19	–	–	–	(1.460.516)	(1.460.516)
2017 жылдың 31 желтоқсанына	158.630.371	12.538.954	2.546.627	(24.051.401)	2.894.127	152.558.678
9 ХҚЕС-ті (IFRS) қолданудың әсері	3	–	–	–	(7.414.461)	(7.414.461)
9 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес қайта есептелген 2018 жылғы 1 қаңтарға қалдық	158.630.371	12.538.954	2.546.627	(24.051.401)	(4.520.334)	145.144.217
Бір жылғы жиынтық кіріс жиыны	–	–	–	–	10.375.617	10.375.617
Салықты шегере отырып, Акционерден әділ құны бойынша алынған қарыздарды бастапқы мойындаудан түскен кіріс	19	–	55'131'000	–	–	55'131'000
Салықты шегере отырып, бір жылда шартты бөлу бойынша резерв	19	–	–	(22.168.371)	–	(22.168.371)
Резервтік капиталды ұлғайту	19	–	–	2.793.124	–	(2.793.124)
Жарияланған дивидендтер	19	–	–	–	(4.189.685)	(4.189.685)
2018 жылдың 31 желтоқсанына	158.630.371	34.670.854	5.339.751	(46.219.772)	(1.127.526)	151.293.678

Қоғам Басқармасы атынан қол қойылды және шығаруға бекітілді:

Нармұхан Қалмаханұлы Сарыбаев

Басқарма Төрағасы

Ирина Николаевна Зайтуллаева

Бас бухгалтер

2019 жылғы 19 сәуір

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ЕСЕП**2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***(мың теңгемен)*

	<i>Ескерт.</i>	<i>2018 жыл</i>	<i>2017 жыл</i>
Операциялық қызметтен түскен ақша қаражатының қозғалысы			
Алынған пайыздар		26.139.685	19.851.249
Төленген пайыздар		(8.247.414)	(5.020.333)
Шетел валютасындағы операциялардан іске асырылған зиян		–	(532)
Қызметкерлерге төленген шығыстар		(1.995.653)	(2.143.257)
Басқа да төленген операциялық шығыстар		(1.995.980)	(1.399.678)
Операциялық активтер мен міндеттемелердегі өзгерістерге дейінгі операциялық қызметтен түскен ақша ағымдары		13.900.638	11.287.449
<i>Операциялық активтердің таза (көбеюі)/азайуы</i>			
Кредиттік ұйымдардағы қаражат		(22.272.865)	(2.498.637)
Клиенттерге берілген несиелер		(115.299.936)	(35.666.177)
Басқа да активтер		56.595	(157.332)
<i>Операциялық міндеттемелердің таза (азайуы)/көбеюі</i>			
Басқа да міндеттемелер		(547.911)	553.688
Корпоративтік табыс салығына дейінгі операциялық қызметтен түскен ақша қаражатының таза пайдаланылуы		(124.163.479)	(26.481.009)
Төленген корпоративтік табыс салығы		(889.448)	(690.035)
Операциялық қызметтен түскен ақша қаражатының таза пайдаланылуы		(125.052.927)	(27.171.044)
Инвестициялық қызметтен түскен ақша қаражатының қозғалысы			
Инвестициялық бағалы қағаздарды өтеуден түскен түсімдер		798.538.221	526.366.788
Инвестициялық бағалы қағаздарды сатып алу		(747.540.056)	(551.277.613)
Негізгі құралдарды сатып алу		(208.881)	(106.688)
Материалдық емес активтерді сатып алу		(95.938)	(59.164)
Инвестициялық қызметтен түскен ақша қаражатының таза түсімдері/(жұмсалыуы)		50.693.346	(25.076.677)

7-56 бет аралығындағы қоса беріліп отырған ескертпелер осы қаржылық есептіліктің ажыратылмас бөлігі болып табылады.

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ЕСЕП (жалғасы)

	<i>Ескер.</i>	<i>2018 жыл</i>	<i>2017 жыл</i>
Қаржы қызметінен түскен ақша қаражатының қозғалысы			
Қазақстан Республикасы Үкіметінен қарыздарды тартудан түскен түсімдер	24	60.000.000	60.000.000
Қазақстан Республикасының Үкіметінен қарыздар алу	24	(60.000.000)	(60.000.000)
Кредиттік ұйымдардан қарыздарды тартудан түскен түсімдер	24	9.477.052	1.500.000
Кредиттік ұйымдардан қарыздарды өтеу	24	(1.553.480)	–
Шығарылған бағалы қағаздар	24	(10.000.000)	14.997.895
Акционерден қарыздарды тартудан түскен түсімдер	24	133.228.800	4.924.242
Акционерден алынған қарыздарды өтеу	24	(4.674.673)	(3.336.264)
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдардан қарыздарды тартудан түскен түсім	24	18.463.010	12.731.935
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдардан алынған қарыздарды өтеу	24	(2.041.701)	(134.967)
Байланысты тараптардан алынған қарыздарды өтеу		(500.000)	–
Дивидендтерді төлеу	19	(4.189.685)	(1.460.516)
Қаржылық қызмет бойынша ақша қаражатының таза түсімі		138.209.323	29.222.325
Күтілетін несиелік залалдардың ақша қаражаты мен оның баламаларына әсері		(6.867)	–
Ақша қаражаты мен оның баламаларының таза өзгеруі		63.842.875	(23.025.396)
Есепті жыл басындағы ақша қаражаты мен оның баламалары		7.046.982	30.072.378
Есепті жыл соңындағы ақша қаражаты мен оның баламалары	5	70.889.857	7.046.982

Қоғам Басқармасы атынан қол қойылды және шығаруға бекітілді:

Нармұхан Қалмаханұлы Сарыбаев

Басқарма Төрағасы

Ирина Николаевна Зайтуллаева

Бас бухгалтер

2019 жылғы 19 сәуір

(мың теңгемен)

1. Қызметінің сипаты

«Аграрлық несиелік корпорациясы» акционерлік қоғамы (бұдан әрі мәтін бойынша – «Қоғам») Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес акционерлік қоғам нысанында Қазақстан Республикасы Үкіметінің «Аграрлық секторды несиелеу мәселелері туралы» 2001 жылғы 25 қаңтардағы №137 қаулысымен құрылды. Қоғам өз қызметін Қазақстан Республикасының банк заңнамасымен көзделген, Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі жанындағы Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу мен қадағалау комитеті берген 2013 жылғы 5 қарашадағы № 5.2.24 операцияларды жүргізуге арналған лицензияның негізінде жүзеге асырады. Қоғам қызметін Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі (бұдан әрі мәтін бойынша - «ҚРҰБ») реттейді.

Қоғамның негізгі қызметінің мақсаты ауыл шаруашылығының секторын қолдау бойынша үкіметтік бағдарламаларды іске асыру, агроөнеркәсіптік кешенде өз жобаларын іске асыру үшін отандық және шетелдік инвестицияларды тарту, агроөнеркәсіптік кешенде жобаларды әзірлеу және іске асыру, кепіл мүлкін және берілген қаражатты өтеу есебінен алынған ауыл шаруашылығы өнімін өткізу, тиісті лицензияның негізінде банктік қарыз операцияларын жүзеге асыру, лизинг қызметін жүзеге асыру, Жарғыда көзделген, Қоғамның мақсаттары мен міндеттеріне жауап беретін, заңнамалық актілермен тыйым салынбаған өзге де қызмет түрлері болып табылады.

Қоғамның қаржыландыру қызметінде қаражатты пайдалану бойынша айрықша талаптар мен шектеулер көзделген. Клиенттерге берілетін несиелер бойынша пайыздық мөлшерлеме Қазақстан Республикасының ауыл шаруашылығын дамыту бағдарламаларын іске асырумен байланысты нарықтық мөлшерлемеден төмен болып табылады.

2018 және 2017 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша «ҚазАгро» ұлттық басқарушы холдинг» акционерлік қоғамы (бұдан әрі – «ҚазАгро» немесе «Акционер») Қоғам акцияларының 100%-на иелік етеді. Қазақстан Республикасының Үкіметі Қоғамның түпкі бақылаушы тарабы болып табылады.

2018 жылдың 31 желтоқсанына Қоғамның Қазақстан Республикасының аумағында тіркелген 16 филиалы бар (2017 жылдың 31 желтоқсанына: 15 филиал).

Қоғамның тіркелген кеңсежайы мына мекенжайда орналасқан: Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Иманов көшесі, 11-үй.

2. Қаржылық есептілікті дайындау негізі

Жалпы бөлім

Осы қаржылық есептілік Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі мәтін бойынша – «ХҚЕС») сәйкес дайындалды.

Қаржылық есептілік «Есеп саясатының негізгі ережелері» бөлімінде аталып өткенді қоспағанда, нақты шығындар бойынша бағалауды есепке алу қағидатына сәйкес дайындалды.

Осы қаржылық есептілік бір жай акция есебінен алынған деректерді қоспағанда немесе егер өзгесі көрсетілмесе, мың қазақстандық теңгемен (бұдан әрі мәтін бойынша – «мың теңге») көрсетілген.

3. Есеп саясатының негізгі ережелері

Есеп саясатындағы өзгерістер

Қоғам 2018 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты күшіне енетін стандарттарға біркатар түзетулерді алғаш рет қолданды. Қоғам шығарылған, бірақ күшіне енген стандарттарды, түсіндірмелерді немесе түзетулерді мерзімінен бұрын қолданған жоқ. Әр түзетудің сипаттамасы мен әсері төменде сипатталған:

9 ХҚЕС (IFRS) «Қаржы құралдары»

9 ХҚЕС (IFRS) «Қаржы құралдары: тану және бағалау» 39 ХҚЕС-ті (IAS) ауыстырады және 2018 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылады. Қоғам 9 ХҚЕС-тің (IFRS) қолданылу аясына қатысы бар қаржы құралдары үшін 2017 жылғы салыстырмалы ақпаратты қайта есептемеді. Тиісінше, 2017 жылғы салыстырмалы ақпарат 39 ХҚЕС-ке (IAS) сәйкес ұсынылған және 2018 жыл үшін ұсынылған ақпаратпен салыстырылатын ақпарат болып табылмайды. 9 ХҚЕС-ті (IFRS) қабылдауға орай туындайтын айырмалар 2018 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша бөлінбеген пайданың құрамында тікелей танылды және төменде ашылып көрсетілген.

(мың теңгемен)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Есеп саясатындағы өзгерістер (жалғасы)

9 ХҚЕС (IFRS) «Қаржы құралдары» (жалғасы)

(а) Жіктеу және бағалау

9 ХҚЕС-ке (IFRS) сай, «тек борыштың негізгі сомасының және борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне пайыздардың есебінен төлемдер ғана» (SPPI) тестіге сәйкес келмейтін барлық борыштық қаржы активтері бастапқыда мойындалған кезде пайда және зиян арқылы әділ құны (ПЗӨҚ) бағаланатын қаржы активтері ретінде жіктеледі. Бұл критерийлерге сай айырбастаудың ендірілген мүмкіндігін қамтитын құралдар немесе регресс құқығынсыз несиелер сияқты «базалық несиелік келісімнің» анықтамасына сәйкес келмейтін борыштық құралдар ПЗӨҚ бойынша бағаланады. SPPI тестісіне сәйкес келетін борыштық қаржы активтері үшін бастапқыда мойындалған кездегі жіктеу бизнес-модельдің негізінде айқындалады, соған сай бұл құралдар басқарылады:

- шартта көзделген ақша ағындарын алу мақсатында ұсталатын құралдар амортизацияланған құны бойынша бағаланады;
- шартта көзделген ақша ағындарын алу және сату мақсатында ұсталатын құралдар басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны (БЖКӨҚ) бойынша бағаланатын ретінде жіктеледі;
- басқа мақсаттарда ұсталатын құралдар, сауда қаржы құралдарын қоса алғанда, ПЗӨҚ бойынша бағаланатын ретінде жіктеледі.

Үлестік қаржы активтері бастапқыда мойындалған кезде, өз қарауына қарай, кейіннен бас тарту құқығынсыз, құралды БЖКӨҚ бойынша бағаланатын ретінде жіктеу шешімі қабылданған жағдайларынан басқа, ПЗӨҚ бойынша бағаланатын ретінде жіктеу қажет. БЖКӨҚ бойынша бағаланған деп жіктелетін үлестік инвестициялар үшін барлық жұмсалған және жұмсалмаған пайда мен зияндар, дивидендтік кірістерден басқа, пайда немесе зиян құрамына одан әрі қайта жіктеу құқығынсыз, басқа да жиынтық кірістің құрамында танылады.

Қаржылық міндеттемелерді жіктеу және бағалау 39 ХҚЕС-тің (IAS) қолданыстағы талаптарымен салыстырғанда негізінен өзгеріссіз қалады. Туынды қаржы құралдары БЗӨҚ бойынша бағалануын жалғастырады. Ендірілген туынды қаржы құралдары бұдан былай негізгі қаржы активінен бөлінбейді.

(б) Құнсыздану

9 ХҚЕС-ті (IFRS) қолдану Қоғамның несиелер бойынша құнсызданудан болған залалдарды есепке алу тәртібін түбегейлі түрде өзгертеді, әрі олар 39 ХҚЕС-те (IAS) көзделген залалдар моделінің орнына болжамды күтілетін несиелік залалдар (КНЗ) моделінің негізінде есептеледі. 2018 жылғы 1 қаңтардан бастап Қоғам ПЗӨҚ бойынша бағаланбайтын барлық несиелер мен басқа да борыштық қаржы құралдары, сондай-ақ қарыздарды беру міндеттемелері мен қаржылық кепілдік шарттары бойынша КНЗ бағалау резервін мойындайды. 9 ХҚЕС-ке (IFRS) сай құнсыздануға қатысты талаптар үлестік құралдарға қатысты қолданылмайды.

Бағалау резерві, бастапқы тану сәтінен бастап несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсу жағдайларын қоспағанда, келесі 12 айдың ішінде дефолт ықтималдылығымен байланысты КНЗ негізінде бағаланады. Егер қаржы активі сатып алынған немесе құрылған несиелік-құнсызданған (СҚНҚ) активтің анықтамасын қанағаттандырса, бағалау резерві активтің бүкіл өмірінің бойына КНЗ өзгеруінің негізінде бағаланады. Қоғам қолданатын құнсыздану моделі туралы толық ақпарат 23-ескертпеде сипатталған.

2018 жылдың 1 қаңтарына 9 ХҚЕС-ті (IFRS) қолданудың әсері туралы санды ақпарат төмендегі (в) бөлімінде ашылып көрсетіледі.

(мың теңгемен)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)**Есеп саясатындағы өзгерістер (жалғасы)***9 ХҚЕС (IFRS) «Қаржы құралдары» (жалғасы)**(в) 9 ХҚЕС-ті (IFRS) қолданудың әсері*

Төмендегі кестелерде 39 ХҚЕС-те (IAS) болған несиелік залалдардың моделін 9 ХҚЕС-те (IFRS) КНЗ-ға ауыстырудың салдарын қоса алғанда, 2018 жылғы 1 қаңтарға 9 ХҚЕС-ті (IFRS) қолданудың қаржылық жағдай туралы есепке және бөлінбеген пайдаға әсері сипатталады.

Төменде 39 ХҚЕС-ке (IAS) сәйкес бағаланған баланстық құнды 2018 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша 9 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес есептелген баланстық құнмен салыстырып тексеру көрсетілген.

Қаржы активтері	39 ХҚЕС (IAS) бойынша бағалау		Қайта бағалау	9 ХҚЕС (IFRS) бойынша бағалау	
	Санаты	Сомасы	КНЗ	Сомасы	Санаты
Ақша қаражаты мен оның баламалары	Қарыздар мен дебиторлық берешек	7.046.982	(1.270)	7.045.712	Амортизацияланған құн
Кредиттік ұйымдардағы қаражат	Қарыздар мен дебиторлық берешек	21.671.412	(5.330.229)	16.341.183	Амортизацияланған құн
Клиенттерге берілген несиелер	Қарыздар мен дебиторлық берешек	163.555.462	(2.814.251)	160.741.211	Амортизацияланған құн
Инвестициялық бағалы қағаздар	Өтеуге дейін ұсталатындар	51.175.874	(1.970)	51.173.904	Амортизацияланған құн
Басқа да қаржы активтері		545.151	(94.943)	450.208	
Қаржылық емес активтер					
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша активтер		1.744.732	1.628.896	3.373.628	
Активтер жиыны		245.739.613	(6.613.767)	239.125.846	
Қаржылық міндеттемелер					
Резервтер		–	(800.694)	(800.694)	
Міндеттемелер жиыны			(800.694)	(800.694)	

Қоғам жасаған талдау 2018 жылдың 1 қаңтарына барлық қаржы активтері SPPI тестісінің критерийлеріне жауап бергенін көрсетті. Тиісінше, бұл қаржы құралдары амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ретінде жіктелуін жалғастырады.

9 ХҚЕС-ке (IFRS) өтудің резервтерге және бөлінбеген пайдаға әсері келесі кестеде көрсетілген:

	<i>Резервтер және бөлінбеген пайда</i>
Бөлінбеген пайда	
39 ХҚЕС (IAS) сай кезең соңына қалдық (2017 жылғы 31 желтоқсан)	2.894.127
39 ХҚЕС (IFRS) сай КНЗ тану	(9.043.357)
Тиісінше кейінге қалдырылған салық	1.628.896
9 ХҚЕС (IFRS) сай кезең басына қалдық (2018 жылғы 1 қаңтар)	(4.520.334)
9 ХҚЕС (IFRS) қолданылуына орай меншікті капиталдағы өзгерістердің жиыны	(7.414.461)

(мың теңгемен)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)**Есеп саясатындағы өзгерістер (жалғасы)***9 ХҚЕС (IFRS) «Қаржы құралдары» (жалғасы)**(в) 9 ХҚЕС-ті (IFRS) қолданудың әсері (жалғасы)*

Келесі кестеде кезең басына 39 ХҚЕС-ке (IAS) сәйкес бағаланған қаржы активтер бойынша құнсыздану резервтерінің жиынтық көлемі мен несиелерді беру міндеттемелері және «Бағалау міндеттемелері, шартты міндеттемелер мен шартты активтер» 37 ХҚЕС-ке (IAS) сай бағаланған міндеттемелер бойынша бағалау міндеттемелерін 9 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес есептелген КНЗ резервтерінің көлемімен салыстырып тексеру келтірілген.

	<i>2017 жылғы 31 желтоқсанға 39 ХҚЕС-ке (IAS) / 37 ХҚЕС-ке (IAS) сай қарыздар бойынша құнсыздану резерві</i>	<i>Қайта бағалау</i>	<i>2018 жылдың 1 қаңтарына 9 ХҚЕС-ке (IFRS) сай КНЗ</i>
Құнсыздану резерві			
Ақша қаражаты	–	(1.270)	(1.270)
Кредиттік ұйымдардағы қаражат	(6.206.647)	(5.330.229)	(11.536.876)
Клиенттерге берілген несиелер	(27.343.153)	(2.814.251)	(30.157.404)
Инвестициялық бағалы қағаздар	–	(1.970)	(1.970)
Басқа да қаржы активтері	(19.521)	(94.943)	(114.464)
	(33.569.321)	(8.242.663)	(41.811.984)
Несиелерді беру міндеттемелері	–	(800.694)	(800.694)
	–	(800.694)	(800.694)
	(33.569.321)	(9.043.357)	(42.612.678)

15 ХҚЕС (IFRS) «Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім»

15 ХҚЕС (IFRS) 2014 жылғы мамырда шығарылды және 2016 жылғы сәуірде өзгертілді. Стандарт сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсімдерге қатысты қолданылатын бес кезең кіретін модельді көздейді. 15 ХҚЕС-ке (IFRS) сай түсім соған арналған құқықты ұйым сатып алушыға тауарлардың берілуіне немесе қызметтердің көрсетілуіне айырбас ретінде аламын деп отырған өтемақыны көрсететін сома бойынша танылады. Дегенмен, стандарт қаржы құралдарымен және жалдаумен байланысты түсімге қолданылмайды және тиісінше, «Қаржы құралдары» 9 ХҚЕС (IFRS) қолданылатын пайыздық түсімді және бағалы қағаздармен операциялар бойынша пайданы/(залалдарды) қоса алғанда, Қоғам түсімінің үлкен бөлігіне әсерін тигізбейді. Нәтижесінде Қоғам кірісінің едәуір бөлігі бұл стандарттың қолданылу әсеріне ұшырамайды.

«Шетел валютасындағы операциялар және алдын ала төлем» 22 КРМФО (IFRIC) түсіндіру

Түсіндіруде алдын ала төлемнің жасалу немесе алыну нәтижесінде туындайтын монетарлық емес активтің немесе монетарлық емес міндеттеменің мойындалуы тоқтаған кезде тиісті активтің, шығыстың немесе кірістің (немесе оның бір бөлігінің) бастапқы мойындалуы кезінде пайдаланылуы тиіс айырбас бағамын айқындау мақсатындағы операцияның жасалу күні ұйым алдын ала төлемнің жасалу немесе алыну нәтижесінде туындайтын монетарлық емес активті немесе монетарлық емес міндеттемені алғаш рет мойындаған күні болып табылады. Алдын ала төлемді жасаудың немесе алудың бірнеше фактілері болған жағдайда ұйым мұндай төлемнің жасалуының немесе алынуының әр фактісі үшін операция күнін айқындауы тиіс. Бұл түсіндірме Қоғамның қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді.

«Инвестициялық жылжымайтын мүлікті санаттан санатқа ауыстыру» 40 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер

Түзетулер, ұйым, құрылыс немесе даму процесіндегі жылжымайтын мүлікті қоса алғанда, жылжымайтын мүлік объектілерін инвестициялық жылжымайтын мүлік санатынан басқа санатқа қашан аударуы тиіс екендігін түсіндіреді. Түзетулерде, пайдалану сипатының өзгеруі жылжымайтын мүлік объектісі инвестициялық жылжымайтын мүлік анықтамасына сәйкес келе бастағанда немесе сәйкес келмегенде және оны пайдалану сипатының өзгеруі куәліктері болатындығы көрсетілген. Басшылықтың жылжымайтын мүлік объектісін пайдалануға қатысты ниеттерінің өзгеруі оны пайдалану сипатының өзгеруін куәландырмайды. Бұл түзетулер Қоғамның қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді.

(мың теңгемен)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Есеп саясатындағы өзгерістер (жалғасы)

«Қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар» 28 ХКЕС-ке (IAS) түзетулер – жылжымайтын мүлік объектілерін әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы бағалау шешімі әрбір инвестиция үшін бөлек қабылдануы тиіс екендігін түсіндіру;

Түзетулер венчурлық инвестицияларда маманданатын ұйым немесе басқа да ұқсас ұйым қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен кәсіпорындарға инвестицияларды әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы бағалау шешімін қабылдай алатындығын түсіндіреді. Мұндай шешім бастапқы мойындау кезінде әрбір инвестиция үшін бөлек қабылданады. Егер ұйымның өзі инвестициялық ұйым болып табылмаса, инвестициялық ұйым болып табылатын қауымдасқан ұйымға немесе бірлескен кәсіпорынға қатысу үлесі болса, онда үлестік қатысу әдісін қолданған кезде мұндай ұйым инвестициялық ұйым болып табылатын қауымдасқан ұйым немесе бірлескен кәсіпорын өздерінің еншілес ұйымдарындағы қатысу үлестеріне қолданған әділ құны бойынша бағалауды сақтап қалу шешімін қабылдай алады. Мұндай шешім инвестициялық ұйым болып табылатын әрбір қауымдасқан ұйым немесе бірлескен кәсіпорын үшін келесі күндердің барынша кеш күніне бөлек қабылданады: (а) инвестициялық ұйымдар болып табылатын қауымдасқан ұйымның немесе бірлескен кәсіпорынның бастапқы мойындалу күніне; (б) қауымдасқан ұйым немесе бірлескен кәсіпорын инвестициялық ұйымға айналатын күнге; және (в) инвестициялық ұйымдар болып табылатын қауымдасқан ұйым немесе бірлескен кәсіпорын алғаш рет бас ұйымға айналатын күнге. Бұл түзетулер Қоғамның қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді.

Әділ құнды бағалау

Қоғам ПЗӨҚ мен БЖКӨҚ бойынша көрсетілетін қаржы құралдарын әрбір есепті күнге әділ құны бойынша бағалайды.

Активтің сатылғаны үшін түскен немесе бағалау күніне нарық қатысушыларының арасындағы әдеттегі мәміленің барысында міндеттемелердің берілгені үшін төленген баға әділ құн болып табылады. Әділ құнды бағалау активті сату немесе міндеттемені беру мақсатындағы мәміле:

- бұл актив немесе міндеттеме үшін негізгі болып табылатын нарықта; немесе
- негізгі нарық болмай қалғанда, бұл активке немесе міндеттемеге қатысты барынша тиімді болатын нарықта жүзеге асырылады.

Қоғам негізгі немесе барынша қолайлы нарыққа қол жеткізе алуы тиіс. Активтің немесе міндеттеменің әділ құны нарық қатысушылары активтің немесе міндеттеменің бағасын белгілеу кезінде пайдаланатын жорамалдарды қолдана отырып бағаланады, бұл ретте нарық қатысушылары өздерінің ең үздік экономикалық мүдделерінде әрекет етеді деп болжануда. Қаржылық емес активтің әділ құнын бағалау нарыққа қатысушының экономикалық пайда әкелуі не болмаса активті ең үздік және барынша тиімді тәсілмен пайдалану арқылы не болмаса оны бұл активті барынша жақсы және барынша тиімді тәсілмен пайдаланатын нарыққа басқа қатысушыға сату арқылы пайда әкелуі қабілетін назарға алады.

Қоғам мұндай бағалау үлгілерін пайдаланады, әрі олар мұндай жағдайларда орынды болып табылады және солар үшін әділ құнды бағалау үшін жеткілікті болып табылады, бұл ретте релевантты қадағаланатын бастапқы деректерді пайдалана отырып, қадағаланбайтын бастапқы деректерді мейлінше азайтуға мүмкіндік береді. Әділ құны бағаланатын немесе қаржылық есептілікте ашылып көрсетілетін барлық активтер мен міндеттемелер жалпы әділ құнды бағалау үшін елеулі болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректердің негізінде әділ құн көздерінің төменде сипатталған иерархиясының шеңберінде жіктеледі:

- 1-деңгей – бірдей активтерге немесе міндеттемелерге арналған белсенді нарықтардағы баға белгілеулері (түзетілмеген).
- 2-деңгей – әділ құнды бағалау үшін маңызды болатын иерархияның ең төменгі деңгейіне жататын бастапқы деректер нарықта тікелей немесе жанама байқалатын болып табылатын бағалау үлгілері.
- 3-деңгей – иерархияның ең төмен деңгейіне жататын бастапқы деректердің әділ құнын бағалау үшін елеулі болатын бағалау модельдері нарықта қадағаланбайтын болып табылады.

Қаржылық есептілікте қайталанатын негізде танылатын активтер мен міндеттемелер болған жағдайда, Қоғам оларды әрбір есепті кезеңнің соңына жіктеуді қайталап талдай отырып (жалпы әділ құны бойынша бағалау үшін едәуір болып табылатын ең төмен деңгейдегі бастапқы деректердің негізінде) иерархияның деңгейлері арасында аудару қажеттілігін айқындайды.

(мың теңгемен)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Қаржы активтері мен міндеттемелер

Бастапқы тану

Мойындау күні

Қаржы активтері мен міндеттемелерін стандартты талаптарда сатып алу немесе сату амалы мәміленің жасалу күніне, яғни Қоғам активті немесе міндеттемені сатып алу міндеттемесін өз мойнына алатын күнге көрсетіледі. Стандартты талаптарда сатып алу немесе сату амалына қаржы активтері мен міндеттемелерін шарт шеңберінде сатып алу немесе сату жатады, оның талаптары бойынша активтер мен міндеттемелерді нарықта қабылданған қағидаларда немесе келісімдерде белгіленген мерзімнің шегінде қою талап етіледі.

Бастапқы бағалау

Қаржы құралдарын бастапқы тану кезінде жіктеу шарттық талаптардан және құралдарды басқару үшін қолданылатын бизнес-модельден тәуелді болады. Қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелер ПЗӘҚ бойынша бағаланған жағдайлардан басқа, мәміле бойынша шығындарды қоса алғанда, қаржы құралдары бастапқыда әділ құны бойынша бағаланады.

Қаржы активтері мен міндеттемелерін бағалау санаты

2018 жылдың 1 қаңтарынан бастап Қоғам өзінің барлық қаржы активтерін активтерді басқару үшін қолданылатын бизнес-модельдің және мыналар бойынша бағаланатын активтердің шартты талаптарының негізінде жіктейді:

- амортизацияланған құн;
- БЖКӘҚ;
- ПЗӘҚ.

Қоғам өз қарауына қарай қаржы құралдарын ПЗӘҚ бойынша бағаланатын ретінде жіктей алады, егер мұндай жіктеу амалы бағалау немесе мойындау қағидаларын қолданудың бірізді болмауын жоюға немесе едәуір азайтуға мүмкіндік берсе.

2018 жылдың 1 қаңтарына дейін Қоғам қаржы активтерін келесі санаттар бойынша жіктеді: кредиттік ұйымдардағы қаражат; клиенттерге берілген несиелер; дебиторлық берешек және активтер өтелгенге дейін ұсталатын инвестициялық бағалы қағаздар (амортизацияланған құны бойынша бағаланды).

Қаржылық міндеттемелер, қарыздар мен қаржылық кепілдіктерді беру міндеттемелерінен басқа, амортизацияланған құны бойынша немесе ПЗӘҚ бойынша бағаланды, егер олар саудаға арналған немесе туынды құралдар болса, не болмаса ұйымның қарауына қарай әділ құны бойынша бағаланатын деп жіктелсе.

Кредиттік ұйымдардағы қаражат, клиенттерге берілген несиелер, амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар

2018 жылдың 1 қаңтарына дейін «Кредиттік ұйымдардағы қаражат» және «Клиенттерге берілген несиелер» баптарына белсенді нарықта бағасы белгіленбейтін, тиянақталған немесе айқындалатын төлемдермен туынды емес қаржы активтері жатады, мыналардан басқа:

- Қоғам дереу немесе таяу арада сатуға ниеттенгендерден басқа;
- Қоғам бастапқы мойындау кезінде өз қарауына қарай ПЗӘҚ бойынша бағаланған деп жіктегендерден немесе сату үшін қолда барлардан басқа;
- соларға қатысты Қоғам активтің несие сапасының нашарлауынан өзге себептермен, оның бастапқы инвестицияларының сомасынан едәуір аз соманы ала алатындардан басқа. Мұндай активтер сату үшін қолда бар деп жіктелді.

(мың теңгемен)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Қаржы активтері мен міндеттемелер (жалғасы)

Бастапқы бағалау (жалғасы)

Кредиттік ұйымдардағы қаражат, клиенттерге берілген несиелер, амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар (жалғасы)

2018 жылдың 1 қаңтарынан бастап Қоғам кредиттік ұйымдардағы қаражатты, клиенттерге берілген несиелерді және инвестициялық бағалы қағаздарды амортизацияланған құны бойынша бағалайды, тек егер келесі қос талап орындалатын болса ғана:

- қаржы активі бизнес-модельдің шеңберінде ұсталады, оның мақсаты қаржы активтерін шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін ұстау болып табылады;
- қаржы активінің шарттық талаптары көрсетілген күндерге борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне (SPPI) борыштың негізгі сомасы мен пайыздардың есебінен төлемдер ғана болып табылатын ақша ағындарын алуды негіздейді.

Бұл талаптар барынша толық төменде қарастырылады.

Бизнес-модельді бағалау

Қоғам бизнес-модельді бизнестің белгілі бір мақсаттарына қол жеткізу үшін топтарға біріктірілген қаржы активтері қалайша басқарылатындығын барынша жақсы көрсететін деңгейде айқындайды.

Қоғамның бизнес-моделі бөлек құралдар деңгейінде емес, портфельдерді агрегациялаудың барынша жоғары деңгейінде бағаланады және мынадай бақыланатын факторларға негізделген:

- бизнес-модельдің нәтижелілігі мен бұл бизнес-модельдің шеңберінде ұсталатын қаржы активтерінің кірістілігі қалайша бағаланатындығына және бұл ақпарат ұйымның шешуші басқарушы персоналына қалайша хабарланатындығына;
- бизнес-модельдің нәтижелілігіне (және бұл бизнес-модельдің шеңберінде ұсталатын қаржы активтерінің кірістілігіне) әсер ететін тәуекелдер және, атап айтқанда, бұл тәуекелдерді басқару тәсілі;
- бизнесті басқаратын менеджерлерге қалайша ынталандырылатындығына (мысалы, сыйақы басқарылатын активтің әділ құнына немесе шартта көзделген алынған ақша ағындарына негізделген бе);
- сатудың күтілетін жиілігі, көлемі мен мерзімдері Қоғамның бизнес-моделін бағалау кезінде маңызды аспектілер болып табылады.

Бизнес-модельдің бағалануы «ең нашар» немесе «стресстік» сценарийлерді ескерместен, пайда болуы негізделген түрде күтілетін сценарийлерге негізделген. Егер ақша ағындары бастапқы мойындалғаннан кейін Қоғам үміттерінен басқа тәсілмен іске асырылса, Қоғам бұл бизнес-модельдің шеңберінде ұсталатын қалған қаржы активтерінің жіктелуін өзгертпейді, бірақ келешекте мұндай ақпаратты жуырда құрылған немесе жуырда сатып алынған қаржы активтерін бағалау кезінде назарға алады.

«Борыштың негізгі сомасының және борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне пайыздар есебінен ғана төлемдер» тестісі (SPPI тестісі)

Жіктеу процесінің екінші сатысының шеңберінде Қоғам шартта көзделген актив бойынша ақша ағындары борыштың негізгі сомасының және борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне пайыздар есебінен ғана төлемдер (яғни SPPI тестісі) болып табылатындығын анықтау үшін қаржы активінің шартты талаптарын бағалайды.

Бұл тесттің мақсаттары үшін «негізгі борыш сомасы» бастапқы мойындау кезінде қаржы активінің әділ құнын білдіреді, және ол бұл қаржы активі қолданылуының барлық мерзімінің бойына өзгере алады (мысалы, егер борыштың негізгі сомасын өтеу есебінен төлемдер немесе сыйлықақының/дисконттың амортизациясы орын алса).

Несие шартының шеңберінде пайыздардың барынша едәуір элементтері әдетте ақшаның уақытша құны үшін өтемақы және несиелік тәуекел үшін өтемақы болып табылады. SPPI тестісін өткізу үшін Қоғам пайымдауды қолданып, орынды факторларды, мысалға, қаржы активінің қай валютада білдірілгенін және пайыздық мөлшерлеме белгіленген кезеңді саралайды.

(мың теңгемен)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Қаржы активтері мен міндеттемелер (жалғасы)

Бастапқы бағалау (жалғасы)

«Борыштың негізгі сомасының және борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне пайыздар есебінен ғана төлемдер» тестісі (SPPI тестісі) (жалғасы)

Сол уақытта тәуекелдерге ұшырағыштыққа немесе шартта көзделген, базалық несие келісімімен байланысты емес ақша ағындарының волатильділігіне аз ғана әсер ететін шарттық талаптар, борыштың негізгі сомасының және борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне пайыздардың есебіне төлемдер болып табылатын шартта көзделген ақша ағындарының пайда болуын негіздемейді. Мұндай жағдайларда қаржы активін ПЗӘҚ бойынша бағалау қажет.

Несилерді беру міндеттемелері

Несилерді беру міндеттемелері шарттық міндеттемелер болып табылады, солардың талаптары бойынша міндеттеменің қолданылу мерзімінің ішінде Қоғам клиентке күні бұрын аталған талаптарда несиені беруге міндетті. 39 ХҚЕС-ке (IAS) сәйкес мұндай құралдар бойынша резерв құрылды, егер олар ауыртпашылықты болса, дегенмен 2018 жылдың 1 қаңтарынан бастап мұндай міндеттемелерге қатысты КНЗ бағалауға қатысты талаптар қолданылады.

Өтеуге дейін ұстап қалатын инвестициялар

2018 жылдың 1 қаңтарына дейін Қоғамның өтеу мерзіміне дейін ұстау ниеті және қабілеті болған жағдайда, тіркелген немесе белгіленген төлемдермен және тіркелген төлем мерзімімен туынды емес қаржы активтері өтеуге дейін ұсталатын активтер ретінде жіктеледі. Қоғамның белгісіз уақыт кезеңінде ұстау ниеті бар инвестициялар бұл санатқа енгізілмейді. Өтеуге дейін ұсталатын инвестициялар, нәтижесінде амортизациялық құн бойынша есепке алынады. Пайда мен зияндар инвестициялардың құнсыздануы кезінде, сондай-ақ амортизация процесінде пайда немесе зиян құрамында бейнеленеді.

Несилер мен дебиторлық берешек

2018 жылдың 1 қаңтарына дейін қарыздар және дебиторлық берешек белсенді нарықта айналысқа түспейтін тіркелген немесе анықталатын төлемдері бар туынды емес қаржы активтерімен білдірілген. Олар дереу сатуға немесе жақын арада сатуға арналмаған және сату үшін қолда бар инвестициялық бағалы қағаздар немесе саудалық бағалы қағаздар ретінде жіктелмеген. Мұндай активтер пайыздың тиімді мөлшерлемесі әдісін пайдалана отырып амортизациялық құн бойынша көрсетілді. Мұндай активтер бойынша пайда мен зияндар мұндай активтердің мойындалуы тоқтаған немесе құнсызданған кезде, сондай-ақ амортизация процесінде пайда немесе зиян құрамында көрсетіледі.

Қаржы активтері мен міндеттемелерді қайта жіктеу

2018 жылдың 1 қаңтарынан бастап Қоғам қаржы активтері бастапқыда мойындалғаннан кейін оларды қайта жіктемейді. Қаржылық міндеттемелер ешқашан қайта жіктелмейді.

Ақша қаражаты мен оның баламалары

Ақша қаражаты мен оның баламаларына қандай да бір шарттық міндеттемелер жүктелмеген қолма-қол қаражат және пайда болған күннен бастап тоқсан күннің ішінде өтеу мерзімі бар несиелік мекемелердегі қаражат жатады.

Қарыз қаражаты

Шығарылған қаржы құралдары немесе олардың құрамдас бөліктері, егер шарттық келісімнің нәтижесінде Қоғамның не ақша қаражатын немесе өзге де қаржы активтерін қою, не міндеттемені ақша қаражатының немесе басқа да қаржы активтерінің тіркелген сомасын меншікті үлестік құралдардың тіркелген санына айырбастау арқылы өзге түрде орындау міндеттемесі болады. Мұндай құралдарға Акционер алдындағы берешек, кредиттік ұйымдардың қаражаты, шығарылған борыштық бағалы қағаздар, мемлекеттік және бюджеттік ұйымдардың алдындағы берешек жатады. Бастапқыда мойындалғаннан кейін қарыз қаражаты тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, амортизацияланған құны бойынша көрсетіледі. Пайда мен зияндар міндеттемелердің мойындалуы тоқтаған кезде, сондай-ақ амортизация процесінде пайда немесе зиян құрамында бейнеленеді.

(мың теңгемен)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Жалдау

Операциялық жалдау – Қоғам жалға алушы ретінде

Жалдау объектісіне меншік құқығына байланысты тәуекелдер мен пайданы жалға беруші іс жүзінде өзіне қалдырған кезде мүлікті жалдау операциялық жалдау ретінде жіктеледі. Операциялық жалдау шарты бойынша төлемдер жалдау мерзімінің ішінде шығыстарға тепе-тең етіп есептен шығарылады және басқа операциялық шығыстардың құрамында ескеріледі.

Қаржы құралдарының өзара есепке алынуы

Қаржы активі немесе қаржылық міндеттеме мойындалған сомаларды есепке алуға заңи тұрғыдан қорғалған құқық болғанда және есеп айырысуларды нетто-негізде жүзеге асыруға не болмаса активті сатуға және міндеттемені бір мезгілде орындауға ниет болғанда, қаржылық жағдай туралы есепте нетто-өлшемді ұсына отырып өзара есепке алынуға жатады. Есепке алу құқығы келешектегі оқиғаға негізделмеуі тиіс және барлық келесі жағдайларда заңи тұрғыдан қорғалуы тиіс:

- әдеттегі қызметтің барысында;
- дефолт болған жағдайда; және
- ұйым немесе қарсы агенттердің біреуі дәрменсіз немесе банкрот болып қалған жағдайда.

Бұл шарттар, әдетте, неттинг туралы бас келісімдерге қатысты орындалмайды және тиісті активтер мен міндеттемелер қаржылық жағдай туралы есепте толық сомда көрсетіледі.

Несилердің құрылымын өзгерту

Кепіл затын өндіріп алудың орнына, мүмкіндігіне қарай, Қоғам несиелер бойынша талаптарды қайта қарастыруға тырысады, мысалы, төлемдердің шарттық мерзімдерін ұзартып, несиелер берудің жаңа талаптарын келіседі.

2018 жылдың 1 қаңтарынан бастап Қоғам қаржы активін, мысалы, клиентке берілген несиені мойындауды тоқтатады, егер шарт талаптары ол шын мәнінде жаңа несиелерге айналатындай етіп қайта қаралады, ал айырма құнсызданудан болған залал танылғанға дейін мойындауды тоқтатудан болған пайда немесе зиян ретінде танылады. Бастапқыда танылған кезде несиелер, құрылған несиелер ПСКО активі болып саналған жағдайлардан басқа, КНЗ бағалау мақсатында 1-кезеңге жатады. Клиентке берілген несиені мойындауды тоқтату қажеттілігін бағалау кезінде Қоғам, өзгесінен басқа, келесі факторларды қарастырады:

- несиелер валютасының өзгеруі;
- қарсы агенттің өзгеруі;
- құрал бұдан былай SPPI тестісінің критерийлеріне жауап бермейтіндігіне түрлендірілуі.

Егер түрлендіру амалы ақша ағындарының едәуір өзгеруіне әкеп соқтырмаса, түрлендіру мойындауды тоқтатуға әкеп соқтырмайды. Бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталған ақша ағындарының өзгеруі негізінде, Қоғам түрлендіруден болған пайданы немесе зиянды мойындайды, олар пайда немесе зиян туралы есепте басқа да шығыстардың құрамында білдіріледі.

Мойындалудың тоқтатылуына әкеп соқтырмайтын түрлендіру амалы жасалған жағдайда, Қоғам несиелік тәуекелдің айтарлықтай артуын немесе активтерді несиелік-құнсызданған ретінде жіктеу қажеттілігін қайталап бағалайды.

(мың теңгемен)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Қаржы активтерінің 39 ХҚЕС (IAS) сай құнсыздануы

2018 жылдың 1 қаңтарына дейін әрбір есепті күнге Қоғам қаржы активінің немесе қаржы активтері тобының құнсыздануының объективті айғақтарының болуын бағалады. Қаржы активі немесе қаржы активтерінің тобы шартты түрде активтің бастапқы мойындалуы болған сәттен бастап орын алған бір немесе бірнеше оқиғаның («залалға әкеп соқтыратын оқиға») нәтижесінде туындаған құнсызданудың объективті айғағы болғанда ғана құнсызданған деп айқындалды және залалға әкеп соқтыратын оқиға (немесе оқиғалар) көлемі сенімді түрде бағалануы мүмкін қаржы активі немесе қаржы активтерінің тобы бойынша есепті келешек ақша ағындарына әсерін тигізетін. Құнсыздану айғақтарына қарыз алушы немесе қарыз алушылар тобының айтарлықтай қаржылық қиындықтарының болуына, пайыздарды немесе негізгі борыш сомасын төлеу бойынша міндеттемелерді бұзуына, банкротқа ұшыраудың немесе қаржылық қайта ұйымдастырудың жоғары ықтималдылығы, сондай-ақ есепті болашақ ақша ағындары сомасының азаюы, мысалы төлем мәртебесінің немесе активтер бойынша төлем жасамаумен ортақтастырылатын экономикалық жағдайлардағы өзгерістер туралы бақыланатын деректердің пайда болуы кіреді.

Қоғам құнсызданудың объективті айғағының болуын дербес маңызды қаржы активтері бойынша немесе топтық негізде дербес маңызды болып табылмаған қаржы активтері бойынша дербес негізде бағалады.

Құнсызданудан болған залалдардың болуының объективті айғақтары болған жағдайда залал сомасы активтің баланстық құны мен бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталған есепті келешек ақша ағындарының (болмаған келешек күтілетін несие залалдарын қоспағанда) келтірілген құны арасындағы айырманы немесе инвестициялардың бастапқы құны мен сату үшін қолда бар қаржы активтері жағдайында оның әділ құны арасындағы айырманы білдіреді. Активтің баланстық құны азайып, залал сомасы пайда немесе зиян құрамында танылды. Пайыздық түсім актив бойынша немесе сату үшін қолда бар қаржы активтері жағдайында, құнсызданудан болған залалды бағалау мақсатында келешек ақша ағындарын дисконттау үшін пайдаланылған пайыздық мөлшерлеме бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеменің негізінде төмендетілген баланстық құны бойынша есептелуін жалғастырды. Өтеудің нақты перспективалары болмаған және барлық қамтамасыз ету іске асырылған немесе Қоғамға берілген жағдайда, активтер мен тиісті резерв есептен шығарылды. Егер келесі жылы құнсызданудан болған есепті залалдар сомасы құнсыздану залалдары танылғаннан кейін болған оқиғаларға байланысты азайса, бұрын танылған құнсыздану залалдарының сомасы пайда немесе зиян туралы есепте қалпына келтіріледі.

Құнсыздану мәніне бірге бағаланған қаржы активтерінің тобы бойынша келешек ақша ағындары осы топқа жатқан активтердің сипаттамаларына ұқсас келетін несиелік тәуекелдің сипаттамалары бар активтер бойынша өткен кезеңдерде залалдардың пайда болуы туралы деректердің негізінде есептелді. Өткен кезеңдерде залалдардың пайда болуы туралы деректер өткен жылдардың деректері қатысты болған кезеңде әсер етпеген ағымдағы талаптардың ықпалын көрсету үшін, сондай-ақ қазіргі сәтке болмаған өткен кезеңдерде талаптардың ықпалын болдырмау үшін ағымдағы қадағаланатын деректердің негізінде түзетілді. Келешек ақша ағындарындағы өзгерістерді бағалаулар кезеңнен кезеңге қадағаланатын деректердің өзгеруін көрсетті. Болашақ ақша ағындарын бағалау үшін қолданылатын әдістемелер мен жорамалдар шығындар бағасы мен нақты нәтижелер арасындағы айырмашылықты қысқарту үшін үнемі қайта қарастырылып отырады.

9 ХҚЕС (IFRS) сай құнсыздануды бағалау туралы ақпарат *23-ескертпеде* көрсетілген.

Қаржы активтері мен міндеттемелерді тануды тоқтату

Қаржы активтері

Қаржы активі (немесе, қолданылуына қарай – қаржы активінің бір бөлігі немесе дәл сондай қаржы активтері тобының бір бөлігі), егер:

- Активтен ақша ағындарын алу құқығының қолданылу мерзімі аяқталса;
- Қоғам активтен келетін ақша ағымдарын алу құқығын берсе немесе алған ақша ағымдарын толығымен елеулі кешіктіріусіз «транзит» келісім талаптарында үшінші тарапқа аудару міндеттемесін қабылдаса; сондай-ақ
- Қоғам (а) не активтен түсетін бүкіл пайда мен тәуекелді түгелімен дерлік берсе, (б) не бермесе, алайда активтен түсетін пайда мен тәуекелді өзінде де сақтамайтын болса, бірақ осы активтің бақылануын берсе.

(мың теңгемен)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Қаржы активтері мен міндеттемелерді тануды тоқтату (жалғасы)

Қаржы активтері (жалғасы)

Қоғам активтен келетін ақша ағымдарын алу құқығын оған байланысты бүкіл пайда мен тәуекелді бермей де, өзінде сақтамай да, сондай-ақ активтің бақылануын бермей де берсе, мұндай актив есепке алуда Қоғамның бұл активтегі қатысуын жалғастыратын шекте бейнеленеді. Берілген актив бойынша кепілдеме нысанындағы активке қатысуды жалғастыру Қоғамға төлемге берілуі мүмкін өтемнің ең жоғарғы мөлшері мен активтің бастапқы ағымдағы құны мәндерінің ең азы бойынша бағаланады.

Есептен шығару

2018 жылдың 1 қаңтарынан бастап қаржы активтері есептен ішінара не болмаса Қоғам олардың құнының өтелуін бұдан былай күтпеген жағдайда бүтіндей есептен шығарылады. Егер есептен шығарылуға жататын сома жинақталған құнсыздану резервінің көлемінен көп болса, айырмасы ең алдымен резервтің ұлғаюы ретінде ескеріледі, ал содан кейін жалпы баланстық құнына қолданылады. Кез келген кейінгі қалпына келтіру амалдары несиелік залалдар бойынша шығыстарға жатқызылады. Есептен шығару мойындауды тоқтатуға жатады.

Қаржылық міндеттемелер

Қаржылық міндеттеменің мойындалуы тиісті міндеттеме орындалған, күші жойылған немесе қолданылу мерзімі аяқталған жағдайда тоқтатылады.

Қолданыстағы бір қаржылық міндеттемені сол кредитордың алдындағы басқа міндеттемеге елеулі ерекшеленетін талаптарда ауыстырған кезде немесе қолданыстағы міндеттеме талаптарына елеулі түрлендірулер енгізілген жағдайда, бастапқы міндеттеменің мойындалуы тоқтатылады, ал жаңа міндеттеме пайда немесе зиян құрамында міндеттемелердің баланстық құнындағы айырманы мойындай отырып, есепке алуда бейнеленеді.

Салық салу

Табыс салығы бойынша ағымдағы шығыстар Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес есептеледі.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелер баланстық міндеттемелер әдісін пайдалана отырып, барлық уақытша айырмашылықтарына қатысты есептеледі. Кейінге қалдырылған пайда салығы активтер мен міндеттемелердің салық базасы мен олардың баланстық құны арасында туындайтын барлық уақытша айырмалар бойынша қаржылық есептілік мақсаттары үшін көрсетіледі.

Кейінге қалдырылған салық активтері салықтық базаны азайтатын осы уақытша айырмашылықтар қарсы есепке алынуы мүмкін болашақта салық салынатын пайда алу ықтималдылығы бар дәрежеде ғана көрсетіледі. Кейінге қалдырылған салықтық активтер мен міндеттемелер күшіне енген немесе нақ есепті мерзімде күшіне енген заңнамаға сүйене отырып, міндеттемені реттеу немесе активті іске асыру кезеңі ішінде қолданылатын салық салу мөлшерлемелері бойынша бағаланады.

Сонымен қатар Қазақстан Республикасында Қоғамның қызметіне қатысты пайдаланылатын түрлі операциялық салықтар қолданылады. Бұл салықтар өзге операциялық шығыстар құрамында бейнеленеді.

Негізгі құралдар

Негізгі құралдар жинақталған құнсыздану шығындары мен жинақталған амортизация шегерілген, күнделікті қызмет көрсету шығасылары ескерілмеген нақты құны бойынша бейнеленеді. Мұндай құнға, егер олар мойындау критерийлеріне жауап берсе, орын алу фактісі бойынша танылатын құрал-жабдықты ауыстыруға байланысты шығындар кіреді.

Бұл активтің баланстық құнын өтеудің мүмкін еместігін көрсететін оқиғалар мен жағдайлардағы өзгерістер туындаған жағдайда, негізгі құралдардың баланстық құнының құнсыздануы бағаланады.

Жөндеу және бұрынғы қалпына келтіру шығыстары оларды жүзеге асыру шамасына қарай шығындарға жатқызылады және олар капиталға айналатын жағдайларды қоспағанда, басқа да операциялық шығыстардың құрамына қосылады.

(мың теңгемен)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)**Негізгі құралдар (жалғасы)**

Нысанның амортизациясы ол пайдалану үшін қол жетімді болғанда ғана басталады. Амортизация активтердің пайдалы қызметінің бағалау мерзімдеріне негізделген келесі жылдық мөлшерлемелер бойынша желілік әдіспен есептеледі:

	<i>Амортизация нормасы</i>
Ғимараттар	1-5%
Машиналар мен құрал-жабдықтар	4-20%
Көлік құралдары	10-25%
Баскасы	10-33%

Қалдық құны, пайдалы қызмет мерзімі және активтердің амортизациясын есептеу әдістемелері әрбір есепті жыл соңында сарапталады және қажет болған жағдайда түзетіледі.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік

Инвестициялық жылжымайтын мүлік жылжымайтын мүлікті ұзақ мерзімге жалға беруден болатын кірістерді немесе Қоғам негізгі құралдар ретінде пайдаланбайтын мүлік құнының өсімінен болатын кірістерді алуға арналған.

Бастапқыда инвестициялық жылжымайтын мүлік, мәміле бойынша шығындарды қоса алғанда, нақты құны бойынша бағаланады. Баланстық құнға, мойындау критерийлерін орындау шартымен мұндай шығындардың пайда болуы сәтіне қолдағы инвестициялық жылжымайтын мүліктің бөліктерін ауыстыру құны кіреді және инвестициялық мүлікке күнделікті қызмет көрсету шығындары кірмейді. Инвестициялық жылжымайтын мүлік кейіннен жинақталған амортизацияны шегере отырып, өзіндік құны бойынша бағаланады. Инвестициялық жылжымайтын мүлік 50 жылды құрайтын пайдалы қызмет ету мерзімінің ішінде желілік негізде амортизацияланады.

Инвестициялық жылжымайтын мүліктің қаржылық есептілік туралы есепте мойындалуын тоқтату ол шыққан кезде не болмаса келешекте экономикалық пайда алу күтілмесе, жүзеге асырылады. Инвестициялық жылжымайтын мүліктің шығуынан болған кез келген кірістер мен залалдар мойындалуы тоқтаған жылы пайданың немесе зиянның құрамында танылады.

Инвестициялық жылжымайтын мүліктен инвестициялық жылжымайтын мүлікке аударымдар тек пайдалануда өзгерістер болғанда ғана жүзеге асырылады. Инвестициялық жылжымайтын мүліктен меншік иесі алып отырған жылжымайтын мүлік объектісіне аудару кезінде баланстық құнның өзгеруі болмайды, өйткені Қоғам инвестициялық жылжымайтын мүлік үшін, сол сияқты меншік иесі алып отырған жылжымайтын мүлік үшін, қоса санат үшін өзіндік құн бойынша есепке алу үлгісін пайдаланады.

Материалдық емес активтер

Материалдық емес активтерге бағдарламалық жасақтама мен лицензиялар кіреді.

Бөлек сатып алынған материалдық емес активтер бастапқыда нақты құны бойынша бағаланады. Бастапқы танудан кейін материалдық емес активтер жинақталған құнсыздану шығындары мен жинақталған амортизация шегерілген нақты құны бойынша көрсетіледі. Шектелген пайдалы қызмет ету мерзімі бар материалдық емес активтер 1 жылдан 10 жылға дейінгі пайдалы қызмет мерзімі ішінде амортизацияланады, мүмкін құнсыздану белгілері болған жағдайда, құнсыздану мәніне сарапталады.

Сатуға арналған активтер

Қоғам айналымнан тыс активтерді, егер олардың ағымдағы құнын өтеу көбінесе пайдалану барысында емес, мәмілені іске асыру барысында жоспарланса, сатуға арналған деп жіктеп отыр. Бұл үшін айналымнан тыс активтер мұндай активтерді сатудың әдеттегі, үлгі шарттары болып табылатын шарттарда оларды қазіргі күйінде дереу сату үшін қолжетімді болуы тиіс, бұл ретте олардың сатылуы жоғары ықтималдылық деңгейімен сипатталуы тиіс.

(мың теңгемен)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Сатуға арналған активтер (жалғасы)

Сатудың жоғары ықтималдылығы Қоғам басшылығының айналымнан тыс активті іске асырудың жоспарын қатаң түрде орындау ниетін болжайды. Бұл ретте сатып алушыны іздестіру және мұндай жоспарды орындау бойынша белсенді іс-қимылдар жоспары басталуы тиіс. Бұдан басқа айналымнан тыс актив оның ағымдағы әділ құнын ескере отырып негізделген болып табылатын баға бойынша өткізілуге белсенді түрде ұсынылуы тиіс. Сонымен бірге сатылымды аяқталған мәміле ретінде көрсету сатуға арналған ретінде айналымнан тыс активтер жіктелген күннен бастап бір жылдың ішінде күтілуі тиіс.

Қоғам сатуға арналған деп жіктелетін активтерді ағымдағы құнның ең аз мәні және сату шығыстарын шегере отырып әділ құны бойынша бағалайды. Активтердің ағымдағы құнының ықтимал құнсыздану оқиғалары немесе соған көрсететін жағдайлардың өзгеруі басталған жағдайда Қоғам сату шығыстарын шегере отырып олардың құнын әділ құнына дейін бастапқы, сондай-ақ кейінгі есептен шығару кезінде құнсызданудан болған шығынды көрсетеді.

Алынған кепілді қамсыздандыру

Алынған кепілді қамсыздандыру қарыздар бойынша берешекті өтеу есебінен Қоғамның қарыз алушыларынан ерікті немесе мәжбүрлі негізде алынған кепіл мүлкін білдіреді. Кепілге қойылған мүлікті Қоғамның балансына қабылдау жөніндегі шешімді Несие Комитеті, содан кейін Қоғамның Басқармасы қабылдайды. Барлық процедуралар жасалғаннан кейін мүліктің Қоғам балансында мойындалуы оның ағымдағы бағаланған құны бойынша жүзеге асырылады. Бұл активтер қаржылық жағдай туралы есепте сатуға арналған активтер құрамында ескеріледі.

Жарғылық капитал

Жарғылық капиталға жарналар шығаруға арналған тікелей шығындарды шегере отырып тарихи құны бойынша мойындалады.

Дивидендтер

Дивидендтер есепті мерзімге дейін жарияланған жағдайда ғана міндеттемелер ретінде танылады және есепті мерзімдегі капитал сомасынан шегеріледі. Дивидендтер туралы ақпарат, егер олар есепті күнге дейін ұсынылса, сондай-ақ есепті күннен кейін, бірақ қаржылық есептілікті бекіткен күнге дейін ұсынылса немесе жарияланса, есептілікте ашып көрсетіледі.

Шартты бөлу резерві

Қоғам өз Акционерінің атынан қарыз алушылармен нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерлемелер бойынша несиелік келісімді жасағанда, бастапқы бойынша кейінге несиенің номиналды құны мен әділ құны арасындағы айырма Акционерге болжамды бөлу ретінде шартты бөлу бойынша резерв ретінде ескеріледі.

Қосымша төленген капитал

Қоғам өз Акционерінен және Қазақстан Республикасының мемлекеттік әрі бюджеттік мекемелерінен нарықтық бағадан төмен мөлшерлемелер бойынша қарыздарды немесе басқа да қаржылық көмекті алғанда, алынған ақшалай өтемақы мен қарыздардың немесе бастапқы мойындау күніне басқа да қаржылық көмектің әділ құны арасындағы айырма қосымша төленген капитал ретінде ескеріледі.

Бағалау міндеттемелері

Қоғамның өткеніндегі белгілі бір оқиғаның салдарынан реттелуі ықтималдылықтың үлкен дәрежесіндегі болашақ экономикалық пайданы қамтитын ресурстар шығысын талап ететін және сенімділіктің жеткілікті дәрежесінде бағалауға болатын заңды немесе ерікті түрде қабылдаған міндеттемелері болса, бағалау міндеттемелері танылады.

Шартты міндеттемелер

Шартты міндеттемелер қаржылық жағдай туралы есепте бейнеленбейді, мұндайда оларды өтеуге байланысты ресурстардың шығарылуы күмәнді болып табылатын жағдайларды қоспағанда олар туралы ақпарат қаржылық есептілікте ашылады.

*(мың теңгемен)***3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)****Кірістер мен шығыстарды тану**

Егер Қоғам экономикалық пайда алады деген жоғары ықтималдылық болса, және егер түсімнің сенімді бағалануы мүмкін болса, түсім танылады. Қаржылық есептілікте түсімді тану үшін мынадай белгілер орындалуы тиіс:

Пайыздық және соған ұқсас түсім мен шығыстар

2018 жылдың 1 қаңтарынан бастап Қоғам амортизацияланған құн бойынша немесе несиелік-құнсызданған қаржы активтерінен басқа қаржы активтерінің жалпы баланстық құнына тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдана отырып, БЖКӘҚ бойынша бағаланатын борыштық қаржы активтері бойынша пайыздық түсімді есептейді (2018 жылдың 1 қаңтарына дейін: қаржы активтерінің амортизацияланған құнына тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдана отырып). Тиімді пайыздық мөлшерлеме - осы мөлшерлеме бойынша дисконттау кезінде күтілетін болашақтағы ақшалай төлемдер немесе қаржы құралын пайдаланудың болжамды мерзімі ішіндегі немесе өте қысқа уақыт кезеңі ішіндегі түсімдер, олар қолданылатын жерде бұл қаржылық активтің немесе қаржылық міндеттеменің таза баланстық құнына дәлме-дәл келтіріледі. Есептеу кезінде қаржы құралы бойынша барлық шарттық талаптар (мысалы, мерзімінен бұрын өтеу құқығы) және тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болып табылатын құралға тікелей байланысты комиссиялық немесе қосымша шығыстар ескеріледі, бірақ келешек несиелік шығындар ескерілмейді. Қоғам төлемдердің немесе түсімдердің бағаларын қайта қарастырған жағдайда, қаржы активінің немесе қаржылық міндеттеменің баланстық құны түзетіледі. Түзетілген баланстық құн бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеменің негізінде есептеледі, ал баланстық құнның өзгеруі пайыздық түсім немесе шығыстар ретінде көрсетіледі.

Несиелік-құнсызданғанға айналатын қаржы активі болған жағдайда Қоғам пайыздық мөлшерлемені бұл қаржы активінің таза амортизацияланған құнына қолдана отырып пайыздық түсімді есептейді. Егер қаржы активі бойынша дефолт жойылатын болса және ол бұдан былай несиелік-құнсызданған болып табылмаса, Қоғам жалпы құнның негізінде пайыздық түсімнің есептелуіне оралады.

Сатып алынған немесе құрылған несиелік-құнсызданған (СҚНҚ) қаржы активтері болған жағдайда Қоғам пайыздық түсімді несиелік тәуекелді ескере отырып түзетілген тиімді пайыздық мөлшерлемені қаржы активінің амортизацияланған құнына қолдана отырып есептейді. Несиелік тәуекелді ескере отырып түзетілген тиімді пайыздық мөлшерлеме – бұл бастапқы мойындау кезінде есепті келешек ақша ағындарын (несиелік залалдарды қоса) СҚНҚ активтерінің амортизациялық құнына дейін дисконттайтын мөлшерлеме.

Шетел валюталарын қайта есептеу

Қаржылық есептілік Қоғамның функционалдық валютасы мен есептілік беру валютасы болып табылатын қазақстандық теңгемен берілді. Шетел валюталарындағы операциялар алдымен операция мерзімінде әрекет ететін айырбастау бағамы бойынша қызметтік валютаға қайта есептеледі. Шетел валюталарында көрсетілген монетарлық активтер мен міндеттемелер есепті күнге қолданылатын айырбас бағамы бойынша функционалдық валютаға қайта есептеледі. Шетел валюталарындағы операцияларды қайта есептеу кезінде туындайтын кірістер мен шығыстар пайда немесе зиян туралы есепте «Шетел валютасындағы операциялар бойынша таза кіріс/(зиян)» бабы бойынша бейнеленеді. Шетел валютасында нақты құны бойынша көрсетілетін монетарлық емес баптар операцияны жасау күніне қолданылатын айырбас бағамы бойынша қайта есептеледі. Шетел валютасында әділ құны бойынша көрсетілетін монетарлық емес баптар әділ құнды айқындау күніне қолданылатын айырбас бағамы бойынша қайта есептеледі.

Шетел валютасындағы операциялар бойынша шарттық айырбастау бағамы мен мұндай операция мерзіміндегі Қазақстан Қор Биржасының (бұдан әрі мәтін бойынша – «ҚҚБ») ресми бағамы арасындағы айырма бағамдық айырма шығыстары шегеріле отырып кірістер құрамына енгізіледі. Төменде Қоғам қаржылық есептілікті жасау кезінде пайдаланған айырбас бағамдары келтірілген:

	<i>2018 жыл</i>	<i>2017 жыл</i>
Теңге / АҚШ доллары	384,2	332,33
Теңге / еуро	439,37	398,23
Теңге / ресей рублі	5,52	5,77

(мың теңгемен)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Сегментті есептілік

Қоғамның есептіліктегі ережелері (жалғасы) айырма шығыстары шегеріле отырып кірістер құрамына Қоғамның басшылығы несиелерді берудің басты операциялық сегменті Қазақстан Республикасында ауылшаруашылық ұйымдары болып табылады деп есептейді, әрі солар бойынша тәуекелдер мен қайтару дәрежесі бүкіл ел бойынша ұқсас болып саналады. Қоғамның ресурстарын бөлу туралы шешімдерді қабылдау және операциялық шешімдерді қабылдайтын Қоғам басшылығының оның қызметінің нәтижелерін бағалау ХҚЕС-ке сәйкес дайындалған қаржылық есептілікке негізделеді.

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар

Төменде Қоғамның қаржылық есептілігін жария ету күніне шығарылған, бірақ күшіне енбеген стандарттар мен түсіндірмелер келтіріледі. Қоғам осы стандарттарды олар күшіне енген күннен кейін қолдануды жоспарлап отыр.

16 ХҚЕС (IFRS) «Жалдау»

16 ХҚЕС (IFRS) 2016 жылғы қаңтарда шығарылды және 17 ХҚЕС-ті (IAS) «Жалдау» ауыстырады, 4 КРМФО (IFRIC) «Келісімде жалдау белгілерінің болуын айқындау» түсіндірмесі, 15 ПКР (SIC) «Операциялық жалдау – стимулдар» түсіндірмесі және 27 ПКР (SIC) «Заңгерлік жалдау нысаны бар операциялардың мәнін айқындау» түсіндірмесі. 16 ХҚЕС (IFRS) жалдау туралы ақпаратты мойындау, бағалау, ұсыну және ашып көрсету қағидаттарын белгілейді және жалға алушылардың қаржылық жалдау үшін 17 ХҚЕС-те (IAS) көзделген есепке алу тәртібі сияқты баланста есепке алудың бірыңғай моделін пайдалана отырып барлық жалдау шарттарын көрсетуін талап етеді. Стандарт жалға алушылар үшін мойындаудан екі рет босатуды көздейді – төмен құны бар активтерді жалдауға (мысалға, жеке компьютерлер) және қысқа мерзімді жалдауға (яғни, 12 айдан артық емес мерзімі бар жалдау) қатысты. Жалдаудың басталу күніне жалға алушы жалдау төлемдеріне қатысты міндеттемені (яғни жалдау міндеттемесі), сондай-ақ жалдау мерзімінің ішінде базалық активті пайдалану құқығын беретін активті (яғни пайдалану құқығы нысанындағы актив) мойындайтын болады. Жалға алушылар жалдау міндеттемесі бойынша пайыздық шығысты пайдалану құқығы нысанындағы активтің амортизациясы бойынша шығыстардан бөлек мойындауға міндетті болады.

Сондай-ақ жалға алушылар белгілі бір оқиға орын алған кезде жалдау міндеттемесін қайта бағалауы тиіс (мысалға, жалдау мерзімдерінің өзгеруі, мұндай төлемдерді айқындау кезінде пайдаланылатын индекстің немесе мөлшерлеменің өзгеруі нәтижесінде келешек жалдау төлемдерінің өзгеруі). Көптеген жағдайларда жалға алушы пайдалану құқығы нысанындағы активті түзету ретінде жалдау міндеттемесін қайта бағалау сомасын ескереді.

16 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес жалға беруші үшін есепке алу тәртібі қазіргі уақытта қолданылатын 17 ХҚЕС (IAS) талаптарымен салыстырғанда іс жүзінде өзгермейді. Жалға берушілер 17 ХҚЕС (IAS) сияқты дәл сондай жіктеу қағидаттарын пайдалана отырып жалдауды жіктеуді жалғастыратын болады, бұл ретте екі жалдау түрін бөліп көрсетеді: операциялық және қаржылық.

Сонымен бірге, 2019 жылдың 1 қаңтарынан басталатын жылдық кезеңдерге қатысты күшіне енетін 16 ХҚЕС (IFRS) жалға берушілер мен жалға алушылардан 17 ХҚЕС-пен (IAS) салыстырғанда ақпараттың үлкен көлемін ашып көрсетуін талап етеді.

Қоғам 16 ХҚЕС (IFRS) ретроспективті түрде қолдануды және бастапқы мойындау күніне 16 ХҚЕС-ті (IFRS) алғаш рет қолданудың жиынтық әсерін мойындауды жоспарлап отыр. Қоғам стандартты 17 ХҚЕС-ті (IAS) және 4 КРМФО (IFRIC) Түсіндірмесін қолдана отырып жалдау ретінде бұрын сәйкестендірілген шарттарға қатысты қолданады. Тиісінше, Қоғам стандартты 17 ХҚЕС-ті (IAS) және 4 КРМФО (IFRIC) Түсіндірмесін қолдана отырып жалдау белгілері бар шарттар ретінде бұрын сәйкестендірілмеген шарттарға қатысты қолданбайды.

Қоғам мерзімі бастапқы мойындалған күннен бастап 12 айдың ішінде өтетін жалдау шарттарына қатысты, сондай-ақ төмен құны бар базалық активтерді жалдау шарттарына қатысты стандартта ұсынылған жеңілдіктерді пайдаланады.

Қоғам 16 ХҚЕС-ті (IFRS) қолдану салдарын сандық бағалау процесінде болды, дегенмен осы сәтке әсердің негізделген бағалауы қол жетімсіз болды.

(мың теңгемен)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар (жалғасы)

17 ХҚЕС (IFRS) «Сақтандыру шарттары»

2017 жылғы мамырда ХҚЕС жөніндегі Кеңес ақпаратты ашып көрсету мен бағалау, ұсыну және ашып көрсету мәселелерін қарастыратын сақтандыру шарттары үшін қаржылық есептіліктің жаңа ауқымды стандарты 17 ХҚЕС (IFRS) «Сақтандыру шарттары» шығарды. 17 ХҚЕС (IFRS) күшіне енгенде, ол 2005 жылы шығарылған 4 ХҚЕС (IFRS) «Сақтандыру шарттарын» ауыстырады. 17 ХҚЕС (IFRS) оларды шығаратын ұйымның түріне қарамастан сақтандыру шарттардың барлық түрлеріне (яғни өмірді сақтандыру және өмірді сақтандырудан ерекшеленетін сақтандыру, тікелей сақтандыру және қайта сақтандыру), сондай-ақ дискрециялық қатысу талаптарымен белгілі бір кепілдіктер мен қаржы құралдарына қолданылады. Қолданылу аясынан бірнеше ерекшелік бар. 17 ХҚЕС (IFRS) негізгі мақсаты сақтандыру шарттарын есепке алу моделін ұсыну болып табылады, әрі ол сақтандырушылар үшін барынша тиімді әрі бірізді болып табылады. Алдыңғы жергілікті есепке алу саясаттарына негізделетін 4 ХҚЕС (IFRS) талаптарымен салыстырғанда, 17 ХҚЕС (IFRS) сақтандыру шарттарын есепке алудың жан-жақты моделін ұсынып, есепке алудың барлық ақылға қонымды аспектілерін қамтиды. 17 ХҚЕС-тің (IFRS) негізінде келесімен толықтырылған ортақ модель жатыр:

- тікелей қатысу талаптарымен сақтандыру шарттары үшін белгілі бір түрлендірулер (ауыспалы сыйақы әдісі);
- жеңілдетілген тәсіл (сыйлықақыны бөлу негізіндегі тәсіл) негізінен қысқа мерзімді шарттарға арналған.

17 ХҚЕС (IFRS) 2021 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді, бұл ретте салыстырмалы ақпаратты ұсыну қажет. Ұйым алғаш рет қолданылу күніне 9 ХҚЕС (IFRS) пен 15 ХҚЕС (IFRS) қолданады деген талаппен мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Бұл стандарт Қоғамға қатысты қолданылмайды.

«Пайдаға салынатын салықты есептеу қағидаларына қатысты белгісіздік» 23 КРМФО (IFRIC) түсіндіру

Түсіндіру салықтық баяндауларға қатысты белгісіздік болғанда пайдаға салынатын салықты есепке алу тәртібін қарастырады, бұл 12 ХҚЕС-тің (IAS) қолданылуына әсер етеді. Түсіндіру 12 ХҚЕС-тің (IAS) қолданылу аясына жатпайтын салықтар мен алымдарға қолданылмайды, сондай-ақ айқындалмаған салықтық баяндаулармен байланысты пайыздар мен айыппұлдарға қатысты ерекше талаптарды қамтымайды. Атап айтқанда, түсіндіру келесі мәселелерді қарастырмайды:

- ұйым айқындалмаған салықтық баяндауларды бөлек қарастыра ма;
- ұйым салық органдарының салықтық баяндауларды тексеруге қатысты жасайтын жорамалдар;
- ұйым салық салынатын пайданы (салық залалын), салық базасын, пайдаланылмаған салық залалдарын, пайдаланылмаған салық жеңілдіктері мен салық мөлшерлемелерін қалайша айқындайды;
- ұйым фактілер мен жағдайлардың өзгеруін қалайша қарастырады.

Ұйым әрбір айқындалмаған салықтық баяндауды бөлек немесе бір немесе бірнеше басқа айқындалмаған салықтық баяндаулармен бірге қарастыру қажеттілігін шешуі тиіс. Белгісіздікті анықтау нәтижесін барынша дәл болжауға мүмкіндік беретін тәсілді пайдалану қажет. Түсіндіру 2019 жылғы 1 қаңтардан немесе осы мерзімнен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді. Қоғам түсіндірудің күшіне ену күнінен бастап қолданады. Бұл түсіндірмелер Қоғамның қаржылық есептілігіне әсерін тигізбейді.

«Әлеуметті теріс өтеумен мерзімінен бұрын өтеу туралы талаптар» 9 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер

9 ХҚЕС-ке (IFRS) сай борыштық құрал шартта көзделген ақша ағындары «борыштың негізгі сомасының және борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне пайыздардың есебінен төлемдер» болып табылатындығы және құрал мұндай жіктеуге жол беретін тиісті бизнес-модельдің шеңберінде ұсталатын құрал екендігі талабымен басқа да жиынтық кіріс арқылы амортизацияланған құны немесе әділ құны бойынша бағалана алады. 9 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер қаржы активі шарттың мерзімінен бұрын бұзылуына әкеп соқтыратын оқиғаға немесе жағдайға қарамастан және қай тараптың шарттың мерзімінен бұрын бұзылуы үшін негізделген өтемақыны төлейтіндігіне немесе алатындығына қарамастан SPPI тестісін қанағаттандыратындығын түсіндіреді.

Бұл түзетулер ретроспективті түрде қолданылады және 2019 жылдың 1 қаңтарынан басталатын жылдық кезеңдерге қатысты күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Бұл түзетулер Қоғамның қаржылық есептілігіне әсерін тигізбейді.

(мың теңгемен)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар (жалғасы)

10 ХҚЕС (IFRS) пен 28 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер «Инвестор мен оның қауымдасқан ұйымы немесе бірлескен кәсіпорын арасындағы мәмілелерде активтерді сату немесе активтерді салу»

Түзетулер 10 ХҚЕС (IFRS) пен 28 ХҚЕС (IAS) арасындағы, атап айтқанда, қауымдасқан ұйымға немесе бірлескен кәсіпорынға сатылатын немесе соларға салынатын еншілес ұйымның үстінен бақылау жасау амалынан айырылуды есепке алу арасындағы кайшылықты қарастырады. Түзетулер инвестор мен оның қауымдасқан ұйымы немесе бірлескен кәсіпорын арасында жасалған мәміледе 3 ХҚЕС-тегі (IFRS) анықтамаға сай өз бизнесін білдіретін активті сатудың немесе салудың нәтижесінде туындайтын пайда немесе шығын толық көлемде танылады. Дегенмен бизнесті білдірмейтін активті сатудың немесе салудың нәтижесінде туындайтын пайда немесе шығын қауымдасқан ұйымдағы немесе бірлескен кәсіпорындағы инвесторлар ұйымынан өзге қатысу үлестерінің шегінде ғана танылады. ХҚЕС жөніндегі кеңес бұл түзетулердің күшіне енгізілу күнін белгісіз мерзімге ауыстырды, дегенмен бұл түзетулерді мерзімінен бұрын қолданатын ұйым оларды перспективті түрде қолдануы тиіс. Бұл түзетулер Қоғамның қаржылық есептілігіне әсерін тигізбейді.

«Бағдарламаға өзгерістерді енгізу, бағдарламаны қысқарту немесе бағдарлама бойынша міндеттемелерді өтеу» 19 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер

19 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер бағдарламаның өзгеруі, бағдарламаның қысқаруы немесе бағдарлама бойынша міндеттемелердің өтелуі есепті кезең ішінде болған жағдайларда есепке алу тәртібін қарастырады. Түзетулер, егер бағдарламаның өзгеруі, бағдарламаның қысқаруы немесе бағдарлама бойынша міндеттемелердің өтелуі есепті кезеңнің ішінде болса, ұйым мыналарды істеуі тиіс екендігін түсіндіреді:

- белгіленген төлемдері бар бағдарламаның таза міндеттемесін (активін) қайта бағалау үшін пайдаланылған және бағдарлама бойынша ұсынылатын сыйақы мен мұндай оқиғадан кейін бағдарламаның активтерін көрсететін актуарлық жорамалдарға сүйене отырып, бағдарламаға өзгерістер енгізілгеннен, қысқартылғаннан кейін немесе бағдарлама бойынша міндеттемелер толық өтелгеннен кейін кезеңнің қалған бөлігіне қатысты ағымдағы кезеңдегі қызметтердің құнын айқындау;
- бағдарламаға өзгерістер енгізілгеннен, қысқартылғаннан кейін немесе бағдарлама бойынша міндеттемелер толық өтелгеннен кейін кезеңнің қалған бөлігіне қатысты пайыздардың таза мөлшерін мыналарды пайдалана отырып айқындау: бағдарлама бойынша ұсынылатын сыйақы мен мұндай оқиғадан кейін бағдарламаның активтерін көрсететін белгіленген төлемдері бар бағдарламаның таза міндеттемесін (активін); және белгіленген төлемдері бар бағдарламаның мұндай таза міндеттемесін (активін) қайта бағалау үшін пайдаланылған дисконттау мөлшерлемесін.

Сондай-ақ түзетулер, ұйым ең алдымен өткен кезеңдердегі қызметтердің құнын не болмаса активтің шекті көлемінің әсер етуін есепке алмастан, бұл бағдарлама бойынша міндеттемелерді өтеуден болған пайданы немесе зиянды айқындауы тиіс екендігін түсіндіреді. Бұл сома пайда немесе зиян құрамында танылады. Содан кейін ұйым бағдарламаға өзгерістер енгізілгеннен, қысқартылғаннан кейін немесе бағдарлама бойынша міндеттемелер толық өтелгеннен кейін активтердің шекті көлемінің әсер етуін айқындауы тиіс. Пайыздардың таза мөлшеріне қосылған сомаларды қоспағанда, мұндай әсердің кез келген өзгерісі басқа да жиынтық кірістің құрамында танылады.

Бұл түзетулер 2019 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын алғашқы жылдық есепті кезең күніне немесе содан кейін орын алған бағдарламаның өзгеруіне, оның қысқартылуына немесе бағдарлама бойынша міндеттемелердің толық өтелуіне қатысты қолданылады. Бұл түзетулер Қоғамның қаржылық есептілігіне әсерін тигізбейді.

«Қауымдасқан компаниялар мен бірлескен кәсіпорындарға ұзақ мерзімді салымдар» 28 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер

Түзетулер, ұйым 9 ХҚЕС-ті (IFRS) соларға үлестік қатысу әдісі қолданылмайтын, бірақ мәнінде қауымдасқан ұйымға немесе бірлескен кәсіпорынға таза инвестицияның бір бөлігін құрайтын (ұзақ мерзімді салымдар) қауымдасқан ұйымға немесе бірлескен кәсіпорынға ұзақ мерзімді салымдарды қолданатындығын түсіндіреді. Бұл түсіндіру маңызды болып табылады, өйткені ол мұндай ұзақ мерзімді салымдарға 9 ХҚЕС-те (IFRS) күтілетін несие залалдарының моделі қолданылады.

(мың теңгемен)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар (жалғасы)

«Қауымдасқан компаниялар мен бірлескен кәсіпорындарға ұзақ мерзімді салымдар» 28 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер (жалғасы)

Сондай-ақ түзетулерде, 9 ХҚЕС-ті (IFRS) қолдану кезінде ұйым қауымдасқан ұйым немесе бірлескен кәсіпорын шеккен залалдарды, не болмаса «Қауымдасқан ұйымдарға немесе бірлескен кәсіпорындарға салынған инвестициялар» 28 ХҚЕС (IAS) қолдану салдарынан туындайтын қауымдасқан ұйымға немесе бірлескен кәсіпорынға салынған таза инвестицияның түзетулері ретінде танылған таза инвестицияның құнсыздануынан болған залалдарды назарға алмайтындығы түсіндіріледі.

Бұл түзетулер ретроспективті түрде қолданылады және 2019 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Қоғамның қауымдасқан ұйымға немесе бірлескен кәсіпорынға мұндай ұзақ мерзімді салымдары жоқ болып шыққандықтан, бұл түзетулер оның қаржылық есептілігіне әсерін тигізбейді.

ХҚЕС-ті жыл сайынғы жетілдірулер, кезеңі 2015-2017 жылдар (2017 жылғы желтоқсанда шығарылды)

ХҚЕС-ке жетілдірулерге келесі түзетулер жатады:

3 ХҚЕС (IFRS) «Бизнестерді біріктіру»

Түзетулерде, егер ұйым бірлескен операция болып табылатын бизнеске бақылау алса, бірлескен операцияның активтері мен міндеттемелеріндегі қатысу үлестерін әділ құны бойынша қайта бағалауды қоса алғанда, ол кезең-кезеңімен жүзеге асырылатын бизнестерді біріктіруге қатысты талаптарды қолданылуы тиіс екендігі түсіндірілген. Бұл ретте иемденуші бірлескен операциялардағы бұрын болған барлық қатысу үлесін қайта бағалауы тиіс.

Ұйым солардың күні 2019 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын алғашқы жылдық есепті кезеңмен сай келетін немесе содан кейін басталатын бизнестердің біріктірілуіне қатысты бұл түзетулерді қолдануы тиіс. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Бұл түзетулерді Қоғам бизнестердің келешек біріктірулеріне қолданылады.

11 ХҚЕС (IFRS) «Бірлескен кәсіпкерлік»

Бірлескен операциялардың қатысушысы болып табылатын, бірақ бірлескен бақылауы жоқ тарап бірлескен операцияларға бірлескен бақылауды ала алады, солардың шеңберіндегі қызмет бұл термин 3 ХҚЕС-те (IFRS) айқындалғандай бизнесті білдіреді. Түзетулерде мұндай жағдайларда осындай бірлескен операцияда бұрын болған қатысу үлестерінің қайта бағаланбайтындығы түсіндіріледі.

Ұйым мұндай түзетулерді мәмілелерге қатысты қолдануы тиіс, солардың шеңберінде ол бірлескен бақылауға ие болады және солардың күні 2019 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын алғашқы жылдық есепті кезеңмен сай келеді немесе содан кейін басталады. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Қазіргі уақытта бұл түзетулер Қоғамға қолданылмайды, дегенмен олар келешекте мәмілелерге қолданыла алады.

12 ХҚЕС (IAS) «Пайда салығы»

Түзетулер, дивидендтерге қатысты салық салдары көпшілік жағдайда меншік иелерінің арасында бөлумен қарағанда, бөлінетін пайданы әкелген бұрынғы операциялармен немесе оқиғалармен байланысты екендігін түсіндіреді. Тиісінше, ұйым ұйымның бастапқыда бұл операцияларды немесе оқиғаларды қай жерде мойындағандығына қарай дивидендтерге қатысты салық салдарын пайда немесе залал, басқа да жиынтық кіріс немесе меншікті капитал құрамында мойындауы тиіс.

Ұйым мұндай түзетулерді 2019 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты қолдануы тиіс. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Бұл түзетулерді алғаш рет қолдану кезінде ұйым оларды ең ерте салыстырмалы кезеңнің басталу күніне немесе осы күннен кейін мойындалған дивидендтерге қатысты салық салдарына қолданылуы тиіс. Қоғамның ағымдағы практикасы түзетулердің талаптарына сәйкес келетіндіктен, Қоғам олар оның қаржылық есептілігіне қандай да бір әсерін тигізеді деп күтпейді.

(мың теңгемен)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар (жалғасы)

ХҚЕС-ті жыл сайынғы жетілдірулер, кезеңі 2015-2017 жылдар (2017 жылғы желтоқсанда шығарылды) (жалғасы)

23 ХҚЕС (IAS) «Қарыздар бойынша шығындар»

Түзетулер, ұйым жіктелетін активті сатып алу үшін арнайы алынған қарыздарды ортақ мақсаттарға арналған қарыздардың шеңберінде, бұл активті мақсатына лайық пайдалануға немесе сатуға дайындауға қажетті барлық жұмыстар іс жүзінде аяқталғанда ескеруі тиіс екендігін түсіндіреді.

Ұйым бұл түзетулерді ұйым түзетулерді алғаш рет немесе осы күннен кейін қолданатын жылдық есепті кезеңнің басталу күніне орын алатын қарыз алулар бойынша шығындарға қатысты қолдануы тиіс. Ұйым мұндай түзетулерді 2019 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты қолдануы тиіс. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Қоғамның ағымдағы қызметі түзетулердің талаптарына сәйкес келетіндіктен, бұл түзетулер Қоғамның қаржылық есептілігіне әсерін тигізбейді деп күтілуде.

4. Маңызды есептік пайымдаулар мен бағалаулар

Бағалаудың белгісіздігі

Қоғам басшылығы есепке алу саясатын қолдану барысында есептік бағалаулармен қатар қаржылық есептілікте бейнеленген сомаға неғұрлым маңызды әсер ететін мынадай пікірлер жасады.

Қаржы құралдарының әділ құны

Егер қаржылық жағдай туралы есепте бейнеленген қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелердің әділ құнын белсенді нарықтағы бағалар негізінде анықтау мүмкін болмаса, ол математикалық модельдерден тұратын бағалаудың түрлі модельдерін пайдалана отырып анықталады. Мұндай модельдер үшін алғашқы деректер, егер мүмкін болса, бақыланатын нарық негізінде анықталады; басқа жағдайда әділ құнды анықтау үшін пікірді қолдану қажет. Қосымша ақпарат *25-ескертпеде* келтірілген.

Қаржы активтері бойынша күтілетін несие залалдары / құнсыздану залалдары

9 ХҚЕС-ке (IFRS) сай 2018 жылдың 1 қаңтарынан бастап, сол сияқты 39 ХҚЕС-ке (IAS) сай 2018 жылдың 1 қаңтарына дейін қаржы активтерінің барлық санаттары бойынша залалдарды бағалау пайымдауды қолдануды қажет етеді, атап айтқанда, КНЗ / құнсыздану залалын айқындау және несие тәуекелінің едәуір ұлғаюын бағалау кезінде келешек ақша ағындарының көлемі мен пайда болу мерзімдерін және қамтамасыз ету құнын бағалау қажет. Мұндай есепті бағалаулар бірқатар факторларға байланысты болады, солардағы өзгерістер құнсызданудың бағалау резервтерінің түрлі сомаларына әкеп соқтыра алады. Қоғамның КНЗ есептеулері ауыспалы бастапқы деректер мен олардың өзара тәуелділіктерін таңдауға қатысты бірқатар базалық жорамалдар кіретін күрделі модельдердің нәтижесі болып табылады. Пайымдаулар мен есепті бағалаулар болып есептелетін КНЗ есептеу модельдерінің элементтеріне келесілер жатады:

- қоғам несиелік тәуекелдің айтарлықтай ұлғаюы болғанын бағалау үшін пайдаланатын критерийлер, соның нәтижесінде қаржы активтері бойынша құнсызданудың бағалау резерві бүкіл мерзім үшін КНЗ-ға тең болатын сомада бағалануы тиіс және сапалы бағалау;
- солар бойынша КНЗ топшілік негізде бағаланғанда қаржы активтерін топтарға біріктіру;
- КНЗ-ны есептеу модельдерін әзірлеу, оған қоса түрлі формулалар және бастапқы деректерді таңдау;
- макроэкономикалық сценарийлер мен экономикалық деректер арасындағы өзара байланыстарды айқындау, сондай-ақ дефолт ықтималдылығының (PD) көрсеткіштеріне, дефолт тәуекеліне ұшырайтын көлемге (EAD) және дефолт кезінде шығындар деңгейіне (LGD) әсері;
- болжамды макроэкономикалық сценарийлерді таңдау және КНЗ бағалау модельдері үшін экономикалық бастапқы деректерді алу үшін ықтималдылықты ескере отырып таразылау.

Толық ақпарат *7 және 23-ескертпелерде* көрсетілген.

(мың теңгемен)

4. Маңызды есептік пайымдаулар мен бағалаулар (жалғасы)**Бағалаудың белгісіздігі (жалғасы)***Кепілмен қамтамасыз етуді бағалау*

Қоғам басшылығы нарықтағы ағымдағы жағдайды ескере отырып кепілмен қамтамасыз етудің құнын түзету үшін тәжірибеге негізделген пайымдауды немесе тәуелсіз бағалауды пайдалана отырып, тұрақты негізде кепілмен қамтамасыз етуге мониторингті жүзеге асырады.

Салық салу

Қазіргі уақытта Қазақстанда негізгі салық мәселелерін реттейтін бірыңғай Салық кодексі қолданылады. Қолданыстағы салықтарға қосылған құн салығы, корпоративтік табыс салығы, әлеуметтік және басқа да салықтар кіреді. Көп жағдайларда нормативтік-құқықтық актілерді қолдану бойынша атқарушылық өкімдер түсініксіз болып табылады немесе олар тіптен жоқ және үлгі боларлық жағдайлардың шамалысы ғана анықталды. Ведомстволар арасында, сондай-ақ бір ведомствоның ішінде ережелердің заңи тұжырымдамасына қатысты түрлі пікірлер жиі кездеседі, бұл біршама белгісіздік пен кикілжің жағдайлар тудырады. Салық декларациялары, сондай-ақ заңи реттеудің басқа да салалары (мысалы, кеден және валюталық бақылау мәселелері) заң бойынша елеулі айыппұлдарды, өсімпұлды және тұрақсыздық айыбын есептеуге құқылы бірнеше ведомство бақылауында. Мұндай жағдай, мысалы, салықтық заңнама жүйелері анағұрлым дамыған басқа елдерге қарағанда Қазақстанда салықтық тәуекелдер ықтималдылығының үлкен дәрежесін қалыптастырады.

Басшылық Қоғам оның қызметін реттейтін Қазақстан Республикасының салық заңнамасының ережелерін ұстанады деп есептейді. Дегенмен, тиісті органдар даулы салық мәселелеріне қатысты өзге ұстанымды ұстанады деген тәуекел бар.

Кейінге қалдырылған салық активтерінің өтелімділігі

Корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған активтер қаржылық жағдай туралы есепте мойындалатындығын анықтау кезінде пайымдауды пайдалану қажет. Пайдаланылмаған салық залалдары бойынша туындайтындарды қоса алғанда, корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған активтер басшылықтан Қоғам корпоративтік табыс салығы бойынша мойындалған кейінге қалдырылған активтерді пайдалану мақсатында келешек кезеңдерде жеткілікті салық салынатын пайданы әкеледі деген мүмкіндікті бағалауын талап етеді. Келешекте салық салынатын пайданы әкелуге қатысты жорамалдар басшылықтың келешек ақша қаражаты ағындарына қатысты бағалауына байланысты болады. Бұл келешек салық салынатын пайданы бағалаулар операциялық қызметтен ақша ағындарының болжамдарына (пайыздық кірістер, пайыздық шығыстар, құнсыздану резерві) және әрбір юрисдикцияда қолданыстағы салық заңнамасын қолдану туралы пайымдауға негізделген. Қоғамның есепті күнгі жағдай бойынша көрсетілген корпоративтік табыс салығы бойынша таза кейінге қалдырылған активтерді іске асыру қабілетіне келешек ақша ағындары мен салық салынатын пайда бағалаудан қаншалықты айтарлықтай ерекшеленетіндігіне әсер етуі мүмкін.

Сонымен бірге, салық заңнамасының келешек өзгерістері Қоғамның келешек кезеңдерде салық жазбаларын алу қабілетін шектеуі мүмкін.

5. Ақша қаражаты мен оның баламалары

Ақша қаражаты мен оның баламаларына келесі позициялар кіреді:

	<i>2018 жылғы 31 желтоқсан</i>	<i>2017 жылғы 31 желтоқсан</i>
Банктің ағымдағы шоттарындағы ақша қаражаты	70.896.723	7.046.961
Қолма-қол ақша қаражаты	1	21
	70.896.724	7.046.982
Құнсыздану резервін шегере отырып	(6.867)	—
Ақша қаражаты мен оның баламалары	70.889.857	7.046.982

(мың теңгемен)

5. Ақша қаражаты мен оның баламалары (жалғасы)

Ақша қаражатының барлық қалдықтары 1-кезеңге жатқызылды. Бір жыл үшін КНЗ резервтерінің өзгерістерін талдау төменде келтірілген:

2018 жылдың 1 қаңтарына КНЗ резерві	(1.270)
КНЗ-ның бір жылғы өзгерістері	(5.597)
2018 жылдың 31 қаңтарына КНЗ резерві	(6.867)

Ақша қаражаты мен оның баламаларының шоғырлануы

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша банктердің ағымдағы шоттарында орналастырылған ақша қаражатына «Ситибанк Қазақстан» АҚ-да орналастырылған 28.569.603 мың теңге сомасындағы қаражат немесе ақша қаражаты мен оның баламаларының жалпы сомасының 40%-ы кіреді (2017 жылдың 31 желтоқсанына: 2.055.184 мың теңге немесе «Банк ЦентрКредит» АҚ-да орналастырылған ақша қаражаты мен оның баламаларының жалпы сомасының 29%-ы).

6. Кредиттік ұйымдардағы қаражат

Кредиттік ұйымдардағы қаражатқа келесі позициялар кіреді:

	<i>2018 жылғы 31 желтоқсан</i>	<i>2017 жылғы 31 желтоқсан</i>
Екінші деңгейдегі банктерге берілген қарыздар	37.142.226	27.878.059
90 күннен артық мерзімге орналастырылған мерзімді депозиттер	1.009.342	–
	38.151.568	27.878.059
Құнсыздану резервін шегере отырып	(5.335.731)	(6.206.647)
Кредиттік ұйымдардағы қаражат	32.815.837	21.671.412

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кредиттік ұйымдардағы қаражатқа агроөнеркәсіптік кешен субъектілерін несиелендіруге «Bank RBK» АҚ, «Нұрбанк» АҚ, «Tengri Bank» АҚ, «АТФ Банк» АҚ, «Сбербанк» АҚ, «Қазақстанның Халық Банкі» АҚ, «Еуразиялық Банк» АҚ мен «Цеснабанк» АҚ 2028 жылға дейін өтеу мерзіміне және жылдық 2,8% бастап 13,2% дейін (2017 жылғы 31 желтоқсанға: жылдық 4,0% бастап 12,5% дейін және өтеу мерзімі 2023 жылға дейін) сыйақы мөлшерлемесімен теңгемен берген қарыздар кіреді.

Төмендегі кестеде жалпы баланстық құнының өзгерістерін және 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы КНЗ тиісті резервінің талдауы келтірілген:

	<i>1-кезең</i>	<i>2-кезең</i>	<i>3-кезең</i>	<i>Жиыны</i>
2018 жылғы 1 қаңтарға жалпы баланстық құн	10.914.277	16.963.782	–	27.878.059
Жанадан құрылған немесе сатып алынған активтер	25.852.305	–	–	25.852.305
Өтелген активтер	(4.793.012)	(879.836)	(9.611.725)	(15.284.573)
1-кезеңге аудару	7.501.639	(7.501.639)	–	–
2-кезеңге аудару	(9.621.056)	9.621.056	–	–
3-кезеңге аудару	–	(17.832.955)	17.832.955	–
Есептелген пайыздардағы өзгерістер	84.408	(370.408)	(8.223)	(294.223)
2018 жылдың 31 желтоқсанына	29.938.561	–	8.213.007	38.151.568
	<i>1-кезең</i>	<i>2-кезең</i>	<i>3-кезең</i>	<i>Жиыны</i>
2018 жылдың 1 қаңтарына КНЗ резерві	144.332	11.392.544	–	11.536.876
<i>(3-ескертпе)</i>				
Жанадан құрылған немесе сатып алынған активтер	106.670	–	–	106.670
Өтелген активтер	–	(24.566)	(6.611.236)	(6.635.802)
1-кезеңге аудару	4.840.719	(4.840.719)	–	–
2-кезеңге аудару	(201.574)	201.574	–	–
3-кезеңге аудару	–	(7.210.980)	7.210.980	–
КНЗ-ның бір жылғы өзгерістері	(4.638.596)	482.147	4.243.303	86.854
Дисконт амортизациясы	–	–	241.133	241.133
2018 жылдың 31 желтоқсанына	251.551	–	5.084.180	5.335.731

(мың теңгемен)

6. Кредиттік ұйымдардағы қаражат (жалғасы)

Төменде 2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін кредиттік ұйымдарда қаражаттың құнсыздануына бағалау резервіндегі өзгерістер келтірілген:

	<u>2017 жыл</u>
1 қаңтарда	–
Бір жылғы аударым	(6.206.647)
31 желтоқсанда	<u>(6.206.647)</u>

2018 жылы Акционерден алынған қаражат есебінен нарықтық бағадан төмен мөлшерлеме бойынша 2018 жылы екінші деңгейдегі банктерге берілген қарыздардың әділ құны бойынша мойындау нәтижесінде туындаған 3.459.350 мың теңге (2017 жылы: 1.309.460 мың теңге) мөлшеріндегі зиян шартты бөлу резервінің ұлғаюы ретінде капиталдың құрамында мойындалған (19-ескерпне).

7. Клиенттерге берілген несиелер

Клиенттерге берілген несиелер өз қызметін аграрлық секторда жүзеге асыратын қарыз алушыларға берілген несиелермен білдірілген және оған келесі позициялар кіреді:

	<u>2018 жылғы 31 желтоқсан</u>	<u>2017 жылғы 31 желтоқсан</u>
Заңды тұлғаларға берілген несиелер	264.496.999	148.768.887
Жеке тұлғаларға берілген несиелер	40.342.502	42.129.728
	<u>304.839.501</u>	<u>190.898.615</u>
Құнсыздану резервін шегере отырып	(39.736.435)	(27.343.153)
Клиенттерге берілген несиелер	<u>265.103.066</u>	<u>163.555.462</u>

Клиенттерге берілген несиелердің құнсыздану резерві

Төменде жалпы баланстық құнының өзгерістерін және 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін заңды тұлғаларға берілген несиелер бойынша КНЗ тиісті резервінің талдауы келтірілген:

**Заңды тұлғаларға
берілген несиелер**

	<u>1-кезең</u>	<u>2-кезең</u>	<u>3-кезең</u>	<u>СҚНҚ</u>	<u>Жиыны</u>
2018 жылғы 1 қаңтарға жалпы баланстық құн	85.976.920	6.809.384	55.982.583	–	148.768.887
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған активтер	181.920.449	–	–	1.700.000	183.620.449
Өтелген активтер	(36.891.216)	(28.751.152)	(1.930.847)	–	(67.573.215)
1-кезеңге аудару	88.184.736	(72.825.088)	(15.359.648)	–	–
	(114.650.399)				
2-кезеңге аудару)	190.075.563	(75.425.164)	–	–
3-кезеңге аудару	(56.002.934)	(94.816.075)	150.819.009	–	–
Мойындаудың тоқтатылуына әкеп соқтырмайтын түрлендіруге орай шартта көзделген ақша ағындарының өзгеруі	–	–	(1.155.361)	–	(1.155.361)
Есептелген пайыздардағы өзгерістер	1.313.412	(17.321)	2.842.124	101.045	4.239.260
Есептен шығарылған сомалар	–	–	(3.403.021)	–	(3.403.021)
2018 жылдың 31 желтоқсанына	<u>149.850.968</u>	<u>475.311</u>	<u>112.369.675</u>	<u>1.801.045</u>	<u>264.496.999</u>

(мың теңгемен)

7. Клиенттерге берілген несиелер (жалғасы)**Клиенттерге берілген несиелердің құнсыздану резерві (жалғасы)****Заңды тұлғаларға берілген несиелер**

	<i>1-кезең</i>	<i>2-кезең</i>	<i>3-кезең</i>	<i>СҚНҚ</i>	<i>Жиыны</i>
2018 жылдың 1 қаңтарына КНЗ резерві (3-ескертпе)	1.089.879	130.166	27.607.329	–	28.827.374
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған активтер	1.917.639	–	–	14.755	1.932.394
Өтелген активтер	(27.712)	(4.643)	(522.248)	–	(554.603)
1-кезеңге аудару	9.757.171	(7.389.406)	(2.367.765)	–	–
2-кезеңге аудару	(6.698.540)	33.889.045	(27.190.505)	–	–
3-кезеңге аудару	(2.338.908)	(33.094.594)	35.433.502	–	–
КНЗ-ның бір жылғы өзгерістері	(1.543.181)	6.469.432	5.649.994	–	10.576.245
Мойындаудың тоқтатылуына әкеп соқтырмайтын түрлендіруге орай шартта көзделген ақша ағындарының өзгеруі	–	–	(925.295)	–	(925.295)
Дисконт амортизациясы	–	–	1.789.926	–	1.789.926
Есептен шығарылған сомалар	–	–	(3.403.021)	–	(3.403.021)
2018 жылдың 31 желтоқсанына	2.156.348	–	36.071.917	14.755	38.243.020

Төменде жалпы баланстық құнының өзгерістерін және 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін жеке тұлғаларға берілген несиелер бойынша КНЗ тиісті резервінің талдауы келтірілген:

Жеке тұлғаларға берілген несиелер

	<i>1-кезең</i>	<i>2-кезең</i>	<i>3-кезең</i>	<i>Жиыны</i>
2018 жылғы 1 қаңтарға жалпы баланстық құн	33.511.349	2.241.314	6.377.065	42.129.728
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған активтер	7.033.989	–	–	7.033.989
Өтелген активтер	(6.781.772)	(1.528.738)	(371.627)	(8.682.137)
1-кезеңге аудару	8.943.283	(7.152.745)	(1.790.538)	–
2-кезеңге аудару	(9.356.882)	18.413.329	(9.056.447)	–
3-кезеңге аудару	(2.067.103)	(11.381.219)	13.448.322	–
Мойындаудың тоқтатылуына әкеп соқтырмайтын түрлендіруге орай шартта көзделген ақша ағындарының өзгеруі	–	–	(132.388)	(132.388)
Есептелген пайыздардағы өзгерістер	(77.429)	11.324	320.344	254.239
Есептен шығарылған сомалар	–	–	(260.929)	(260.929)
2018 жылдың 31 желтоқсанына	31.205.435	603.265	8.533.802	40.342.502

Жеке тұлғаларға берілген несиелер

	<i>1-кезең</i>	<i>2-кезең</i>	<i>3-кезең</i>	<i>Жиыны</i>
2018 жылдың 1 қаңтарына КНЗ резерві (3-ескертпе)	33.240	73.045	1.223.745	1.330.030
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған активтер	164.985	–	–	164.985
Өтелген активтер	(5.624)	(1.220)	(27.353)	(34.197)
1-кезеңге аудару	305.569	(199.453)	(106.116)	–
2-кезеңге аудару	(69.735)	1.778.072	(1.708.337)	–
3-кезеңге аудару	(3.456)	(1.553.529)	1.556.985	–
КНЗ-ның бір жылғы өзгерістері	(238.800)	(96.915)	595.583	259.868
Мойындаудың тоқтатылуына әкеп соқтырмайтын түрлендіруге орай шартта көзделген ақша ағындарының өзгеруі	–	–	(8.117)	(8.117)
Дисконт амортизациясы	–	–	41.775	41.775
Есептен шығарылған сомалар	–	–	(260.929)	(260.929)
2018 жылдың 31 желтоқсанына	186.179	–	1.307.236	1.493.415

(мың теңгемен)

7. Клиенттерге берілген несиелер (жалғасы)**Клиенттерге берілген несиелердің құнсыздану резерві (жалғасы)**

Төменде 2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін клиенттерге берілген несиелердің құнсыздануына бағалау резервінің салыстыруы келтірілген:

	<u>2017 жыл</u>
2017 жылдың 1 қаңтарына	(25.081.883)
Бір жылғы аударым	(2.611.967)
Есептен шығару	350.697
2017 жылғы 31 желтоқсанға	<u>(27.343.153)</u>
Жеке негіздегі құнсыздану	(24.815.986)
Жиынтық негіздегі құнсыздану	(2.527.167)
	<u>(27.343.153)</u>

Түрлендірілген және қайта құрылымдалған қарыздар

Қоғам қаржы активін, мысалы, клиентке берілген несиені мойындауды тоқтатады, егер шарт талаптары ол шын мәнінде жаңа несиеге айналатындай етіп қайта қаралады, ал айырма құнсызданудан болған залал танылғанға дейін мойындауды тоқтатудан болған пайда немесе зиян ретінде танылады. Бастапқыда танылған кезде несиелер, құрылған несиелік СКНҚ активі болып саналған жағдайлардан басқа, КНЗ бағалау мақсатында 1-кезеңге жатады.

Егер түрлендіру амалы ақша ағындарының едәуір өзгеруіне әкеп соқтырмаса, түрлендіру мойындауды тоқтатуға әкеп соқтырмайды. Бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталған ақша ағындарының өзгеруі негізінде, Қоғам құнсызданудан болған залал мойындалғанға дейін түрлендіруден болған пайданы немесе зиянды мойындайды.

Төмендегі кестеде 2-кезеңнің және 3-кезеңнің активтері көрсетілген, солар бойынша талаптар кезең ішінде қайта қаралып, нәтижесінде Қоғам түрлендіруден шеккен тиісті залалдарды көрсете отырып қайта құрылымдалған ретінде ескеріледі.

	<u>2018 жыл</u>
Кезең ішінде түрлендірілген клиенттерге берілген несиелер	
Түрлендіруге дейінгі амортизацияланған құны	15.084.088
Түрлендіруден болған таза залал	(1.287.749)

Несиелік тәуекелді азайтатын қамтамасыз ету және басқа құралдар

Қоғам берілуін талап ететін қамтамасыз етудің мөлшері мен түрі контрагенттің несиелік тәуекелді бағалауына тәуелді. Қамтамасыз ету түрлерінің және бағалау өлшемдерінің рұқсат етілуіне қатысты ұстанымдар белгіленген.

Төменде алынған қамтамасыз етудің негізгі түрлері көрсетілген:

- коммерциялық несиелеу кезінде – тұрғын және коммерциялық жылжымайтын мүліктің, жабдықтың, көлік құралдарының, кепілдіктің кепілі және басқа да активтер;
- жеке тұлғаларды несиелеу кезінде – тұрғын жылжымалы мүліктің, көлік құралдарының, кепілдіктердің және басқа да активтердің кепілі.

Басшылық қамсыздандырудың нарықтың құнына мониторинг жүргізеді және негізгі келісімге сәйкес құнсыздану залалдарына бағалау резервінің жеткіліктілігін тексеру барысында қосымша қамсыздандыруды сұратады.

Қамсыздандыру немесе несиелік сапасын арттырудың өзге тетіктері болмағанда 2018 жылдың 31 желтоқсанына 3-кезең клиенттеріне берілген несиелер бойынша КНЗ резерві мыналардан жоғары болар еді:

	<u>2018 жыл</u>
Заңды тұлғаларға берілген несиелер	75.661.556
Жеке тұлғаларға берілген кредиттер	5.948.792
	<u>81.610.348</u>

(мың теңгемен)

7. Клиенттерге берілген несиелер (жалғасы)**Несиелік тәуекелді азайтатын қамтамасыз ету және басқа құралдар (жалғасы)**

Қоғамның саясатына сай өндіріп алу салынған жылжымайтын мүлік белгіленген тәртіппен сатылады. Сатудан түскен түсімдер қолдағы берешекті азайту немесе өтеу үшін пайдаланылады. Әдетте, Қоғам мұндай жылжымайтын мүлікті өз қызметін жүзеге асыру үшін алмайды. Төменде өндіріп алу амалы салынған және есепті күнге ұсталатын активтердің баланстық құны туралы ақпарат келтірілген:

	<i>2018 жылғы 31 желтоқсан</i>	<i>2017 жылғы 31 желтоқсан</i>
Жер учаскелері	771.286	425.057
Басқа да активтер	93.453	18.600
Өндіріп алу амалы салынған кепіл жиыны	864.739	443.657

Алынған кепілмен қамсыздандыру қаржылық жағдай туралы есепте сатуға арналған активтер құрамында көрсетілді.

Клиенттерге берілген несиелердің шоғырлануы

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қоғам он ірі тәуелсіз тарапқа берген несиелердің шоғырлануы 41.715.935 мың теңге немесе жиынтық несиелік портфельдің 16% болды (2017 жылдың 31 желтоқсанына: 25.130.056 теңге немесе жиынтық несиелік портфельдің 15%).

2018 жылы Акционерден алынған қаражат есебінен нарықтық бағадан төмен мөлшерлеме бойынша 2018 жылы клиенттерге берілген несиелердің әділ құны бойынша мойындау нәтижесінде туындаған 24.251.114 мың теңге (2017 жылы: 9.994.701 мың теңге) мөлшеріндегі зиян шартты бөлу резервінің ұлғаюы ретінде капиталдың құрамында мойындалған (19-ескертпе).

8. Инвестициялық бағалы қағаздар

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялық бағалы қағаздар 2018 жылы өтелген, 51.175.874 мың теңге мөлшерінде баланстық құны бар, өтеуге дейін ұсталатын ҚРҰБ дисконт ноттарымен білдірілген.

9. Инвестициялық жылжымайтын мүлік

Төменде инвестициялық жылжымайтын мүліктің баптары бойынша қозғалыс келтірілген:

	<i>Ғимараттар</i>
Бастапқы құн	
2016 жылдың 31 желтоқсанына	426.300
Түсімдер	—
2017 жылдың 31 желтоқсанына	426.300
Түсімдер	18.966
2018 жылдың 31 желтоқсанына	445.266
Жинақталған амортизация	
2016 жылдың 31 желтоқсанына	(77.669)
Есептелген амортизация	(10.937)
2017 жылдың 31 желтоқсанына	(88.606)
Есептелген амортизация	(10.936)
2018 жылдың 31 желтоқсанына	(99.542)
Қалдық құны	
2017 жылдың 31 желтоқсанына	337.694
2018 жылдың 31 желтоқсанына	345.724

2018 жылы инвестициялық жылжымайтын мүлікті жалға беруден түскен кіріс 43.599 мың теңге (2017 жыл: 51.792 мың теңге) болды.

(мың теңгемен)

10. Негізгі құралдар

Төменде негізгі құралдардың баптары бойынша қозғалыс келтірілген:

	<i>Машиналар мен құралжаб- дықтар</i>		<i>Көлік құралдары</i>	<i>Басқасы</i>	<i>Жиыны</i>
	<i>Жер</i>				
Бастапқы құн					
2016 жылдың 31 желтоқсанына	5.397	280.745	56.548	80.158	422.848
Түсімдер	–	31.323	62.200	13.165	106.688
Шығару	–	(49)	(12.560)	(1.708)	(14.317)
2017 жылдың 31 желтоқсанына	5.397	312.019	106.188	91.615	515.219
Түсімдер	–	69.443	105.817	29.010	204.270
Шығару	–	(10.881)	(10.990)	(3.139)	(25.010)
2018 жылдың 31 желтоқсанына	5.397	370.581	201.015	117.486	694.479
Жинақталған амортизация					
2016 жылдың 31 желтоқсанына	–	(146.766)	(26.980)	(40.733)	(214.479)
Есептелген амортизация	–	(44.638)	(17.762)	(7.158)	(69.558)
Шығару	–	36	9.425	1.413	10.874
2017 жылдың 31 желтоқсанына	–	(191.368)	(35.317)	(46.478)	(273.163)
Есептелген амортизация	–	(51.412)	(22.951)	(8.376)	(82.739)
Шығару	–	10.739	10.990	2.461	24.190
2018 жылдың 31 желтоқсанына	–	(232.041)	(47.278)	(52.393)	(331.712)
Қалдық құны					
2017 жылдың 31 желтоқсанына	5.397	120.651	70.871	45.137	242.056
2018 жылдың 31 желтоқсанына	5.397	138.540	153.737	65.093	362.767

11. Материалдық емес активтер

Төменде материалдық емес активтердің баптары бойынша қозғалыс келтірілген:

	<i>Бағдарламалық жасақтама</i>
Бастапқы құн	
2016 жылдың 31 желтоқсанына	535.653
Түсімдер	104.164
Шығару	(24.067)
2017 жылдың 31 желтоқсанына	615.750
Түсімдер	143.909
2018 жылдың 31 желтоқсанына	759.659
Жинақталған амортизация	
2016 жылдың 31 желтоқсанына	(341.972)
Есептелген амортизация	(66.886)
Шығару	24.067
2017 жылдың 31 желтоқсанына	(384.791)
Есептелген амортизация	(77.040)
2018 жылдың 31 желтоқсанына	(461.831)
Қалдық құны	
2017 жылдың 31 желтоқсанына	230.959
2018 жылдың 31 желтоқсанына	297.828

(мың теңгемен)

12. Басқа да активтер

Басқа да активтерге келесі позициялар кіреді:

	<i>2018 жылғы 31 желтоқсан</i>	<i>2017 жылғы 31 желтоқсан</i>
Дебиторлық берешек	320.039	564.672
Берілген аванстар	88.437	257
Қорлар	13.840	9.601
Баскасы	48.432	69.303
	470.748	643.833
Құнсыздану резервін шегере отырып	(196.428)	(19.521)
Басқа да активтер	274.320	624.312

13. Акционердің алдындағы берешек

Акционердің алдындағы берешекке келесі позициялар жатады:

	<i>Өтеу күні</i>	<i>Бір жылғы номиналды пайыздық мөлшерлеме, %</i>	<i>Валюта</i>	<i>2018 жылғы 31 желтоқсан</i>	<i>2017 жылғы 31 желтоқсан</i>
№ 81 келісім бойынша қарыз	2019 жылғы 21 маусым	14,5-15,5%	Теңге	36.061.366	–
№ 76 келісім бойынша қарыз	2025 жылғы 14 желтоқсан	1,0%	Теңге	15.770.443	–
№ 61 келісім бойынша қарыз	2030 жылғы 3 қазан	0,32-1,02%	Теңге	14.465.214	2.472.133
№ 85 келісім бойынша қарыз	2025 жылғы 14 желтоқсан	1,0%	Теңге	11.915.618	–
№ 135 келісім бойынша қарыз	2025 жылғы 14 желтоқсан	1,0%	Теңге	11.868.865	–
№ 136 келісім бойынша қарыз	2025 жылғы 14 желтоқсан	1,0%	Теңге	11.868.865	–
№ 122 келісім бойынша қарыз	2025 жылғы 14 желтоқсан	1,0%	Теңге	11.860.276	–
№ 36 келісім бойынша инвестициялық қарыз	2023 жылғы 30 желтоқсан	1,02%	Теңге	5.586.770	6.894.425
2018 жылғы 3 шілдедегі цессия шарты бойынша берешек	2024 жылғы 20 желтоқсан	5,0%	Теңге	2.932.227	–
2018 жылғы 1 тамыздағы № 35-4/322 цессия шарты бойынша берешек	2019 жылғы 20 қазан	5,0%	Теңге	1.702.360	–
№ 148 келісім бойынша қарыз	2019 жылғы 9 желтоқсан	9,0%	Теңге	1.507.991	3.001.640
2018 жылғы 3 шілдедегі борышты беру туралы шарт бойынша берешек	2024 жылғы 9 желтоқсан	3,0%	Теңге	1.199.325	–
№ 70 келісім бойынша қарыз	2024 жылғы 13 қазан	1,02%	Теңге	801.542	902.480
№ 124 келісім бойынша қарыз	2022 жылғы 1 желтоқсан	10,0%	Теңге	269.642	322.289
№ 148 келісім бойынша қарыз	2019 жылғы 9 желтоқсан	1,0%	Теңге	77.844	152.186
Акционердің алдындағы берешек				127.888.348	13.745.153

№ 81 келісім бойынша қарыз

2018 жылғы 21 маусымда Қоғам Акционермен № 81 Қарыз шартын жасады. Қарыз басымдықпен ет пен сүтті өндіру және қайта өңдеу бойынша агроөнеркәсіптік кешен жобаларын қаржыландыруға арналған. 2018 жылдың ішінде бұл шарттың шеңберінде 35.000.000 мың теңге алынды. Қоғам бастапқы мойындау күніне қарыздың құнын анықтау үшін пайдаланған сыйақы мөлшерлемесі жылына 7,6% құрады.

(мың теңгемен)

13. Акционердің алдындағы берешек (жалғасы)

№ 76 келісім бойынша қарыз

2018 жылғы 6 маусымда Қоғам Акционермен № 76 Қарыз шартын жасады. Қарыз инвестициялық жобаларды одан әрі іске асыруға, атап айтқанда Қарқынды техникалық қайта жарактау бойынша агроөнеркәсіптік кешенді дамыту картасының шеңберінде ауыл шаруашылық техникасы мен жабдығын сатып алуға және Агроқайта өңдеу бойынша агроөнеркәсіптік кешенді дамыту картасының шеңберінде ауыл шаруашылығы өнімін қайта өңдеуге агроөнеркәсіптік кешен субъектілерін несиелендіруге арналған. 2018 жылғы маусымда Қоғам бұл шарттың шеңберінде 20.000.000 мың теңге алды. Қоғам бастапқы мойындау күніне қарыздың құнын анықтау үшін пайдаланған сыйақы мөлшерлемесі жылына 7,6% құрады.

№ 61 келісім бойынша қарыз

2017 жылғы 24 тамызда Қоғам Акционермен № 61 қарыз туралы келісімді жасады. Қоғам бастапқы мойындау күніне қарыздың құнын анықтау үшін пайдаланған сыйақы мөлшерлемелері жылына 7,6-8,6% құрады. Қарыздар агроөнеркәсіптік кешен субъектілеріне агроөнеркәсіптік кешендегі материалдық өндірісті, өндірістік инфрақұрылымды құруға, кеңейтуге және жаңғыртуға бағытталған іс-шараларды іске асыруға бағыттауға арналған.

№ 85 келісім бойынша қарыз

2018 жылғы 10 шілдеде Қоғам Акционермен № 85 қарыз туралы келісімді жасады. Шарт бойынша сома 15.000.000 мың теңгені құрады. Қарыздар Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрлігі мақұлдаған Агроқайта өңдеу бойынша агроөнеркәсіптік кешенді дамыту картасының шеңберінде ауыл шаруашылығы өнімін өндіруге және қайта өңдеуге агроөнеркәсіптік кешен субъектілерін несиелендіруге арналған. Қоғам бастапқы мойындау күніне қарыздың құнын анықтау үшін пайдаланған сыйақы мөлшерлемесі жылына 7,6% құрады.

№ 135 және № 136 келісімдер бойынша қарыздар

2018 жылғы 27 желтоқсанда Қоғам Акционермен № 135 және № 136 қарыз туралы келісімдерді жасады. Әрбір шарттың сомасы 15.000.000 мың теңгені құрады. Қарыздар ет мал шаруашылығын, сүт саласын дамыту, ет және егіншілік өнімін қайта өңдеу, азық-түлік өнімдерін өндіру жобаларын; жерді өңдеу тиімділігін арттыру әрі дайын өнімді шығару мақсатында суару, азық-түлік қауіпсіздігін арттыру мақсатында егін өсіру жүйелерін сатып алу жобаларын қаржыландыруға агроөнеркәсіп кешенінің субъектілерін несиелендіруге арналған. Қоғам бастапқы мойындау күніне қарыздың құнын анықтау үшін пайдаланған сыйақы мөлшерлемесі жылына 7,6% құрады.

№ 122 келісім бойынша қарыз

2018 жылғы 27 шілдеде Қоғам Акционермен № 122 қарыз туралы келісімді жасады. Шарт бойынша сома 15.000.000 мың теңгені құрады. Қарыз ауыл шаруашылығы техникасы мен жабдығын сатып алуға агроөнеркәсіп кешенінің субъектілерін несиелендіруге арналған. Қоғам бастапқы мойындау күніне қарыздың құнын анықтау үшін пайдаланған сыйақы мөлшерлемесі жылына 7,5% құрады.

№ 36 келісім бойынша инвестициялық қарыз

2018 жылғы 31 желтоқсандағы және 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Акционердің алдындағы берешекке 2009 жылғы 18 мамырдағы № 36 Қарыз туралы үлгі келісім бойынша берешек кіреді. Осы келісімнің шарттарына сәйкес Қоғамға агроөнеркәсіптік секторда өндірісті құруға, кеңейтуге және түрлендіруге арналған іс-шаралар кешенін іске асыруға инвестициялық қарыз беріледі. Қоғам бастапқы мойындау күніне бұл келісім шеңберінде алынған қарыздардың құнын анықтау үшін пайдаланған сыйақы мөлшерлемелері жылына 4,5-6,6% құрады.

2018 жылғы 3 шілдедегі цессия шарты бойынша берешек

2018 жылғы 3 шілдеде Қоғам Акционермен және «Qazaq Banki» АҚ-мен талап ету құқықтарын (цессия) беру туралы үш жақты шартты жасады. Шарт талаптарына сай, «Qazaq Banki» АҚ Қоғамға Акционердің алдындағы берешекті өтеу ретінде 3.057.795 мың теңге мөлшерінде номиналды құнымен қарыз шарттары бойынша талаптарды берді. Қоғам Акционердің алдында 2024 жылға дейін өтеу мерзімімен және жылына 5,0% номиналды сыйақы мөлшерлемесімен берешекті өз мойнына алды (тиімді пайыздық мөлшерлеме жылына 7,6% құрайды).

(мың теңгемен)

13. Акционердің алдындағы берешек (жалғасы)

2018 жылғы 1 тамыздағы № 35-4/322 цессия шарты бойынша берешек

2018 жылғы 1 тамызда Қоғам Акционермен және «Qazaq Banki» АҚ-мен № 35-4/322 талап ету құқықтарын (цессия) беру туралы үш жақты шартты жасады. Шарт талаптарына сай, «Qazaq Banki» АҚ Қоғамға Акционердің алдындағы берешекті өтеу ретінде 1.700.000 мың теңге мөлшерінде номиналды құнымен қарыз шарттары бойынша талаптарды берді. Қоғам Акционердің алдында 2019 жылға дейін өтеу мерзімімен және жылына 5,0% номиналды сыйақы мөлшерлемесімен берешекті өз мойнына алды (тиімді пайыздық мөлшерлеме жылына 7,6% құрайды).

№ 148 келісім бойынша қарыз

2012 жылғы 10 желтоқсанда Қоғам Акционермен № 148 Қарыз туралы үлгі келісімді жасады. Келісім бойынша қарыздың бастапқы сомасы 2.000.000 мың теңге болды. Қарыздың нысаналы мақсаты міндеттемелерді өтеу үшін жеткілікті болатын ағымдағы өтімділік деңгейін қолдау; агроөнеркәсіптік кешен субъектілерін қолдау; негізгі құралдарды жөндеу және түрлендіру әрі заңнамаға сәйкес өзге мақсаттар болып табылады. Қоғам осы келісімнің шеңберінде 2015 жылғы 1 қаңтарға дейін алған транштардың жылдық 1,0% номиналды сыйақы мөлшерлемесі бар.

2015 жылғы 11 ақпанда № 148 Қарыз туралы үлгі келісімге № 1 қосымша келісім жасалды, соған сай 2015 жылғы 1 қаңтардан кейін алынған барлық транштарға жылдық 9,0% номиналды мөлшерлемесі бойынша пайыздар есептеледі. Қоғам бастапқы мойындау күніне № 148 Қарыз туралы үлгі келісімнің шеңберінде алынған қарыздардың құнын анықтау үшін пайдаланған сыйақы мөлшерлемелері жылына 9,6-11,6% құрады.

2018 жылғы 3 шілдедегі борышты беру туралы шарт бойынша берешек

2018 жылғы 24 мамырда Қоғам «Qazaq Banki» АҚ-мен талап ету құқықтарын беру туралы екі шартты жасады. Шарт талаптарына сай, «Qazaq Banki» АҚ Қоғам алдында 2.071.284 мың теңге мөлшеріндегі берешекті өтеу ретінде бастапқы мойындау күніне 4.210.486 мың теңге мөлшерінде әділ құнымен агроөнеркәсіптік кешенді дамыту жөніндегі бағдарламалардың шеңберінде түпкі қарыз алушылармен жасалған несиелік шарттары бойынша талаптарды берді. 2.139.202 мың теңге мөлшеріндегі соманы Қоғам 2024 жылға дейін өтеу мерзімімен және жылдық 3,0% номиналды сыйақы мөлшерлемесімен бекітілген кестеге сай төлеуі тиіс (тиімді пайыздық мөлшерлеме жылына 7,6% құрайды). 2018 жылғы 3 шілдеде Қоғам Акционерге «Qazaq Banki» АҚ алдындағы борышты беру туралы шартты жасады.

№ 70 келісім бойынша қарыз

2017 жылғы 13 қазанда Қоғам Акционермен № 70 Қарыз шартын жасады. Шарт бойынша сома 5.000.000 мың теңгені құрады. Қарыз агроөнеркәсіптік кешен субъектілерін жаңа тіркеме және асылмалы жер өңдейтін, жем дайындайтын техниканы, ауыл шаруашылық дақылдарын өңдеу және келтіру жабдығын, отандық өндірістің мал шаруашылығына арналған жабдықты сатып алуға кейіннен қаржыландыру үшін несиелік серіктестіктер мен лизинг компанияларын несиелендіруге арналған. Қарыз бойынша тиімді пайыздық мөлшерлеме жылына 8,6% құрайды.

№ 124 келісім бойынша қарыз

2015 жылғы 23 желтоқсанда Қоғам Акционермен № 124 қарыз туралы келісімді жасады. Қарыздың бастапқы сомасы 591.108 мың теңге болды. Қоғам бастапқы мойындау күніне келісім шеңберінде алынған қарыздардың құнын анықтау үшін пайдаланған сыйақы мөлшерлемесі жылына 9,6% құрады. Қарыз айналым қаражатын толықтыру, негізгі құралдарды сатып алу мақсатында және құрылысқа, сондай-ақ жоғарыда аталған мақсаттарға несиелік/лизингті алуға орай туындаған берешекті қайта қаржыландыруға несиелік/лизингті алуға орай 2014 жылғы 1 қаңтарға дейін туындаған қарыз алушылардың несиелік/лизингтік міндеттемелерін қайта құрылымдау/қайта қаржыландыру мақсаттарына арналған.

2018 жылдың ішінде бастапқы мойындау күніне Акционерден 22.203.644 мың теңге (2017 жыл: 1.595.545 мың теңге) алынған қарыздардың номиналды және әділ құны арасындағы айырманы Қоғам қосымша төленген капиталдың құрамында мойындады (19-ескертпе).

2018 және 2017 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Акционердің алдында берешектің қаржылық шектейтін талаптарды орындау бойынша міндеттемелер болған жоқ.

(мың теңгемен)

14. Кредиттік ұйымдардың қаражаты

Кредиттік ұйымдардың қаражатына келесілер кіреді:

	<i>Өтеу күні</i>	<i>Бір жылғы номиналды пайыздық мөлшерлеме, %</i>	<i>Валюта</i>	<i>2018 жылғы 31 желтоқсан</i>	<i>2017 жылғы 31 желтоқсан</i>
«Банк Центр Кредит» АҚ	2019 жылғы 19 сәуір	10,5%	Теңге	2.565.558	–
«АТФ Банк» АҚ	2019 жылғы 19 сәуір	10,5%	Теңге	6.981.087	–
«Банк Центр Кредит» АҚ	2018 жылғы 26 наурыз	12%	Теңге	–	1.515.288
Кредиттік ұйымдардағы қаражат				9.546.645	1.515.288

2018 жылғы 19 желтоқсанда Қоғам «ЦентрКредит Банкі» АҚ-нан 2016 жылғы 18 қарашадағы № 10А/2016/У/С/06260 Несиелендіру лимитін белгілеу туралы келісімнің шеңберінде 2019 жылғы 19 сәуірге дейін өтеу мерзімімен 2.556.000 мың теңге жалпы сомаға қысқа мерзімді қарызды алды. Несие желісінің шеңберінде, 2017 жылғы 26 қазанда және 2017 жылғы 31 қазанда Қоғам 1.500.000 мың теңге жалпы сомаға қысқа мерзімді қарыздар алды, олар 2018 жылғы наурызда өтелді.

2018 жылғы 29 қарашада және 2018 жылғы 19 желтоқсанда Қоғам «АТФБанкі» АҚ-нан 2018 жылғы 29 қарашадағы № МК126-2018 Несие желісін ашу туралы келісімнің шеңберінде 2019 жылғы 19 сәуірге дейін өтеу мерзімімен 6.921.052 мың теңге жалпы сомаға қысқа мерзімді қарыздар алды.

15. Шығарылған борыштық бағалы қағаздар

Шығарылған борыштық бағалы қағаздарға келесі позициялар кіреді:

	<i>Өтеу күні</i>	<i>Бір жылғы мөлшерлеме, %</i>	<i>Валюта</i>	<i>2018 жылғы 31 желтоқсан</i>	<i>2017 жылғы 31 желтоқсан</i>
Тіркелген кірісі бар облигациялар (1 облигациялық бағдарламаның 3 шығарылымы)	2021 жылғы 30 желтоқсан	8,5%	Теңге	23.854.501	23.835.996
Тіркелген кірісі бар облигациялар (2 облигациялық бағдарламаның 2 шығарылымы)	2022 жылғы 17 желтоқсан	8,0%	Теңге	17.890.515	17.819.148
Тіркелген кірісі бар облигациялар (1 облигациялық бағдарламаның 2 шығарылымы)	2023 жылғы 20 ақпан	8,5%	Теңге	10.138.235	10.105.772
Тіркелген кірісі бар облигациялар (2 облигациялық бағдарламаның 3 шығарылымы)	2026 жылғы 22 маусым	14%	Теңге	5.015.730	5.015.395
Тиянақталған кірісі бар коммерциялық облигациялар	2018 жылғы 13 қыркүйек.	11%	Теңге	–	10.091.667
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар				56.898.981	66.867.978

16. Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдардың алдындағы берешек**Нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2018-2021 жылдарға арналған бағдарламасы**

2017 және 2018 жылдардың ішінде Қоғам Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2016 жылғы 29 желтоқсандағы № 919 Қаулысымен бекітілген Нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017-2021 жылдарға арналған бағдарламасын іске асыру шеңберінде жергілікті атқарушы органдармен қарыздар туралы отыз тоғыз келісімді жасады. Жылына 0,01% номиналды сыйақы мөлшерлемелері бар қарыздар бизнес-жобаларды кейіннен несиелендіру үшін микроқаржы ұйымдары мен кредиттік серіктестіктерді қорландыру мақсатында арналған. Қарыздар бойынша тиімді пайыздық мөлшерлемелер жылына 7,5-8,9% құрайды. 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қоғамның бұл Бағдарлама шеңберіндегі берешегі 19.897.208 мың теңгені құрады (2017 жылғы 31 желтоқсанға: 7.464.102 мың теңге).

(мың теңгемен)

16. Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдардың алдындағы берешек (жалғасы)**Жұмыспен қамту 2020 жол картасы**

2016 жылғы тамызда Қоғам Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2015 жылғы 31 наурыздағы № 162 Қаулысымен бекітілген 2020 Жол картасын іске асыру шеңберінде «Оңтүстік Қазақстан облысының Кәсіпкерлік, индустриалдық-инновациялық даму және туризм басқармасы» Мемлекеттік мекемесімен және Алматы облысының әкімдігімен қарыздар туралы екі келісімді жасады. Жоғарыда көрсетілген келісімдер бойынша алынған қаражаттың жылына 0,01% мөлшерінде номиналды сыйақы мөлшерлемелері және жылына 13,3% мөлшерінде тиімді пайыздық мөлшерлемелері бар. Қарыздар ауылдық өңірде өңірлік кәсіпкерліктің 2016-2017 жылдарға тұрақты әрі теңестірілген өсімін қамтамасыз ету мақсатына, сондай-ақ жұмыс істеп жатқан және Жұмыспен қамту 2020 жол картасының шеңберінде тұрақты жұмыс орындарының құрылуын қолдауға арналған. 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қоғамның осы келісімдер бойынша берешегі 2.737.477 мың теңгені құрады (2017 жылғы 31 желтоқсанға: 2.427.065 мың теңге).

2018 жылдың ішінде бастапқы мойындау күніне мемлекеттік және бюджеттік ұйымдардан 5.461.231 мың теңге (2017 жыл: 5.538.738 мың теңге) алынған қарыздардың номиналды және әділ құны арасындағы айырманы Қоғам қосымша төленген капиталдың құрамында мойындады (19-ескертпе).

17. Басқа да міндеттемелер

Басқа да міндеттемелерге келесі позициялар кіреді:

	<i>2018 жылғы 31 желтоқсан</i>	<i>2017 жылғы 31 желтоқсан</i>
Цессия шарттары бойынша берешек	1.983.272	1.282.221
Шартты міндеттемелер бойынша резерв	822.999	—
Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрлігінің ауыл шаруашылығын қолдау жөніндегі бағдарламаның шеңберінде сыйақы мөлшерлемелерін субсидиялау	571.025	854.272
Кредиторлық берешек	238.645	96.530
Төленуге жататын басқа да салықтар	29.192	5.884
Басқасы	43.390	68.727
Басқа да міндеттемелер	3.688.523	2.307.634

2018 және 2017 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Қоғамның басқа міндеттемелеріне Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрлігінен «Несиелер, сондай-ақ технологиялық жабдық пен ауыл шаруашылығы техникасының лизингі бойынша сыйақы мөлшерлемелерін субсидиялау» 056 бюджеттік бағдарламаның шеңберінде ауыл шаруашылық жануарларын сатып алу үшін клиенттерге берілген несиелер бойынша сыйақының субсидияланатын бөлігін өтеу үшін алынған сомалар кіреді.

Цессия шарттары бойынша берешекке мыналар жатады:

			<i>2018 жылғы 31 желтоқсан</i>	<i>2017 жылғы 31 желтоқсан</i>
«KazMeat» ЖШС	2028 жылғы 10 қараша	2,0-10,6%	1.199.287	1.212.624
«Астана Банкі» АҚ	2022 жылғы 31 шілде	3%	708.468	—
«ҚазАгроӨнім» АҚ	2028 жылғы 10 қазан	4,0%	75.517	69.597
Цессия шарттары бойынша берешек			1.983.272	1.282.221

Қоғамның цессия шарты бойынша берешегіне Қоғам, «KazMeat» ЖШС мен «ҚазАгроӨнім» АҚ арасында жасалған 2017 жылғы 22 желтоқсандағы талап ету құқықтарын беру шартының шеңберінде туындаған міндеттеме жатады. Жоғарыда аталған шартқа сәйкес Қоғам 113.714 мың теңге әділ құнымен «KazBeef Ltd» ЖШС мен «Щучинский гормолзавод» ЖШС қарыз алушыларынан талап ету құқығын алды.

«Астана банкі» АҚ берешегін қайтару бойынша іс-шаралардың шеңберінде Қоғам алдында 8.112.591 мың теңге жалпы сомаға берешекті өтеу ретінде Қоғам 8.886.585 мың теңге жалпы сомаға 7 талап ету құқықтарын беру шартын жасады. 773.994 мың теңге мөлшеріндегі соманы Қоғам 2022 жылға дейін өтеу мерзімімен және жылдық 3,0% номиналды сыйақы мөлшерлемесімен бекітілген кестеге сай төлеуі тиіс (тиімді пайыздық мөлшерлеме жылына 7,58% құрайды).

(мың теңгемен)

18. Салық салу

Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстарға келесі позициялар кіреді:

	<u>2018 жыл</u>	<u>2017 жыл</u>
Ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	(571.488)	(856.295)
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар – уақыт айырмаларының туындауы және азаюы	(2.400.526)	(548.530)
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	(2.972.014)	(1.404.825)

	<u>2018 жыл</u>	<u>2017 жыл</u>
Пайда немесе зиян туралы есепте танылған кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы	(2.400.526)	(548.530)
Капиталда танылған кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы	9.118	833.975
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығындағы өзгеріс	(2.391.408)	285.445

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша Қоғам активтері 359.009 мың теңгені құрайды (2017 жылдың 31 желтоқсанына: 39.453 мың теңге). Қоғамға арналған корпоративтік табыс салығының мөлшерлемесі 2018 және 2017 жылдары 20,0%-ды құрады.

Корпоративтік табыс салығының тиімді мөлшерлемесі пайдаға салынатын салықтың ресми мөлшерлемелерінен ерекшеленеді. Төменде қаржылық есептілікте көрсетілген корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстармен ресми мөлшерлеме бойынша есептелген корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстардың салыстырылуы келтірілген:

	<u>2018 жыл</u>	<u>2017 жыл</u>
Корпоративтік табыс салығының шығыстарына дейінгі пайда	13.347.631	8.387.634
Корпоративтік табыс салығының ресми мөлшерлемесі	20%	20%
Ресми салық мөлшерлемесі бойынша корпоративтік табыс салығының теориялық шығыстары	(2.669.526)	(1.677.526)
(Есептен шығарылмайтын шығыстар) / салық салынбайтын кірістер	(302.488)	272.701
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	(2.972.014)	(1.404.825)

(мың теңгемен)

18. Салық салу (жалғасы)

31 желтоқсанға кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша активтер мен міндеттемелер, сондай-ақ олардың тиісті жылдардағы қозғалысына келесі позициялар жатады:

	Уақытша айырмалардың туындауы және азаюы		2017 жыл	9 ХКЕС-ті (IFRS) қолданудың әсері (3-ескертпе)	Уақытша айырмалардың туындауы және азаюы		2018 жыл	
	Пайда немесе зиян туралы есепте	Капитал құрамында			Пайда немесе зиян туралы есепте	Капитал құрамында		
Шегерілетін уақыт айырмаларының салық әсері								
Клиенттерге берілген неснелер	1.727.650	(627.391)	1.998.940	3.099.199	562.850	(1.622.064)	4.850.223	6.890.208
Кредиттік ұйымдардағы қаражат	343.896	(150.362)	261.892	455.426	1.066.046	(1.386.070)	691.870	827.272
Басқа да активтер	24.323	(6.287)	–	18.036	–	(10.730)	–	7.306
Қысқа мерзімді бағалау міндеттемелері	34.209	11.130	–	45.339	–	23.562	–	68.901
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша активтер	2.130.078	(772.910)	2.260.832	3.618.000	1.628.896	(2.995.302)	5.542.093	7.793.687
Салық салынатын уақыт айырмаларының салық әсері								
Акционердің алдындағы берешек	(275.175)	91.316	(319.109)	(502.968)	–	239.177	(4.440.729)	(4.704.520)
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдардың алдындағы берешек	(339.533)	128.107	(1.107.748)	(1.319.174)	–	356.611	(1.092.246)	(2.054.809)
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтер	(56.083)	4.957	–	(51.126)	–	(1.012)	–	(52.138)
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша міндеттемелер	(670.791)	224.380	(1.426.857)	(1.873.268)	–	594.776	(5.532.975)	(6.811.467)
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша таза активтер	1.459.287	(548.530)	833.975	1.744.732	1.628.896	(2.400.526)	9.118	982.220

Капитал құрамында мойындалған кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы келесі тәсілмен бөлінген:

	2018 жыл	2017 жыл
Активтер бойынша	5.542.093	2.260.832
Міндеттемелер бойынша	(5.532.975)	(1.426.857)
Капитал құрамында мойындалған корпоративтік табыс салығы бойынша үнемділік	9.118	833.975

Корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған активтер соның есебінен актив пайдаланылуы мүмкін келешек салық салынатын пайда қолжетімді болуы мүмкін көлемде мойындалады.

19. Капитал

Төменде Қоғамның жарияланған, шығарылған және толығымен төленген жай акцияларының қозғалысы туралы деректер келтірілген:

	Акциялар саны (дана)	Номиналды құны (теңге)	Жиыны
2016 жылдың 31 желтоқсанына	158.630.371	1.000	158.630.371
2017 жылдың 31 желтоқсанына	158.630.371	1.000	158.630.371
2018 жылдың 31 желтоқсанына	158.630.371	1.000	158.630.371

(мың теңгемен)

19. Капитал (жалғасы)

2018 және 2017 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Қоғамның 158.630.371 дана көлемінде жарияланған және айналысқа шығарылған жай акциялары жалғыз Акционермен бір жай акция үшін 1 мың теңге орналастыру бағасымен толығымен төленді.

2018 жылы жалғыз Акционердің 2018 жылғы 11 мамырдағы шешіміне сәйкес Қоғам 4.189.685 мың теңге сомасында немесе 2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы бір жай акцияға 26,41 теңге мөлшерінде дивидендтерді жария етіп, төледі.

2017 жылы жалғыз Акционердің 2017 жылғы 26 мамырдағы шешіміне сәйкес Корпорация 1.460.516 мың теңге сомасында немесе 2016 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы бір жай акцияға 9,21 теңге мөлшерінде дивидендтерді жария етіп, төледі.

Қоғамның саясатына сай резервтік капитал, келешек шығындарды және басқа да көзделмеген тәуекелдер мен міндеттемелерді қоса алғанда, жалпы тәуекелдер үшін қалыптасады. Резервтік капитал Акционер шешімінің негізінде бөлінуі тиіс.

Төменде 2018 және 2017 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жыл үшін қосымша төленген капитал мен резервтердің баптары бойынша қозғалыс көрсетілген:

	<i>Резервтік капитал</i>	<i>Қосымша төленген капитал</i>	<i>Шартты бөлу резерві</i>
2017 жылдың 1 қаңтарына	1.086.111	6.831.528	(15.008.072)
Бір жылғы шартты бөлу бойынша резерв (6, 7-ескертпелер)	–	–	(11.304.161)
Шартты бөлу бойынша резервті мойындаудан болған салық әсері (18-ескертпе)	–	–	2.260.832
Акционерден және мемлекеттік мекемелерден әділ құны бойынша алынған қарыздарды бастапқы мойындаудан түскен кіріс (13, 16-ескертпелер)	–	7.134.283	–
Акционерден әділ құны бойынша алынған қарыздарды бастапқы мойындаудан болған салық әсері (18-ескертпе)	–	(1.426.857)	–
Бөлінбеген пайданың есебінен резервтік капиталды ұлғайту	1.460.516	–	–
2017 жылдың 31 желтоқсанына	2.546.627	12.538.954	(24.051.401)
Бір жылғы шартты бөлу бойынша резерв (6, 7-ескертпелер)	–	–	(27.710.464)
Шартты бөлу бойынша резервті мойындаудан болған салық әсері (18-ескертпе)	–	–	5.542.093
Акционерден және мемлекеттік мекемелерден әділ құны бойынша алынған қарыздарды бастапқы мойындаудан түскен кіріс (13, 16-ескертпелер)	–	27.664.875	–
Акционерден әділ құны бойынша алынған қарыздарды бастапқы мойындаудан болған салық әсері (18-ескертпе)	–	(5.532.975)	–
Бөлінбеген пайданың есебінен резервтік капиталды ұлғайту	2.793.124	–	–
2018 жылғы 31 желтоқсанға	5.339.751	34.670.854	(46.219.772)

(мың теңгемен)

19. Капитал (жалғасы)

2018 жылғы 31 желтоқсанға Қазақстан қор биржасының әдістемесіне сай есептелген бір жай акцияның баланстық құны мынаны құрайды:

	<i>2018 жылғы 31 желтоқсан</i>	<i>2017 жылғы 31 желтоқсан</i>
Активтер	372.295.367	247.112.593
Материалдық емес активтерді шегере отырып	297.828	230.959
Міндеттемелерді шегере отырып	221.001.689	94.553.915
Таза активтер	150.995.850	152.327.719
31 желтоқсанға жай акциялардың саны, дана	158.630.371	158.630.371
Бір жай акцияның баланстық құны (теңгемен)	951,87	960,27

Акцияға пайда

Акцияға арналған базалық және бөлінген пайда жай акцияларды ұстаушыларға тиесілі жылдағы таза пайданы жыл ішінде айналыста болатын акциялардың орташа алынған санына бөлу арқылы есептеледі.

Келесі кестеде 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін акцияға базалық пайданы есептеу үшін пайдаланылған пайда мен акциялар туралы деректер келтірілген:

	<i>31 желтоқсан 2018 жыл</i>	<i>31 желтоқсан 2017 жыл</i>
Базалық және акцияға бөлінген пайданы есептеу үшін Акционерге жататын таза пайда	10.375.617	6.982.809
Базалық және бір жай акцияға бөлінген пайданы анықтау мақсатында жай акциялардың орташа алынған саны	158.630.371	158.630.371
Жай акцияға базалық және бөлінген пайда (теңгемен)	65,41	44,02

2018 және 2017 жылдардың 31 желтоқсанына Қоғамда акцияға арналған пайдаға бөлінетін қаржы құралдары болған жоқ.

20. Несиелік зияндар бойынша шығыстар

Төмендегі кестеде 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы пайда немесе зиян туралы есепте көрсетілген қаржы құралдары бойынша КНЗ шығыстары көрсетілген:

	<i>Ескер.</i>	<i>1-кезең</i>	<i>2-кезең</i>	<i>3-кезең</i>	<i>СҚНҚ</i>	<i>Жиынды</i>
Ақша қаражаты мен оның баламалары	5	5.597	–	–	–	5.597
Кредиттік ұйымдардағы қаражат	6	(4.531.926)	457.581	(2.367.933)	–	(6.442.278)
Клиенттерге берілген несиелер	7	267.307	6.366.654	4.762.564	14.755	11.411.280
Инвестициялық бағалы қағаздар		(1.970)	–	–	–	(1.970)
Басқа да қаржы активтері		–	80.417	1.547	–	81.964
Несиелерді беру міндеттемелері	22	22.305	–	–	–	22.305
Несие залалдары бойынша шығыстар жиыны		(4.238.687)	6.904.652	2.396.178	14.755	5.076.898

(мың теңгемен)

21. Қызметкерлер құрамының шығыстары және өзге операциялық шығыстар

Қызметкерлер құрамының шығыстарына және басқа да операциялық шығыстарға келесі позициялар кіреді:

	<i>2018 жыл</i>	<i>2017 жыл</i>
Қызметкерлер құрамының шығыстары және басқа да төлемдер	(2.574.133)	(1.917.765)
Әлеуметтік қамсыздандыру шығыстары	(236.382)	(191.865)
Қызметкерлер құрамының шығыстары	(2.810.515)	(2.109.630)
Заңгерлік және кеңестемелік қызметтер	(648.465)	(433.241)
Үй-жайларды ұстау және жалдау	(408.990)	(373.369)
Тозу және амортизация (9, 10 және 11-ескертпе)	(170.715)	(147.381)
Пайдаға салынатын салықтан басқа салықтар	(107.352)	(25.146)
Маркетинг және жарнама	(103.595)	(95.176)
Иссапар шығыстары	(83.427)	(66.082)
Сақтандыру шығыстары	(66.697)	(32.581)
Материалдар	(48.277)	(46.405)
Негізгі құралдарға техникалық қызмет көрсету	(41.513)	(38.268)
Байланыс қызметтері	(40.933)	(23.872)
Қайырымдылық және демеушілік көмегі	(39.912)	(26.935)
Кепіл мүлкін бағалау	(29.241)	(56.980)
Қызметкерлер құрамын оқыту	(21.211)	(21.308)
Банктік қызметтер	(19.580)	(11.561)
Мемлекеттік алым	(1.491)	(5.612)
Басқасы	(206.862)	(108.986)
Басқа да операциялық шығыстар	(2.038.261)	(1.512.903)

22. Шарттық және шартты міндеттемелер**Несие сипатындағы міндеттемелер**

2018 жылғы 31 желтоқсанға Қоғамның шарттық және шартты міндеттемелеріне келесі позициялар кірді:

	<i>2018 жыл</i>	<i>2017 жыл</i>
Несие сипатындағы міндеттемелер		
Несиелерді беру міндеттемелері	59.741.155	38.118.487
КНЗ резервін шегере отырып	(822.999)	-
Операциялық жалдау бойынша міндеттемелер		
1 жылға дейін	16.029	12.943
Шарттық және шартты міндеттемелер	58.934.185	38.131.430

Несие сипатындағы аталған шартты міндеттемелердің көбісі олардың ішінара немесе толық орындалуынсыз тоқтауы мүмкін. Осының салдарынан жоғарыдағы кестеде көрсетілген несие сипатындағы шартты міндеттемелер акша қаражатының күтілген ағып кетуін білдірмейді. Несиелерді беру бойынша шартты міндеттемелер Қоғамның шартсыз міндеттемелерін білдірмейді.

Төменде 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы КНЗ бағалау резервтерінің талдауы келтірілген:

<i>Несиелерді беру міндеттемелері</i>	<i>1-кезең</i>
2018 жылдың 1 қаңтарына КНЗ бағалау резерві	800.694
КНЗ-ның бір жылғы өзгерістері	22.305
2018 жылдың 31 желтоқсанына	822.999

(мың теңгемен)

22. Шарттық және шартты міндеттемелер (жалғасы)

Қызметті жүргізу шарттары

Қазақстанда экономикалық реформалар және нарықтық экономиканың талаптарына жауап беретін құқықтық, салықтық және әкімшілік инфрақұрылымның дамуы жалғасуда. Қазақстандық экономиканың тұрақтылығы көбінесе осы реформалардың барысына, сондай-ақ Үкімет экономика, қаржы және ақша-несиелік саясаты саласында қолға алатын шаралардың тиімділігіне тәуелді болады. 2018 жылы қазақстандық экономика өзінің теріс әсерін теңгенің негізгі шетел валюталарына қатысты айырбастау бағамының волатильділігі жалғастырды. Қоғамның басшылығы ағымдағы жағдайларда Қоғамның экономикалық тұрақтылығын қолдау бойынша барлық қажетті шараларды қолға алып отыр деп санайды.

Салық салу

Қазақстан Республикасының салықтық, валюталық және кедендік заңнамасы жиі қайталануы мүмкін түрлі түсініктемелер мен өзгертулердің нысаны болып табылады. Мұндай заңнамаға қатысты мәмілелер мен Қоғамның қызметіне қатысты қолданылатын басшылық түсініктемесі тиісті өңірлік немесе мемлекеттік органдар тарапынан даулануы мүмкін. Осылайша, қосымша салықтар, айыппұлдар және өсімпұлдар есептелуі мүмкін. Салықтарды есептеуге қатысты салықтық кезеңдер тиісті органдар тексеру үшін қарастырылатын жылдың алдындағы бес күнтізбелік жыл ішінде ашық болып қалады. Белгілі бір жағдайларда мұндай шолулар анағұрлым ұзақ кезеңдерді қамтуы мүмкін.

Қоғам басшылығы 2018 және 2017 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша заңнаманы түсінуі тиісінше және Қоғамның салық, валюта және кеден заңнамасын сақтау бойынша бағыттары расталатын болады деп санайды.

Зангерлік мәселелер

Қоғам әдеттегі қызметінің барысында сот шағымдары мен талаптарының объектісі болып табылады. Басшылықтың пікірінше, мұндай шағымдардың немесе талаптардың нәтижесінде туындайтын ықтимал міндеттемелер (олар болғанда) Қоғамның келешектегі қаржылық жағдайына немесе қызмет нәтижелеріне айтарлықтай теріс ықпал етпейді.

23. Тәуекелдерді басқару

Кіріспесі

Қоғам қызметіне тәуекелдер тән. Қоғам анықтау, бағалау және бақылаудың үздіксіз үрдісі барысында, сондай-ақ тәуекел шектерін және ішкі бақылаудың басқа шараларын белгілеу арқылы тәуекелдерді басқаруды жүзеге асырады. Тәуекелдерді басқару үрдісі Қоғамның тұрақты тиімділігін ұстап тұру үшін шешуші маңызға ие және Қоғамның әрбір жеке қызметкері міндеттеріне байланысты тәуекелдер үшін жауап береді. Қоғам несиелік тәуекелге, өтімділік тәуекеліне және нарықтық тәуекелге ұшырағыш. Қоғам, сондай-ақ операциялық тәуекелдерге де бейім.

Тәуекелдерді тәуелсіз бақылау үрдісі ортаны, технологияны өзгерту немесе саладағы өзгерістер сияқты қызмет жүргізу тәуекелдеріне жатпайды. Қоғам мұндай тәуекелдерді стратегиялық жоспарлау үрдісі барысында бақылайды.

Тәуекелдерді басқару құрылымы

Тәуекелдерді анықтау мен оларды бақылауға жалпы жауап беретін Директорлар кеңесі, алайда, тәуекелдерді басқару мен бақылауға жауапты жекелеген тәуелсіз органдар да бар.

Директорлар кеңесі

Директорлар кеңесі тәуекелдерді басқарудың жалпы амал-тәсілдеріне, тәуекелдерді басқарудың стратегиялар мен ұстанымдарын бекітуге жауап береді.

Басқарма

Басқарманың міндеті Қоғамдағы тәуекелдерді басқару үрдісін бақылау болып табылады.

Тәуекелдерді бақылау

Тәуекел-менеджменті департаменті тәуелсіз бақылау барысын қамтамасыз ету үшін тәуекелдер басқармасымен байланысты процедуралардың ендірілуі және жүргізілуі үшін, сондай-ақ Қоғамның тәуекелдері мен тәуекелдер лимиттерін басқару қағидаттарын, саясаттарын сақтауды бақылау үшін жауап береді. Тәуекел-менеджменті департаментінің құрамына екі құрылымдық бөлімше кіреді: қаржылық тәуекелдер бөлімі мен несиелік тәуекелдер бөлімі.

(мың теңгемен)

23. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Кіріспесі (жалғасы)

Қазынашылық департаменті

Қоғамның қазынашылық департаменті Қоғамның активтері мен міндеттемелерін, сондай-ақ жалпы қаржылық құрылымын басқару үшін жауап береді. Сондай-ақ Қоғамның өтімділік тәуекелі мен қаржыландыру тәуекелі үшін негізгі жауапкершілік қазынашылық департаментінің мойнында.

Ішкі аудит қызметі

Қоғамда өтетін тәуекелдерді басқару үрдістеріне ішкі аудит қызметі жыл сайын тексереді, ол процедуралардың жеткіліктілігін, сонымен қатар Қоғамның бұл процедураларды орындауын тексереді. Ішкі аудит қызметі басшылықпен жүргізілген тексерулердің нәтижелерін талқылайды және өзінің қорытындылары мен ұсыныстарын Қоғамның Басқармасына және Директорлар кеңесіне тікелей береді.

Тәуекелдерді бағалау және тәуекелдер туралы ақпарат беру жүйелері

Қоғам тәуекелдері күнделікті қызмет барысында орын алуы мүмкін күтілетін шығынды да, санақ модельдері негізінде неғұрлым үлкен нақты шығындардың бағасы болып табылатын болжанбаған шығындарды да бейнелейтін әдіс көмегімен бағаланады.

Тәуекелдерге мониторинг жүргізу және бақылау, негізінен ҚазАгро Қоғам үшін белгілеген шектерге негізделеді. Мұндай лимиттер Қоғамның қызметті жүргізу стратегиясын және ол қызмет ететін нарықтық жағдайларды көрсетеді.

Қызметтің барлық түрлері бойынша алынған ақпарат тәуекелдерді сараптау, бақылау және ерте бастан анықтау мақсатында зерттеледі және өңделеді. Көрсетілген ақпарат Басқармаға, Тәуекелдер комитетіне және Қоғамның әрбір бөлімшесінің басшыларына түсініктемелермен бірге ұсынылады. Есепте несиелік тәуекелдің жиынтық мөлшері, болжамды несиелік көрсеткіштер, белгіленген тәуекел шектерінің шектеулері, өтімділік көрсеткіштері және тәуекел деңгейіндегі өзгерістер туралы ақпарат бар. Ай сайын салалар, клиенттер мен географиялық аймақтар бөлігінде тәуекелдер туралы ақпаратты ұсынады. Токсан сайын Қоғамның Директорлар кеңесі тәуекелдер туралы толық есепті алады, әрі онда Қоғамның тәуекелдерін бағалау және тиісті шешімдерді қабылдау үшін барлық қажетті ақпарат бар.

Тәуекелдің аса шоғырлануы

Тәуекелдің аса шоғырлануын болдырмас үшін Қоғамның саясаты мен процедураларына әртараптандырылған қоржынды қолдауға бағытталған арнайы қағидаттар кіреді. Шоғырланумен белгіленген тәуекел басқарылады.

Несиелік тәуекел

Несиелік тәуекел – Қоғам клиенттерінің немесе қарсы агенттерінің шарттық міндеттемелерін орындамауы салдарынан шығынға ұшырау тәуекелі. Қоғам несиелік тәуекелді жекелеген қарсы агенттер бойынша Қоғам қабылдауға дайын тәуекелдің шекті мөлшерін белгілеу арқылы, сондай-ақ тәуекелдің белгіленген шектерінің сақталуына мониторинг жүргізу көмегімен басқарады. Сөйтіп, өзара үлестес бір компанияда немесе компаниялар тобында несиелік тәуекелдің шоғырлануын болдырмас үшін Қоғамның меншікті капиталының 25,00% артық емес мөлшерде лимит белгіленген. Банк аралық операциялар бойынша қарсы агент-банктерге арналған лимитті Акционер белгілейді.

Қоғам оның жекелеген бөлімшелері жүзеге асыратын қамтамасыз ету мөлшерін кезеңділікпен қайта қарауды қоса отырып, қарсы агенттердің несиелік қабілетіндегі мүмкін өзгерістерді ертерек анықтауды қамтамасыз ету үшін несиелік сапаны тексеру процедурасын әзірледі. Несиелік сапаны тексеру процедурасы Қоғамға өзі бейім тәуекелдер бойынша әлеуетті шығындардың мөлшерін бағалау және қажетті шаралар қабылдау мүмкіндігін береді.

Өзара есептесу туралы бас келісімдерді және қамтамасыз етуді ұсыну туралы келісімдерді пайдаланудың салдарынан тәуекелдің азаюының ықпалын ескерместен қаржылық жағдай туралы есеп баптарының баланстық құны мұндай баптар бойынша несиелік тәуекелдің ең жоғары мөлшерін барынша дәл етіп көрсетеді.

Қаржы құралдарының әрбір класы бойынша несиелік тәуекелдің ең жоғарғы мөлшері туралы толығырақ ақпарат жеке ескертпелерде берілді. Қамтамасыз етудің және тәуекелді азайтудың өзге де әдістерінің әсері 7-ескертпелерде көрсетілген.

(мың теңгемен)

23. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)**Несиелік тәуекел (жалғасы)***Құнсыздануды бағалау*

2018 жылдың 1 қаңтарынан бастап Қоғам КНЗ-ны тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып дисконтталатын ақша қаражатын жеткіліксіз алуын бағалау үшін ықтималдылықты ескере отырып алынған бірнеше сценарийдің негізінде есептейді. Ақша қаражатын жеткілікті алмау – ұйымға шарттарға сәйкес тиесілі болатын ақша ағындары мен ұйым алынуын күтіп отырған ақша ағындары арасындағы айырма. КНЗ-ны есептеу механикасы төменде сипатталған, ал негізгі элементтері мыналар болып табылады:

Дефолт ықтималдылығы (PD)	<i>Дефолт ықтималдылығы (PD)</i> белгіленген уақыт аралығының бойына дефолттың орын алу ықтималдылығының есепті бағалауын білдіреді. Дефолт қарастырылатын кезең ішінде белгілі бір уақыт сәтінде ғана орын алуы мүмкін, егер активтің мойындалуы тоқтамаса және ол бұрынғысынша портфельдің бір бөлігі болып табылса.
Дефолт тәуекеліне ұшыраған өлшем (EAD)	<i>Дефолт тәуекеліне ұшыраған өлшем</i> , шартта немесе өзгеше көзделген негізгі борыш сомасы мен пайыздардың төленуін, төлем жасау мерзімдерінің өтуі нәтижесінде есептелген берілген қарыздар мен пайыздардың өтелуін қоса алғанда, бұл көлемнің есепті күннен кейінгі күтілетін өзгерістерін ескере отырып, келешекте қандай да бір күнге дефолтка ұшыраған көлемнің есепті бағалануын білдіреді.
Дефолт кезіндегі шығындар деңгейі (LGD)	<i>Дефолт кезіндегі шығындар деңгейі</i> белгілі бір уақыт сәтінде дефолт орын алған жағдайда туындайтын залалдардың есепті бағалануын білдіреді. Бұл көрсеткіш шартта көзделген ақша ағындары мен кредитор алуды күтіп отырған, оның ішінде қамтамасыз етуді өткізу нәтижесінде күтіп отырған ақша ағындарының арасындағы айырмаға сүйене отырып есептеледі. Әдетте EAD-қа қатысты пайыздармен білдіріледі.

КНЗ бағалау резерві пайда болуы активтің қолданылу мерзімінің бойынша күтілетін (бүкіл мерзім үшін күтілетін несие залалдары немесе бүкіл мерзім үшін КНЗ) несие залалдарының негізінде есептеледі, егер бастапқы мойындау сәтінен бастап несиелік тәуекел айтарлықтай ұлғайса, өйтпеген жағдайда бағалау резерві 12 айлық күтілетін несие залалдарына (12 айлық КНЗ) тең болатын сомада есептеледі. 12 айлық КНЗ – есепті күннен кейін 12 айдың ішінде болуы мүмкін қаржы құралы бойынша дефолттардың салдарынан туындайтын КНЗ білдіретін бүкіл мерзім үшін КНЗ бір бөлігі. Бүкіл мерзім үшін КНЗ мен 12-айлық КНЗ дербес негізде, не болмаса маныздылықтың белгіленген шегіне қарай топтық негізде есептеледі.

Қоғам қаржы құралы қолданылуының қалған мерзімінің бойына дефолттың орын алу тәуекелінің өзгеруін есепке алу арқылы, қаржы құралы бастапқы танылған сәттен бастап сол бойынша несиелік тәуекелдің айтарлықтай ұлғаюының болуына қатысты әрбір есепті кезеннің соңына бағалауды жүзеге асыруға арналған әдістемені әзірледі. Жоғарыда сипатталған процестің негізінде Қоғам ол берген несиелерді келесі топтарға біріктіреді:

1-кезең	Несие бастапқыда танылған кезде Қоғам 12-айлық КНЗ тең болатын сомада бағалау резервін мойындайды. 1-кезеңге несиелер мен басқа да несие желілері жатады, солар бойынша несиелік тәуекел олар 2-кезеңнен ауыстырылатындай дәрежеге дейін төмендетілді.
2-кезең:	Егер несие бойынша несиелік тәуекел бастапқыда танылған сәттен бастап айтарлықтай ұлғайса, Қоғам бүкіл мерзім үшін КНЗ тең болатын сомада бағалау резервін мойындайды. 2-кезеңге несиелер мен басқа да несие желілері жатады, солар бойынша несиелік тәуекел олар 3-кезеңнен ауыстырылатындай дәрежеге дейін төмендетілді.
3-кезең:	Несиелік-құнсызданған болып табылатын несиелер. Қоғам бүкіл мерзім үшін КНЗ тең болатын сомада бағалау резервін мойындайды.
СҚНҚ:	Сатып алынған немесе құрылған несиелік-құнсызданған (СҚНҚ) активтер – солар бойынша бастапқы мойындау сәтіне несиелік құнсыздануы болған қаржы активтері. Бастапқы мойындау кезінде СҚНҚ активтері әділ құны бойынша бағаланады және кейіннен несиелік тәуекелді ескере отырып түзетілген тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып есептелген пайыздық түсім танылады. КНЗ бағалау резерві бүкіл мерзім үшін күтілетін несие залалдары сомасының кейіннен өзгеруі болған көлемде танылады немесе танылуы тоқтатылады.

(мың теңгемен)

23. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Несиелік тәуекел (жалғасы)

Дефолтты анықтау және сауықтыру

Қоғам қаржы құралы бойынша дефолт орын алды деп есептейді және тиісінше, қарыз алушы шартта көзделген төлем мерзімін 60 күнге кешіктірген жағдайда КНЗ-ны есептеу мақсатында 3-кезеңге (несиелік-құнсызданған активтер) жатқызады.

Клиент бойынша дефолттың болуын сапалы бағалау шеңберінде Қоғам төлем болмай қалуы мүмкін екендігіне нұсқайтын бірқатар оқиғаны қарастырады. Мұндай оқиғалар орын алған жағдайда Қоғам мұндай оқиғаның дефолтқа әкеп соқтыратындығын және активтерді КНЗ есептеу мақсатында 3-кезеңге жатқызудың қажет екендігін немесе 2-кезең лайықты болатындығын мұқият саралайды. Мұндай оқиғаларға келесілер жатады:

- қарсы агентке сыртқы рейтинг агенттігінен D деңгейінде сыртқы несиелік рейтингті тағайындау;
- қарыз алушының қаржылық жай-күйінің нашарлауына орай қайта құрылымдау;
- қарыз алушының өлімі;
- кепіл шартының / қарыз шартының мойындалуы сот шешімімен жарамсыз деп танылуы;
- қарыз алушыны сот санкциясымен / шешімімен бостандығынан айыру;
- қарыз алушыны Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес банкрот деп тану туралы шағым түсіру;
- сот тәртібімен мәжбүрлеп өндіріп алу;
- кросс-дефолт (Қоғамда ақпарат болғанда).

Қоғамның саясатына сәйкес дефолттың орын алуының бірде бір критерийі есепті күнге бақыланбағанда қаржы құралдары 3-кезеңге ауыстырылады. Активті 2-кезеңге немесе 1-кезеңге жатқызу қажеттілігіне қатысты шешім бастапқы мойындау сәтіне несиелік тәуекелдің есепті күнге ұлғаю белгілерінің болуына байланысты.

Қазынашылық және банкаралық қатынастар

Қоғамның қазынашылық және банкаралық қатынастарына, сыртқы несиелік рейтингтер, халықаралық үш рейтинг агенттігінің бірі (Fitch Ratings, Moody's Investors Service, S&P Global Ratings) тағайындайтын ЕДБ кепілдігімен қарыздарды қоса алғанда, екінші деңгейдегі банктердің (ЕДБ) қатынастары жатады. Қарсы агенттермен банкаралық мәмілелерді бағалау үшін Қоғам әрбір қарсы агентті бөлек бағалайды. Халықаралық рейтинг агенттіктерімен немесе басқа да қолжетімді дереккөздерімен білдірілген сыртқы рейтингісі бар қарсы агенттер үшін Қоғам Moody's Investors Service кестесіне сай (корпоративтік рейтингтер) дефолт ықтималдылығының бағалауын пайдаланады.

Агроөнеркәсіптік кешен субъектілерін несиелендіру

Агроөнеркәсіптік кешен субъектілері несиелендірілген жағдайда провизияларды есептеу процесіне қатысатын Қоғамның құрылымдық бөлімшелері несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсу, сондай-ақ құнсыздану/қарыз дефолты белгілерінің болуын анықтау бойынша жұмысты жүргізеді. Несиелік тәуекелді бағалау амалы мынадай түрлі тарихи, ағымдағы және болжамды ақпаратқа негізделген:

- Клиенттер бөлігінде дайындалған болжамдармен және жоспарлармен бірге тарихи қаржылық ақпарат. Мұндай қаржылық ақпаратқа алынған және күтілетін нәтижелер туралы деректер, төлем қабілеттілігінің коэффициенттері, өтімділік коэффициенттері және клиент қызметінің қаржылық нәтижелерін бағалау үшін орынды болатын кез келген басқа да коэффициенттер жатады.
- Макроэкономикалық ақпарат.
- Ұйым қызметінің нәтижелерін анықтау үшін орынды болатын клиентті басқару сапасы және мүмкіндіктері туралы басқа да негізделген және расталатын ақпарат.

Дефолт тәуекеліне ұшыраған өлшем

Дефолт тәуекеліне ұшыраған өлшем (EAD) құнсыздану мәніне бағалануға жататын қаржы құралдарының жалпы баланстық құнын білдіреді және дефолтқа жақындаған кезде клиенттің өз берешегін ұлғайту қабілеттілігін, сол сияқты мерзімінен бұрын өтеу мүмкіндігін көрсетеді.

(мың теңгемен)

23. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Несиелік тәуекел (жалғасы)

Дефолт болған жағдайдағы залал

Дефолт болған жағдайда залалды анықтау үшін (LGD) Қоғам дефолттан кейін қарыз алушыдан ақша қайтарымдарын (Дефолттан кейін өтеу коэффициенті – RR (Cash)) және несие бойынша кепілмен камсыздандыруды ескереді. RR (Cash) көрсеткіші тоқсанына бір рет бағаланады. Кепілмен камсыздандырудың құны әр ай сайын қайта қаралып отырады.

Ақша ағындарын анықтау шеңберінде дефолттық қарыздар бойынша ақша қаражатымен (кепіл мүлкін сату сомаларын қоспағанда) ай сайынғы, бірақ кем дегенде соңғы 5 жылда өтеу шаралары сараланады және бес жыл үшін ай сайынғы кумулятивті RR(Cash) есептеледі.

Несиелік тәуекелді бағалау LGD бағалаудың стандартты моделіне негізделеді, соның нәтижесінде белгілі бір LGD деңгейлері орнатылады. Бұл LGD деңгейлері ұсталып отырған камсыздандыруды сату нәтижесінде қалпына келтіріледі немесе өткізіледі деп күтілетін сомалармен салыстырғанда күтілетін EAD көрсеткішін ескереді.

Несиелік тәуекелдің айтарлықтай ұлғаюы

Әрбір есепті күнгі жағдай бойынша Қоғам қаржы құралы алғаш рет танылған сәттен бастап сол бойынша несие тәуекелдің айтарлықтай ұлғайғанын бағалайды. Бағалауды жүргізу кезінде Қоғам күтілетін несие залалдары сомаларының өзгеруіне емес, қаржы құралы қолданылуының күтілетін мерзімінің бойынша дефолттың орын алу тәуекелінің өзгеруіне бағдар ұстайды. Қоғам есепті күнгі жағдай бойынша қаржы құралы дефолттың орын алу тәуекелін бастапқы мойындау күніне қаржы құралы бойынша дефолттың орын алу тәуекелімен салыстырады және тиісті құрал алғаш рет танылған сәттен бастап несие тәуекелдің айтарлықтай ұлғаюына нұсқайтын тым аса шығындарды немесе күш-жігерді жұмсасамастан қолжетімді болатын негізделген әрі расталатын ақпаратты саралайды.

Егер негізделген әрі расталатын болжамды ақпарат тым аса шығындарды немесе күш-жігерді жұмсасамастан қолжетімді болса, Қоғам бастапқы танылған сәттен бастап несие тәуекелдің айтарлықтай ұлғайғанын анықтау кезінде мерзімі өткен төлемдер туралы ақпаратқа ғана сүйенеді. Дегенмен, мұндай ақпарат қолжетімсіз, Қоғам мерзімі өткен төлемдер және бастапқы танылған сәттен бастап несие тәуекелдің айтарлықтай ұлғайғанын анықтау кезінде қарыз алушы берешегінің қайта құрылымдауы туралы ақпаратты пайдаланады.

Қаржы активтерін топтастыру, солардың бағалануы топтық негізде жүзеге асырылады

Төменде көрсетілген факторларға қарай, Қоғам КНЗ-ны дербес негізде не болмаса топтық негізде есептейді.

Қоғам дербес негізде КНЗ есептейтін актив кластарына мыналар жатады:

- қаржылық есептіліктің деректеріне сай алдыңғы есепті күнге меншікті капитал көлемінің 0,2% артық жалпы берешегі бар құнсыздандудың және/немесе дефолттың белгілері бар барлық қаржы активтері;
- қазынашылық және банкаралық қатынастар (мысалы, банктердегі қаражат, ақша қаражатының баламалары және амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар);
- қарыздың мойындалуы тоқтаған және борыштың қайта құрылымдалуының нәтижесінде жаңа қарызды мойындау сәтіне СҚНҚ ретінде жіктелген қаржы активтері.

Қоғам КНЗ-ны қаржылық есептіліктің деректеріне сай алдыңғы есепті күнге меншікті капитал көлемінің 0,2% кем болатын құнсыздандудың/дефолттың және/немесе берешектің белгілері жоқ қаржы активтері бойынша ұжымдық негізде есептеледі. Бағалау ұжымдық негізде жүзеге асырылған кезде ұжымдық талдау үшін тәуекелдің ұқсас сипаттамалары бар несиелердің сегментациясы жасалады. Ұжымдық негізде бағаланатын активтер бойынша КНЗ есептеу әрбір сегмент бойынша бөлек жүзеге асырылады.

Болжамды ақпарат пен көптеген экономикалық сценарийлер

КНЗ-ны есептеудің өз модельдерінде Қоғам бастапқы экономикалық деректер ретінде ЖІӨ өсімінің үрдістері туралы макроэкономикалық болжамды ақпаратты пайдаланады.

Макроэкономикалық факторды таңдау бұл көптеген басқа факторлардың ықпалын көрсететін, экономикалық тұрғыдан барынша жалпы (кең) көрсеткіштердің бірі болатындығымен негізделген.

(мың теңгемен)

23. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)**Несиелік тәуекел (жалғасы)***Болжамды ақпарат пен көптеген экономикалық сценарийлер (жалғасы)*

Болжамды ақпаратты алу үшін Қоғам сыртқы дереккөздерінен (тиісті мемлекеттік органдардың, Қазақстан Республикасы Ұлттық банкінің ресми сайты және басқа да сыртқы ақпарат көздері) алынған деректерді пайдаланады. Төмендегі кестеде КНЗ-ны бағалау үшін әрбір экономикалық сценарийде пайдаланылатын болжамды экономикалық ауыспалы мәндер/жорамалдар көрсетілген. «Кейінгі жылдар» бағаны үшін деректер ұзақ мерзімді орташа көрсеткіш болып табылады және тиісінше, 2018 жылдың 31 желтоқсанына барлық сценарийлер үшін бірдей болады.

<i>Шешуші факторлар</i>	<i>КНЗ сценарийлері</i>	<i>Тағайындалған ықтималдылық, %</i>	<i>2019 жыл</i>	<i>2020 жыл</i>	<i>Кейінгі жылдар</i>
ЖІӨ өсімі					
	Оңтайлы	16%	1,21	1,05	1,17
	Базалық	68%	0,21	0,05	0,17
	Теріс	16%	-0,79	-0,95	-0,83

КНЗ кредиторлар жағдайындай дәл осылайша есептеледі.

Қоғамның қаржы активтері мен міндеттемелері Қазақстан Республикасында шоғырланады.

Өтімділік тәуекелі және қаржыландыру көздерін басқару

Өтімділік тәуекелі – Қоғамның төлемдер бойынша өз міндеттемелерін әдеттегі немесе төтенше жағдайларда өтеу мерзімі келген кезде орындай алмау тәуекелі. Осы тәуекелді шектеу мақсатында Қоғам басшылығы түрлі қаржыландыру көздерінің қолжетімділігін қамтамасыз етті. Басшылық сондай-ақ өтімділікті ескере отырып, активтерді басқаруды және болашақ ақша ағымдары мен өтімділікке күнделікті мониторинг жүргізуді жүзеге асырады. Бұл үрдіске күтілетін ақша ағымдарын бағалау және қажет болған жағдайда, қосымша қаржыландыруды алу үшін пайдаланылуы мүмкін жоғары сапалы қамтамасыз етудің болуы кіреді.

Өтеуге дейін қалған мерзімдер бойынша қаржылық міндеттемелер сараптамасы

Төмендегі кестеде 2018 және 2017 жылдардың 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өтеу бойынша шарттық дисконтталмаған міндеттемелер негізінде өтеуге дейін қалған мерзімдер бөлігіндегі Қоғамның қаржылық міндеттемелері берілді.

<i>2018 жылдың 31 желтоқсанына</i>	<i>3 айдан кем</i>	<i>3 айдан 12 айға дейін</i>	<i>1 жылдан 5 жылға дейін</i>	<i>5 жылдан артық</i>	<i>Жиыны</i>
Акционердің алдындағы берешек	2.561.670	54.767.810	80.809.168	20.315.735	158.454.383
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	7.741.367	2.028.462	–	–	9.769.829
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	425.000	4.529.683	65.163.936	6.750.000	76.868.619
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдардың алдындағы берешек	167	268.209	26.940.280	5.715.317	32.923.973
Басқа да қаржылық міндеттемелер	–	223.589	878.065	1.734.638	2.836.292
Дисконтталмаған қаржылық міндеттемелердің жиыны	10.728.204	61.817.753	173.791.449	34.515.690	280.853.096

(мың теңгемен)

23. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)**Өтімділік тәуекелі және қаржыландыру көздерін басқару (жалғасы)***Өтеуге дейін қалған мерзімдер бойынша қаржылық міндеттемелер сараптамасы (жалғасы)*

<i>2017 жылдың 31 желтоқсанына</i>	<i>3 айдан кем</i>	<i>3 айдан 12 айға дейін</i>	<i>1 жылдан 5 жылға дейін</i>	<i>5 жылдан артық</i>	<i>Жиыны</i>
Акционердің алдындағы берешек	94.334	453.949	10.311.951	6.453.622	17.313.856
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	570.841	1.000.802	–	–	1.571.643
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	425.000	15.354.683	58.993.619	17.875.000	92.648.302
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдардың алдындағы берешек	–	3.349	3.769.706	12.723.423	16.496.478
Басқа да қаржылық міндеттемелер	–	–	382.435	2.117.074	2.499.509
Дисконтталмаған қаржылық міндеттемелердің жиыны	1.090.175	16.812.783	73.457.711	39.169.119	130.529.788

Төмендегі кестеде Қоғамның несие сипатындағы шартты әрі шарттық міндеттемелердің шарттық қолданылу мерзімдері көрсетілген. Несиелерді беру бойынша барлық орындалмаған міндеттемелер клиент орындалуын талап етуі мүмкін ең ерте күні бар уақыт кезеңіне қосылады.

	<i>3 айдан кем</i>	<i>3 айдан 12 айға дейін</i>	<i>1 жылдан 5 жылға дейін</i>	<i>5 жылдан артық</i>	<i>Жиыны</i>
2018 жыл	59.741.155	–	–	–	59.741.155
2017 жыл	38.118.487	–	–	–	38.118.487

Қоғам қолданылу мерзімінің аяқталуына дейін несие сипатындағы барлық емес шарттық міндеттемелерді орындау талап етіледі деп күтуде.

Нарықтық тәуекел

Нарықтық тәуекел – қаржы құралдары бойынша болашақ ақша ағымдарының әділ құны пайыздық мөлшерлемелер және валюта бағамдары сияқты нарықтық өлшемдердің өзгеруі салдарынан ауытқитын тәуекелдер.

Пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелі

Пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелі пайыздық мөлшерлемедегі өзгерістердің болашақ ақша ағымдарына немесе қаржы құралдарының әділ құнына әсер ету мүмкіндігі салдарынан туындайды. Қоғамның активтері мен міндеттемелері бойынша пайыздық мөлшерлемелер тіркелген болып табылады.

Валюталық тәуекел

Валюталық тәуекел – қаржы құралының құны валюта бағамдарының өзгеруі салдарынан құбылып тұрғанының тәуекелі.

Келесі кестеде Қоғамның 31 желтоқсанға саудалық емес монетарлық активтер мен міндеттемелер бойынша, сондай-ақ болжамды ақша ағымдары бойынша едәуір позициялары бар валюталар көрсетілген. Жасалған талдау пайда немесе зиян туралы есепке Қазақстандық теңгеге қатысты валюта бағамдарындағы ықтимал өзгерістің әсері есебінен тұрады (кейбір монетарлық активтер мен міндеттемелердің болуы салдарынан олардың әділ құны валюта бағамының өзгеруіне сезімтал келеді). Капиталға әсер пайда немесе зиян туралы есепке әсерінен ерекшеленбейді. Барлық басқа параметрлер тұрақты өлшемдермен қабылданған. Кестедегі теріс сомалар пайда немесе зиян туралы есепте немесе капиталда ықтимал таза азаюды көрсетеді, ал оң сомалар әлеуетті таза ұлғаюды көрсетеді.

<i>Валюта</i>	<i>2018 жыл</i>		<i>2017 жыл</i>	
	<i>Валюта бағамындағы өзгеріс, %-бен</i>	<i>Салық салынғанға дейін пайдаға әсері</i>	<i>Валюта бағамындағы өзгеріс, %-бен</i>	<i>Салық салынғанға дейін пайдаға әсері</i>
АҚШ доллары	+14,00%	(374)	+10,00%	–
АҚШ доллары	-10,00%	267	-10,00%	–

(мың теңгемен)

23. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)**Операциялық тәуекел**

Операциялық тәуекел – жүйенің істен шығуы, қызметкерлердің қателіктері, алаяқтық немесе сыртқы оқиғалар салдарынан туындайтын тәуекел. Бақылау жүйесі қызметін тоқтатқан кезде, операциялық тәуекелдер беделге зиян келтіруі, құқықтық салдарының болуы немесе қаржылық шығындарға әкеліп соқтыруы мүмкін. Қоғам барлық операциялық тәуекелдер жойылды деген болжам жасай алмайды, бірақ бақылау жүйесінің көмегімен және әлеуетті тәуекелдерді қадағалау мен тиісті реакциялар арқылы Қоғам мұндай тәуекелдерді басқара алады. Бақылау жүйесі міндеттерді, кіру құқығын тиімді бөлуді, бекіту және салыстыру процедураларын, қызметкерлерді оқытуды, сондай-ақ ішкі аудитті қоса алғанда бағалау процедураларын қарастырады.

24. Қаржылық қызметке қатысты міндеттемелердегі өзгерістер

	<i>Акционердің алдындағы берешек</i>	<i>Кредиттік ұйымдардың қаражаты</i>	<i>Шығарылған борыштық бағалы қағаздар</i>	<i>Қазақстан Республикасы Үкіметінің алдындағы берешек</i>	<i>Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдар алдындағы берешек</i>	<i>Қаржылық қызмет бойынша міндеттемелердің жиыны</i>
2016 жылдың						
31 желтоқсанына баланстық күн	13.361.704	–	51.648.620	–	2.192.352	67.202.676
Шығарудан түскен түсімдер	4.924.242	1.500.000	14.997.895	60.000.000	12.731.935	94.154.072
Өтеу	(3.336.264)	–	–	(60.000.000)	(134.967)	(63.471.231)
Жарияланған дивидендтер	1.460.516	–	–	–	–	1.460.516
Дивидендтерді төлеу	(1.460.516)	–	–	–	–	(1.460.516)
Міндеттемелерді әділ құны бойынша бастапқы мойындау кезіндегі дисконт	(1.595.545)	–	–	–	(5.538.738)	(7.134.283)
Басқасы	391.016	15.288	221.463	–	640.585	1.268.352
2017 жылғы						
31 желтоқсанға баланстық күн	13.745.153	1.515.288	66.867.978	–	9.891.167	92.019.586
Шығарудан түскен түсімдер	133.228.800	9.477.052	–	60.000.000	18.463.010	221.168.862
Өтеу	(4.674.673)	(1.553.480)	(10.000.000)	(60.000.000)	(2.041.701)	(78.269.854)
Жарияланған дивидендтер	4.189.685	–	–	–	–	4.189.685
Дивидендтерді төлеу	(4.189.685)	–	–	–	–	(4.189.685)
Міндеттемелерді әділ құны бойынша бастапқы мойындау кезіндегі дисконт	(22.203.644)	–	–	–	(5.461.231)	(27.664.875)
Басқасы	7.792.712	107.785	31.003	–	1.783.440	9.714.940
2018 жылғы						
31 желтоқсанға баланстық күн	127.888.348	9.546.645	56.898.981	–	22.634.685	216.968.659

«Басқасы» бабында қаржылық қызметке қатысы бар міндеттемелер бойынша есептелген, бірақ төленбеген пайыздардың әсері көрсетілген. Топ төленген пайыздарды операциялық қызметтен ақша ағындары ретінде жіктейді. Акционердің алдындағы берешекке цессия шарттары бойынша берешек жатпайды.

25. Қаржы құралдарының әділ құны

Әділ құны бағаланатын немесе қаржылық есептілікте ашылып көрсетілетін барлық активтер мен міндеттемелер төменде сипатталған әділ құн көздерінің иерархиясы шеңберінде жалпы әділ құнды бағалау үшін елеулі болып табылатын ең төмен деңгейдегі бастапқы деректердің негізінде жіктеледі:

- 1-деңгей: ұқсас активтер немесе міндеттемелер бойынша (қандай да бір түзетулерсіз) белсенді нарықта нарықтық баға белгілеулері;
- 2-деңгей: әділ құнды бағалау үшін маңызды болатын иерархияның ең төменгі деңгейіне жататын бастапқы деректер нарықта тікелей немесе жанама байқалатын болып табылатын бағалау үлгілері;
- 3-деңгей: иерархияның ең төмен деңгейіне жататын бастапқы деректердің әділ құны бойынша бағалау үшін елеулі болатын бағалау модельдері нарықта қадағаланбайтын болып табылады.

(мың теңгемен)

25. Қаржы құралдарының әділ құны (жалғасы)

Келесі кестеде әділ құны әділ күн көздерінің иерархиясы деңгейінің бөлігінде ашылып көрсетілетін қаржы құралдарының талдауы ұсынылған:

		Пайдалана отырып әділ құнды бағалау			Жиыны
		Белсенді нарықтардағы баға	Айтарлықтай бақыланатын бастапқы деректер (1-деңгей)	Айтарлықтай бақыланбайтын бастапқы деректер (3-деңгей)	
	Бағалау күні				
2018 жылдың 31 желтоқсанына					
Әділ құны ашылып көрсетілетін активтер					
Ақша қаражаты мен оның баламалары	2018 жылғы 31 желтоқсан	70.889.857	–	–	70.889.857
Кредиттік ұйымдардағы қаражат	2018 жылғы 31 желтоқсан	–	32.908.280	–	32.908.280
Клиенттерге берілген несиелер	2018 жылғы 31 желтоқсан	–	–	263.148.038	263.148.038
Басқа да қаржы активтері	2018 жылғы 31 желтоқсан	–	–	123.611	123.611
Әділ құны ашылып көрсетілетін міндеттемелер					
Акционердің алдындағы берешек	2018 жылғы 31 желтоқсан	–	128.345.631	–	128.345.631
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	2018 жылғы 31 желтоқсан	–	9.591.776	–	9.591.776
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	2018 жылғы 31 желтоқсан	58.272.543	–	–	58.272.543
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдардың алдындағы берешек	2018 жылғы 31 желтоқсан	–	23.599.252	–	23.599.252
Басқа да қаржылық міндеттемелер	2018 жылғы 31 желтоқсан	–	1.377.167	238.645	1.615.812
2017 жылдың 31 желтоқсанына					
Әділ құны ашылып көрсетілетін активтер					
Ақша қаражаты мен оның баламалары	2017 жылғы 31 желтоқсан	7.046.982	–	–	7.046.982
Кредиттік ұйымдардағы қаражат	2017 жылғы 31 желтоқсан	–	16.650.563	–	16.650.563
Клиенттерге берілген несиелер	2017 жылғы 31 желтоқсан	–	–	139.301.951	139.301.951
Өтеуге дейін ұсталатын инвестициялық бағалы қағаздар	2017 жылғы 31 желтоқсан	51.175.874	–	–	51.175.874
Басқа да қаржы активтері	2017 жылғы 31 желтоқсан	–	–	545.151	545.151
Әділ құны ашылып көрсетілетін міндеттемелер					
Акционердің алдындағы берешек	2017 жылғы 31 желтоқсан	–	12.417.053	–	12.417.053
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	2017 жылғы 31 желтоқсан	–	1.448.683	–	1.448.683
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	2017 жылғы 31 желтоқсан	63.945.176	–	–	63.945.176
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдардың алдындағы берешек	2017 жылғы 31 желтоқсан	–	10.428.072	–	10.428.072
Басқа да қаржылық міндеттемелер	2017 жылғы 31 желтоқсан	–	1.192.453	96.530	1.288.983

(мың теңгемен)

25. Қаржы құралдарының әділ құны (жалғасы)**Қаржылық жағдай туралы есепте әділ құны бойынша көрсетілмеген қаржы құралдары**

Төменде қаржылық есептілікте көрсетілген Қоғамның қаржы құралдарының баланстық және әділ құнының салыстыруы көрсетілген. Кестеде қаржылық емес активтер мен қаржылық емес міндеттемелердің әділ құны көрсетілмеген.

	<i>Баланстық құн</i>	<i>Әділ құны</i>	<i>Мойындалмаған (шығыс)/кіріс</i>
2018 жылдың 31 желтоқсанына			
Қаржы активтері			
Ақша қаражаты және олардың баламалары	70.889.857	70.889.857	–
Кредиттік ұйымдардағы қаражат	32.815.837	32.908.280	92.443
Клиенттерге берілген несиелер	265.103.066	263.148.038	(1.955.028)
Басқа да қаржы активтері	123.611	123.611	–
Қаржылық міндеттемелер			
Акционердің алдындағы берешек	127.888.348	128.345.631	(457.283)
Кредиттік ұйымдардағы қаражат	9.546.645	9.591.776	(45.131)
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	56.898.981	58.272.543	(1.373.562)
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдардың алдындағы берешек	22.634.685	23.599.252	(964.567)
Басқа да қаржылық міндеттемелер	2.221.917	1.615.812	606.105
Іске асырылмаған әділ құндағы танылмаған өзгерістер жиыны			(4.097.023)
2017 жылдың 31 желтоқсанына			
Қаржы активтері			
Ақша қаражаты және олардың баламалары	7.046.982	7.046.982	–
Кредиттік ұйымдардағы қаражат	21.671.412	16.650.563	(5.020.849)
Клиенттерге берілген несиелер	163.555.462	139.301.951	(24.253.511)
Өтеуге дейін ұсталатын инвестициялық бағалы қағаздар	51.175.874	51.175.874	–
Басқа да қаржы активтері	545.151	545.151	–
Қаржылық міндеттемелер			
Акционердің алдындағы берешек	13.745.153	12.417.053	1.328.100
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	1.515.288	1.448.683	66.605
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	66.867.978	63.945.176	2.922.802
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдардың алдындағы берешек	9.891.167	10.428.072	(536.905)
Басқа да қаржылық міндеттемелер	1.378.751	1.288.983	89.768
Іске асырылмаған әділ құндағы танылмаған өзгерістер жиыны			(25.403.990)

Төменде әділ құны бойынша осы қаржылық есептілікте бейнеленбеген қаржы құралдарының әділ құнын анықтау кезінде пайдаланылған әдістемелер мем мүмкіндіктер сипатталды.

Әділ құны шамамен олардың баланстық құнына тең болатын активтер

Өтімді болып табылатын немесе өтеу мерзімі қысқа (үш айдан кем) қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелер жағдайында, олардың баланстық құны шамамен әділ құнына тең болуы мүмкін. Бұл мүмкіндік талап еткенге дейінгі салымдарға, өтеу мерзімі белгіленбеген жинақ шоттарына да қолданылады.

Амортизацияланған құн бойынша ескерілетін қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелер

Биржада баға берілетін борыштық құралдар жағдайында, әділ құн жарияланған нарықтық бағаға негізделген. Баға берілмейтін борыштық құралдар жағдайында, ұқсас несиелік тәуекел мен талаптардағы борыштық құралдар үшін өтеуге дейін қалған уақыт кезеңі ескеріле отырып ағымдағы пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталған ақша ағымдарының моделі қолданылады.

(мың теңгемен)

26. Активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімін сараптау

Төмендегі кестеде күтілетін өтеу мерзіміне қатысты активтер мен міндеттемелер берілді. Қоғамның дисконтталмаған шарттық міндеттемелері туралы ақпарат «Тәуекелдерді басқару» 23-ескертпеді ашылған.

	2018 жыл			2017 жыл		
	Бір жыл ішінде	Бір жылдан артық	Жиыны	Бір жыл ішінде	Бір жылдан артық	Жиыны
Активтер						
Ақша қаражаты мен оның баламалары	70.889.857	–	70.889.857	7.046.982	–	7.046.982
Кредиттік ұйымдардағы қаражат	20.811.347	12.004.490	32.815.837	4.056.828	17.614.584	21.671.412
Клиенттерге берілген несиелер	94.061.198	171.041.868	265.103.066	67.193.683	96.361.779	163.555.462
Сатуға арналған активтер	864.739	–	864.739	443.657	–	443.657
Инвестициялық бағалы қағаздар	–	–	–	51.175.874	–	51.175.874
Инвестициялық жылжымайтын мүлік	–	345.724	345.724	–	337.694	337.694
Негізгі құралдар	–	362.767	362.767	–	242.056	242.056
Материалдық емес активтер	–	297.828	297.828	–	230.959	230.959
Ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша активтер	359.009	–	359.009	39.453	–	39.453
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша активтер	–	982.220	982.220	–	1.744.732	1.744.732
Басқа да активтер	214.545	59.775	274.320	388.312	236.000	624.312
Активтер жиыны	187.200.695	185.094.672	372.295.367	130.344.789	116.767.804	247.112.593
Міндеттемелер						
Акционердің алдындағы берешек	53.757.468	74.130.880	127.888.348	294.353	13.450.800	13.745.153
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	9.546.645	–	9.546.645	1.515.288	–	1.515.288
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	1.363.748	55.535.233	56.898.981	11.455.414	55.412.564	66.867.978
Мемлекеттік және бюджеттік ұйымдардың алдындағы берешек	265.579	22.369.106	22.634.685	69	9.891.098	9.891.167
Қысқа мерзімді бағалау міндеттемелері	344.507	–	344.507	226.695	–	226.695
Басқа да міндеттемелер	1.906.702	1.781.821	3.688.523	1.025.413	1.282.221	2.307.634
Міндеттемелердің жиыны	67.184.649	153.817.040	221.001.689	14.517.232	80.036.683	94.553.915
Таза позиция	120.016.046	31.277.632	151.293.678	115.827.557	36.731.121	152.558.678

(мың теңгемен)

27. Байланысты тараптармен операциялар

24 ХҚЕС (IAS) «Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашу» сәйкес, тараптардың бірінің екіншінің қаржылық және операциялық шешімдеріне елеулі әсер ету немесе бақылау мүмкіндігі бар тараптар байланысты деп саналады. Тараптардың байланыстылығы туралы мәселені шешу кезінде олардың заңды нысаны ғана емес, тараптардың өзара қарым-қатынастарының мазмұны да ескеріледі.

Байланысты тараптар байланысты емес тараптар арасында жүргізілмейтін мәмілелер жасауы мүмкін. Мұндай мәмілелердің бағалары мен талаптары байланыспаған тараптардың арасындағы мәмілелердің бағалары мен талаптарынан ерекшеленуі мүмкін.

Қазақстан Республикасының Үкіметі Акционер арқылы Қоғам қызметін бақылайды.

Байланысты тараптармен операциялар көлемі, жыл соңындағы сальдо, сондай-ақ бір жылғы шығыстар мен кірістердің тиісті сомалары төменде көрсетілген:

	2018 жыл			2017 жыл		
	Акционер	Жалпы бақылау астындағы компаниялар	Мемлекетпен байланысты ұйымдар	Акционер	Жалпы бақылау астындағы компаниялар	Мемлекетпен байланысты ұйымдар
1 қаңтарға берілген несиелер	–	3.654.752	–	–	4.389.215	–
Берілген несиелер	–	13.000.000	–	–	–	–
Өтелген несиелер	–	–	–	–	(41.688)	–
Басқа да айырмалар	–	(6.636.968)	–	–	(692.775)	–
31 желтоқсанға берілген несиелер	–	10.017.784	–	–	3.654.752	–
31 желтоқсанға құнсыздану резервін шегере отырып	–	(222.614)	–	–	(2.655.964)	–
Құнсыздану резервін шегере отырып 31 желтоқсанға берілген несиелер	–	9.795.170	–	–	998.788	–
1 қаңтарда алынған несиелер	13.745.153	–	9.891.167	13.361.704	–	2.192.352
Алынған несиелер	133.228.800	–	78.463.010	4.924.242	–	72.731.935
Өтелген несиелер	(4.674.673)	–	(62.041.701)	(3.336.264)	–	(60.134.967)
Басқа да айырмалар	(14.410.932)	–	(3.677.791)	(1.204.529)	–	(4.898.153)
31 желтоқсанда алынған несиелер	127.888.348	–	22.634.685	13.745.153	–	9.891.167
1 қаңтарға шығарылған борыштық бағалы қағаздар	55.958.522	797.174	–	50.830.831	797.174	–
Орналасырылған борыштық бағалы қағаздар	–	–	–	4.997.895	–	–
Кезең ішінде өтелгені	(4.889.400)	–	–	–	–	–
Басқа да айырмалар	5.012.069	–	–	129.796	–	–
31 желтоқсанға шығарылған борыштық бағалы қағаздар	56.081.191	797.174	–	55.958.522	797.174	–
31 желтоқсанға цессия шарттары бойынша берешек	–	1.274.804	–	–	1.282.221	–
Берілген қарыздар бойынша пайыздық кірістер	–	8.609	–	–	413.314	–
Алынған қарыздар бойынша пайыздық шығыстар	(4.396.260)	–	(1.791.217)	(950.193)	–	(641.611)
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар бойынша пайыздық шығыстар	(5.012.069)	(63.583)	–	(4.587.529)	(63.583)	–
Цессия шарттары бойынша пайыздық шығыстар	–	(492.584)	–	–	(2.482)	–
Несиелік зияндар бойынша шығыстар	–	(222.614)	–	–	(170.382)	–

(мың теңгемен)

27. Байланысты тараптармен операциялар (жалғасы)

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Акционерден алынған қарыздардың жылдық 4,5% бастап 11,6% дейін (2017 жылғы 31 желтоқсанға: жылдық 4,5% бастап 11,6% дейін) тиімді пайыздық мөлшерлемесі бар.

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша мемлекеттік және бюджеттік ұйымдардан алынған қарыздардың жылдық 7,5% бастап 13,3% дейін (2017 жылғы 31 желтоқсанға: жылдық 8,9% бастап 13,3% дейін) тиімді пайыздық мөлшерлемелері бар.

Негізгі басқарушы персоналға төленетін сыйақы

2018 және 2017 жылдары негізгі басқарушы персонал 5 адамнан тұрды. Негізгі басқарушы персоналға сыйақыға келесі позициялар жатады:

	<i>2018 жыл</i>	<i>2017 жыл</i>
Жалақы және басқа да қысқа мерзімді төлемдер	82.859	88.494
Әлеуметтік қамсыздандыруға аударымдар	7.640	9.167
Негізгі басқарушы персоналға төленген сыйақыны жалпы сомасы	90.499	97.661

28. Капитал жеткіліктігі

Қоғам қызметіне тән тәуекелдерден қорғану мақсатында капиталдың жеткіліктілік деңгейін белсенді басқаруды жүзеге асырады. Қоғам капиталының жеткіліктілігі, басқа әдістерден басқа, ҚРҰБ белгілеген коэффициенттерді пайдалана отырып бақыланады.

2018 және 2017 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Қоғам капиталға қатысты белгіленген барлық сыртқы талаптарды толық орындады.

Қоғам үшін капиталды басқарудың негізгі мақсаты капиталға қатысты сыртқы талаптарды сақтауынан және жоғары несиелік рейтинг пен қызметті жүзеге асыру мен акционерлік құнды максималдандыруға қажет капитал жеткіліктілігінің нормативтерін ұстап тұруды қамтамасыз етуден тұрады.

Қоғам өз капиталының құрылымын басқарады және экономикалық жағдайлар мен жүзеге асыратын қызмет түрлері тәуекелдерінің сипаттамаларындағы өзгерістерге орай оны түзетіп отырады.

ҚРҰБ банк қызметінің жекелеген түрлерімен айналысатын компаниялардан 1-деңгейдегі капитал жеткіліктілігінің коэффициентін (k1) активтердің кем дегенде 6% мөлшерінде; капитал жеткіліктілігінің коэффициентін (k1-2) активтердің және тәуекелді ескере отырып алынған шартты әрі ықтимал міндеттемелердің кем дегенде 6% мөлшерінде; және жалпы капитал жеткіліктілігінің коэффициентін (k1-3) активтердің және тәуекел мен операциялық тәуекелді ескере отырып алынған шартты әрі ықтимал міндеттемелердің кем дегенде 12% мөлшерінде қолдап тұрып талап етеді. 2018 жылғы 31 желтоқсандағы және 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ҚРҰБ талаптарына сәйкес есептелген Қоғам капиталының жеткіліктілік коэффициенті былайша болды:

	<i>2018 жыл</i>	<i>2017 жыл</i>
Бірінші деңгейдегі капитал	140.779.730	145.409.627
Екінші деңгейдегі капитал	10.375.617	6.982.809
Капитал жиыны	151.155.347	152.392.436
Тәуекелді ескере отырып алынған активтер	370.467.718	193.652.341
Шартты және ықтимал міндеттемелер	29.870.578	19.059.244
Операциялық тәуекел	15.274.773	10.867.218
Капиталдың жеткіліктілік коэффициенті (k1)	37,8%	58,8%
Капиталдың жеткіліктілік коэффициенті (k1-2)	35,2%	68,4%
Капиталдың жеткіліктілік коэффициенті (k1-3)	36,4%	68,2%

(мың теңгемен)

29. Есепті күннен кейінгі оқиғалар

2019 жылғы 22 қаңтарда Қоғам Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігімен жылына 0,01% номиналды сыйақы мөлшерлемесімен 60.000.000 мың теңге сомаға № 9ПРЧ0985 Несие шартын жасады. Осы Несие шартының шеңберіндегі қаржыландыру 2019 жылғы 23 қаңтарда агроөнеркәсіптік кешен субъектілерін қаржыландыру мақсатында толық көлемде алынды.